

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת כי תבוא תשפ"א

היכל הקודש קרית ברסלב ליבערטי
Heichal Hakodesh Kiryas Breslev
181 Huschke Road
Liberty NY 12747

היכל הקודש בארא פארק
Heichal Hakodesh
Boro Park
1011 41 Street
Brooklyn NY 11219
1-718-384-1652

היכל הקודש וויליאמסבורג
Heichal Hakodesh
Williamsburg
27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
1-718-384-1652

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
1-845-243-0563

היכל הקודש קרית יואל
Heichal Hakodesh
Kiryas Joel
8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
1-845-467-5299

היכל הקודש מאנסי
Heichal Hakodesh
Monsey
32 Dolson Road
Monsey NY 10952
1-347-733-7551

**היכל הקודש ברסלב
בלומינג גראוו**
Heichal Hakodesh
Blooming Grove
24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
1-845-238-0804

נדפס ע"י קרן הדפסה היכל הקודש
181 Huschke Rd. Hurleyville, NY 12747
718-387-2691

www.BreslevCenter.com

צו הערן די הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א רופט:

**חיווק פאר די
אידישע שטוב**
212-444-9169

**קול
ברסלב**
212-444-9191

גרפיקה עיצוב ועימוד: א.י.ש. אשדוד 05276-27127

סוכה. פרק רביעי – לולב וערבה קרן מן עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" ריג

רש"י

העושה לולב – עשרת יום טוב. לעצמו – ולא לאחרים. כאן בזמן בית המקדש – ממברכן
1 עליו במקדש כל שבועה, ומאירייתא דא. כרבי יוחנן, הדלי טעמא באריתא, כל זמן
2 שמניין – ואפילו חילטן ומתוך מאה פעמים ביום. וגי סוכה בני, אף על פי ולא ממשק
3 לילת מימים, וכדן יומא איראב הוא – ממברכן עליה כל יום. דהוא דומיא דחולץ
4 ומניח. אלא שחייט – ובסוכה גמי, כדן בחד
5 יומא הוא – טו ברבכה של יום ראשון, דלא
6 קבד בשמטתיה – אלא כל זמן דנחת תפילין
7 ממברך. הכי נסימן: ואנן גמי כרבי עבדין
8 ומברכין כל שבועה – ואף על פי דכדן יומא
9 הוא. ובלובל גמי כל שבועה. ואף על פי
10 דמדברין – ממברכין עליה, כי דיכדי מדברכין
11 גמי דנחת תפילין דרבינן, דקם ליה רב
12 ושמואל בחד שיטתא בלובל, רבין גמי משמיה
13 דר' יוחנן אמר: לולב שבועה דרשבסי – ברו –
14 דקיימאן ק' דיכדי ארס למשמש בתפילין. כל
15 שעה, קל דחומר מיצין, בדפיק קטא דיומא (ג.ב.).
16 מצות לולב שבועה – לברכה. וכן אפיקו מצות
17 לולב – באריתא, ועיקר, ובעת יריבה. כמאן
18 ואילך מצות יקנים – רבן יוחנן בן ובאי וסיטעה.
19 דרבינן כל בעיא ברבכה. ואר בן סביר לה כל
20 שבועה – כע ערבה למצות לולב. קאי על פי שלא
21 דמדברין הוא – בעי ברבכה. ראמר רב – בער
22 תנכה מדמדברין. ודיא בעי כרבה – וקאב נמי
23 כל שנה. הוואה רב תנכה – קאי על פי שלא
24 הדליק בביתו, ועובר ברשות הרבים. ורואה
25 אותה בפתחי ישראל, שמועה לנתיב פתח –
26 צריך לברך על הדא שנתה. מברך שתיש –
27 שחיטיר' ושעשה נסים, שאין על הרואה
28 לברך 'להדליק תור'. כמאן ואילך – זמן לויבא.
29 המדליק מברך – להדליק נר ושעשה נסים.
30 ורואה – 'שעשה נסים' להודיח. ורבינו צנו –
31 הדאל רואה מדריכה, חטני לה בחימא – לואת
32 דרב גבי לולב, אל שנוע לה מכללא דער
33 תנכה. מברך שתיש – 'לישב בסוכה' ונתן.
34 מצות חרבה – להטות לולב. לישב בסוכה
35 לרעה תפילין, להרעועל בצעיתה. על המצות –
36 דהיא דין בולב, כל יום יום מנין ברכותיו. של
37 שבת מנין של שבת, של חול מנין של חול, של
38 יום טוב מנין של יום טוב. הגאורין
39 מחזיק

העושה לולב לעצמו אומר: "ברוך שהחיינו וְקִיַּמְנוּ
וְהַצַּמְנוּ לְזֶמְנוֹ הַזֶּה". וְגַלְיוֹ לְצִאתָּנוּ בְּיוֹמֵינוּ: "בְּרִיךְ
אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ עָלֵינוּ לְלוּב". וְאִף
עַל פִּי שְׂבִיבָה עָלָיו יוֹם רֵאשׁוֹן – חֲזוֹר וּמְבַרֵךְ כָּל
שְׁבֻעָה. הַעוֹשֶׂה סוּכָה לְעַצְמוֹ אֹמֵר: "בְּרִיךְ שֶׁחַיֵּינוּ
וְקִיַּמְנוּ כו'. וְכַגֵּן לְיֵשֶׁב בְּהָ אֹמֵר: "אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ
בְּמִצְוֹתָיו וְצִוְּנוּ לְיֵשֶׁב בְּסוּכָה". וְכֵן שְׂבִיבָה עָלֵינוּ: "רֵאשׁוֹן
– שׁוּב אֵינִי מְבַרֵךְ. קִשְׁיָא אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ, קִשְׁיָא סוּכָה
אֶפְסָה! וְשֶׁלֵּמָא לֹלֵב אֱלֹהִים לֹא קִשְׁיָא; כֵּאֵן – בְּזִמְנוֹ
שְׁבִיבָה הַמְקַדְּשׁ קַיָּים, כֵּאֵן – בְּזִמְנוֹ שְׂאִין בֵּית הַמְקַדְּשׁ
קַיָּים. אֵלֵּא סוּכָה אֶפְסָה קִשְׁיָא! תַּנְיָא הוּא; דְּהֵנָּה:
תְּפִלִּין, כְּלִי זִמְנוֹ שְׂמִינִין מְבַרֵךְ עֲלֵיהֶן, דְּבִרֵי רַבִּי.
אֶתְקַמְּיָא אֹמְרִים: אֵינִי מְבַרֵךְ אֱלֹהִים שְׂחַרְתִּי לְבַרְכָּה.
אֶתְקַמְּיָא אֵינִי אֹמֵר: הֲלִכְתָּהּ כְּרַבִּי, וְרַבָּא אֹמֵר: רֵאשׁוֹן
כְּרַבְּנֵנוּ. אֲמַר רַב מְרִי גְרָה דְּבֵית שְׁמוּאֵל: חוֹנֵינָא לִיה
דְּרַבָּא דְּלֵא עַבְדֵי כְּשֶׁמֶשֶׁתִּיהֶן, אֵלֵּא מְקַדְּיָם וְקָא יַעֲרִיל
לְבֵית הַכֶּסֶף, וְנִפְקִי וְקִישׁ דִּיהֶן וְנַחֵה תְּפִלִּין וְמְבַרֵךְ.
וְכֵן אֶעֱבֹד וְיִמְנָא אֶתְרֵינָא – עֵינֵי לְבֵית הַכֶּסֶף,
וְנִפְקִי וְקִישׁ דִּיהֶן, וְנַחֵה תְּפִלִּין וְמְבַרֵךְ. וְאַנְּן גַּמִּי כְּרַבִּי
דְּרַבְּנֵנוּ, וְנִפְקִי מִלְּפָנֵי שְׂבֻעָה. אֲמַר מְרִי וְרֵאשׁוֹן: חוֹנֵינָא
לִיה לְבֵית הַכֶּסֶף, דְּכָל אִמְתָּה דְּנַחֵה תְּפִלִּין מְבַרֵךְ. וְרַבִּין
דְּבִי רַב אִישִׁי, כָּל אִמְתָּה דְּמִשְׁמֵשׁ בְּהוּי מְבַרֵךְ. אֲמַר
רַב יְהוּדָה אֲמַר שְׁמוּאֵל: מִצְוַת לֹלֵב כָּל שְׂבֻעָה.
וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אֹמֵר: יוֹם רֵאשׁוֹן מִצְוַת לֹלֵב.
מִפְּאֵן וְאֵלֶּךָ מִצְוַת יְקִינִים. וְרַבִּי יַחֲזַק אֹמֵר: כָּל יוֹמָא
מִצְוַת יְקִינִים. וְאִפְּלוּ יוֹם רֵאשׁוֹן? וְהָאֵן קִינְיָא לָן דְּיוֹם
רֵאשׁוֹן דְּאוֹרִיתָא! אֲמַר: פֶּר מִיּוֹם רֵאשׁוֹן, אִי הָכֵן,
הֵינִי דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי! אֲמַר: וְכֵן אֲמַר מִצְוַת יַחֲזַק.
וְאִף רַב סָבִיר: כָּל שְׂבֻעָה מִצְוַת לֹלֵב. דְּאֲמַר רַבִּי

נכנס לישב בה מברך 'לישב בסוכה' – מרלא
קטנא מברך שתיש. בדקתני ספא
בעשה ועומד ואין יכול לחדש בה דבר –
משמע דגמף אהא ודברך אעשהי' שחיטיר'.
ותמה: ותיפוק ליה דמברך שמוע יום טוב, כמו
שמברכין איהו טוב דפסח ויעתת וכל שאר ימים
טובים ושמוע כיון דסוכת מנחת חג אריתא –
סברא הוא קטנא דידה. אף על פי שבידך בחול –
פסח הוא קטנא דהני ב' חג, דהני ב' קאי – בתול
מועד קטנא אפילו בלא יום טוב דבאמר לממן
(מ.ב.ב.) דאי לא בריך איראת – מברך למודא או
לימנא אחרת.
דכל אימת דמעשה מברך – דמועה למשמש
בחן שאל סיחא דעה, בדפריק קטא דיומא
(ג.ב.) ליפנין מיצין: ומה ציץ שאין בו אלא אברה
אחת, ולא תאפשש מאי הוא מברך, אם ממברכן
'לשבור את חוקיך כמו שמברכין בתר דמסלקין
אמלתו, או 'להידיח כמו שמברכין בשעת תנוחה,
כדאייתא ב'יהוקינן רבה' (מנחות לוא ושם).
דהבא תרי מניחין ועומדין, ומסתברא דמברכין
לשבור חוקיך כמו דמברכין לשבור לח
דמסלקין תפלה, כדאייתא פרק א' סמין' (נהד
ג.ב.).
הרואה נר של תנכה צריך לברך – בשאר
מצות, כגון אלולב וסוכה לא תקני
לברך לרואה אלא בני נר תנכה משום ותיבת
הנס, ונס שיש עיניו מנה בני אדם כגון ותיבת
בתים ואין בידיה לקיים המצות, ושם ראשון נחא,
דלא תקניש ליה מנחה, ועוד שי לפיש דאין שייך
לתקן לרואה כרבה שאין העושה מברך.
אתרוג

תניא פה איש אמר רב: הפדליק נר של תנוכה צריך לברך, רבי ירמיה אמר: הרואה נר
של תנוכה צריך לברך. מאי מברך? אמר רב יהודה: יום ראשון, הפדליק מברך: שלש
הרואה מברך שתיים, מפקאן ואיך, מדליק מברך שתיים ורואה מברך אחת. ומאי מברך
– "ברוך אשר קדשנו במצוותיו וצונו להדליק נר של תנוכה". ותיקן צנונו? מ"לא תסור".
רב נחמן בר יצחק אמר: "שאל אבהו ויעוד". מאי ממעט – זמן. אימא ממעט נס? נס
כל יומא איתיה. רב נחמן בר יצחק מנתי לה בחימא, אמר רב: כל שבועה מצוה לולב.
תנו רבנן: העושה סוכה לעצמו אומר: "ברוך שהחיינו כו', נכנס לישב בה אומר: "ברוך
אשר קדשנו כו'. היתה עשיתה ועומדת, אם יבול לחדש בה דבר – מברך, אם לא
– לכששכנס לישב בה מברך שתיים. אמר רב אישי: חוניה ליה לרב הניא דקאמר להו
לכולהו אפקא דקדושהא. תנו רבנן: היו לפנינו מצות הרבה, אומר: "ברוך אשר קדשנו
במצוותיו וצונו על המצוות". רבי יהודה אומר: מברך על כל אחת ואחת בפני עצמה. אמר
רבי יודא ואיתמא רבי הניא רב פפא: הלכתא כרבי יהודה, ואמר רבי יודא ואיתמא
רבי הניא רב פפא: מאי טעמא דרבי יהודה – דקתיב: "ברוך ה' יום יום", וכי ביום מברכין אותו ויבוללה את מברכין
אין ואלא פה לומר לך: ככל יום יום מן לו מעין ברכותיו, הקא נמי ככל דבר ודבר מן לו מעין ברכותיו, ואמר רבי
יודא ואיתמא רבי הניא רב פפא: בא וראה שלא קמדת הקדוש ברוך הוא מדת פשוט ודם, מדת פשוט ודם, כלי ריקן
מחזיק

סוכה פרק רביעי – לולב וערבה דף נו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 **אתרוג** בשבעי אסור – אפילו לארד שיצא בו, כמו שמפרש ולכלי יומא אתקניא. 2
 2 האפילו לריש לקיש, דאמר בשבעי מותר – היינו לבתר דנפק ביה כדאמרין; 3
 3 למצותה אתקניא. ויחזיק ר' יחיאל ראובן דקא לולב הגזול (סוכה לה) ומטביל ביה 4
 4 ברישא, אלא נפק ביה – בנאנא ולא ברבי יוחנן ולא כריש לקיש וליש לומר, כיון דלא אבל 5
 5 ליה כוליה, ומשייר בה כשעור בומצי נפק ביה – 6

6 שרי אפילו לרי' יוחנן, אף על כל דמצי נפיש 7
 7 נאסרה כולה ביום ראשון, דחסר כל שהוה סמל 8
 8 – דלאמי תרי הניא דפריש כולה ליום ראשון, 9
 9 ומקנתה לראש היום, מיד דהוה אשבעה 10
 10 אחרונין לשבעת הדימים ולקמן בשמעתין, ואף על 11
 11 גב דרנאי רמתי בסוכה לא מצי אלא באומר 12
 12 "איני ברוך מן ליל השמשות", כדארתא פירק 13
 13 דמביא ביה ר' יודן (ברכה לה) דהוה בסאן ראשון 14
 14 זמני נפקש כולל מובלן – וזה אמרין דהוה: 15
 15 אחרונין לשבעת הדימים – כל הוה דאנא 16
 16 נפשה, סוכה ולא מפקסי לילת מיום – כולה 17
 17 כולה יומא איתרבה דמי, והיה ר' יחיאל מנהג 18
 18 בריש לילת ראשון, ובשאר הדימי איתו ברל 19
 19 מנקמתו בין השמשות שלתו, ומדוע קשה 20
 20 לדברי פירק לולב הגזול (להא) גבי מי שבא 21
 21 ברבן אבון דרף לולב, לקטני לשיכא לבנות טיול 22
 22 על שולחנו, שמענו בנמרא דמפסי סדרתו 23
 23 בשביל לולב, וכל שכן שלא תיחול, אם בן, מן 24
 24 ונתנה הדימי בטבלה בה ברישא וצריך לומר דהבי 25
 25 קאמר, מטביל בה הדיום, ונפיק בה למחר.

6 **מחויק**, מלא אינו מחויק, אבל מרת הקדוש ברוך

6 **הוא: מלא מחויק**, ריקן אינו מחויק, שנאמר: "יהיה 7
 7 אם שמוע השמעני", וגו', "אם שמועני" – השמעני, ואם 8
 8 לאו – לא השמעני. דבר אחר: "אם שמועני בישון 9
 9 – השמעני" בקדוש, "ואם יפה לבקבר" – שוב לא 10
 10 אחרונה, "מיד השמעות" וכו', אמר רבי יוחנן: אחרונה, 11
 11 בשביעי – אסור, בשמיני – מותר, סוכה – אפילו 12
 12 בשמיני אסורה, וריש לקיש אמר: אתרוג אפילו 13
 13 בשביעי נמי מותר. במאי קא מפליגי? מר סבר: 14
 14 למצותה אתקניא, ומר סבר: לכלי יומא אתקניא. 15
 15 איתוביה ריש לקיש לרבי יוחנן: מיד העניקתו שומעין 16
 16 את לרבין, ואקלין אתרוגיהו, מאי לאו – הוא הרין 17
 17 גרדויהו, אלא התקנתו יוקא. איפא דאמר, איתוביה את 18
 18 לרבין, ואקלין אתרוגיהו, העניקות – אין גדולים – 19
 19 לא! הוא הרין דאפילו גדולים, והאי דקתיני העניקות 20
 20 – אורחא דמלתא קתיני. אמר ליה רב פפא לאביי: 21
 21 לרבי יוחנן, מאי שנא סוכה מאי שנא אתרוג? אמר 22
 22 ליה: סוכה דהויא לבין השמשות, דאי איתרמי ליה 23
 23 שומעיא בעי מיתב גזירה ומכיל בה גזירה – אתקניא 24
 24 לבין השמשות, וזמני דאתקניא לבין השמשות – 25
 25 אתקניא לכלי יומא דשמיני. אתרוג דלא חיו לבין 26
 26 השמשות – לא אתקניא לבין השמשות ולא אתקניא 27
 27 לכלי יומא דשמיני, ולו אמר: אתרוג אפילו בשמיני 28
 28 אסור, וקבזה דשמואל אמר: אתרוג בשביעי אסור, 29
 29 בשמיני מותר. קם אבאה דשמואל בשמיניה דלוי, קם 30
 30 רבי יודא בשמיניה דאבאה דשמואל, דאמר רבי יודא: 31
 31 אתרוג שנפסקה – אסור לאולכה כל הפקעה, אמר 32
 32 רבי יודא: לא לינקא איניש הושענא לניקא גיומא 33
 33 מביא קמא, מאי מטימא? דנינקא מקמא – קני, אקניי 34
 34 – לא מקני, ואשתכח דקא נפיק בלילב שאניו שלו, 35
 35 ואמר רבי יודא: לא לימא איניש לניקא דיתוביא לקי 36
 36 מדי ולא יתוב ליה, משום דאית לאגמריה שקיא, 37
 37 שמימי: "קמרו לשונם דבר שקר". ובפלגתא דרבי, 38
 38 יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, דאיתרמי בה, הפריש שבועי 39
 39 אתרוגין לשבעת ימים, אמר רב: קל אתא ואיתא 40

37 יוצא בה ואוקלה לאתרה, ורב אסי אמר: קל אחת ואחת יוצא בה ואוקלה לקמה. 38
 38 במאי קא מפליגי? מר סבר: למצותה אתקניא, ומר סבר: לכלי יומא אתקניא. ואנן 39
 39 דאית לן תרי ומוי תיבי עבדינן? אמר אביי: שמיני ספק שבועי – אסור, השניני ספק 40
 40 שמיני – מותר. מרמר אמר: אפילו שמיני ספק שבועי מותר, בסודא עבדי קמרמי. 41
 41 רב ששאל אתה דרב איתי עבד פאבי, והלקתא סאבי, אמר רב יהודה בריה דרב 42
 42 שמואל, רב שרית משהיה דרב: שמיני ספק שבועי – שבועי לסוכה ואשמיהו לילת, דרב 43
 43 ורבי יוחנן אמר: שמיני לילת, מיתב – מביא – כולו ערקא לא פליגי דיתבינו, כי פליגי 44

44 חג עצרת הוה. שטיי ילוד – אף לענין סוכה חזי שמיני, ולקמן מפרש ואולי למילתיה, כולי ערקא לא פליגי דיתבינו בבוכה – השמיני ספק שבועי, ואפילו לרי' יוחנן דאמר 45
 45 שמיני לילת וזה.

כברוכי

נותר ברגל מכל מקום לענן לינה יוכן ודשא בקך אוד, כפשטי דקרא שאר הרגל ישוב
 לביתו, ונדח השתא רשמיני ערבת ויבכורים ערעונן לינה ומירבו מרחבינו ופניה, ולתג
 הסוכה בעיקר ודיקשא מתג המצוה, ולמירבו מרחבינו ופניה, כדמארין פרק קמא
 דשא השתא (K. n. וטו): למאי ולתבא בתר דרומא לתר הסוכה – לאקשי לתר המצוה,
 דמא תתג טעון לינה – אף תה הסוכה טעון לינה, דאי משת רחובי ופניה – דחד אמנא:
 לילה אחד, ותאיא היקשא לאשמעונן דאסור
 לנאח מירושלים כל ז' מי הדר, שכל הרגל תשוב
 בקך אחד בך מה מצוה. ונדח נמי הא דקאמר:
 דבא כשמש שבעת עני הדר טעון לינה.
הביכורים שטעונן פרקי שני תרפ"ח. ולמיה – שטעונן פרקי שני תרפ"ח. ולמיה – שטעונן פרקי שני תרפ"ח.
 מרש דבאנעו הקריאה הידה הנפה, ודקן:
 הגיע לארמי אובד אבי – מוריד חסל מכתפה,
 ואחשו שפתותיו, וכסו נפיהו ידו תחיה ונפיה,
 וקרא מירמי אובד אבי עד שגומר כל הפרשה
 כולה ומניחו עניו המזהב ומתשחה וירגא.
 מישה שלא היה מזהב אלא בשעת הקריאה. אבל
 בספרי (פרשת ראה) משמע דאיכא שתי הנפות,
 דקתי 'זחנתו לפני ה' הלוך' – מלמד שטעונן
 הנפה שני פרקים. אחת בשעת הקריאה. אחת
 בשעת השתחיה. והמה בספרי דרש שתי הנפות
 מרחבינו: ולקח הבתן עמוד מדרג, כי לאיש
 ז' עיקב, ושנא כהן לא נמי כרבי הדרה. דריש
 הבא 'זחנתו' זו – הנפה, ולכחי בעי שתי
 הנפות: ודלקח הבתן באנעו בשעת קריאה כתיב, וכי
 כתיב 'זחנתו' – בני השתחיה כתיב. ומשמע
 ליה לשון הנפה מלשון 'לך נחה את העם' (שמות
 לב כ) וכו'?????????????????????? וכו'. ומביא
 אתו 29 חומר, ומראה תנחן כון כתיב עד תנחן
 אחריתא לאחר קריאה – ששע מינה דלארד.
 תנחן כון חור ונטלו בין לחור ולקפץ אוד
 קריאה, דהיינו בשעת השתחיה, אבל קשה
 בדפוס בקרוב נמזת (חתם אמרינו: מאן טעון
 דפליג עליה דרבי יודנה – יו אליעזר בן יעקב,
 מנא לא דפליג? דלמא דרש תרתינו כיון כתיב טעון
 דרשי, והמה משמע דר' אליעזר מיני יתה
 'זחנתו' למוד דנהנה מבעבת בתו ושנא מילא
 מיהי ליה לך דרשא דתריה – מכלל לוד סבירא
 ליה, ונדח קשה דרבי יהודה דרש הנפה
 מ'יהתנהו' ואפילו דכי מוקף ליל בשעת קריאה
 כדדנן פרק שלישי דביכורים (משנה א), משום
 ד'דחיתו' (מקאן) בני קריאה כתיב, ולכך טעון
 דבספרי דרש הנפה להשתחיה, ומדאקשא
 להנחה, ועוד תנא ששה ליתא ליה הנפה ככל,
 בדומיהם הבא: מאן ששתים דמאר הנפה – רבי יהודה,
 ודוא פתק ס' כ"ל הנפוחות באות מצוה (מנחות ס"א), דתנן תנאי, וב' ואלו טענות הנפות:
 הביכורים כדבריו ר' אליעזר בן יעקב, ששע מינה דלדכסן לא בעי הנפה, וב' קאמר מכות
 מנא חנא דפליג עליה דרבי יהודה ר' יעקב – נחא ליה לאתחיי תנא ומשמע
 בהריא. ועוד יש לומר: דרשתי הנפות לוא דוקא, אלא לפי שיכירים שאין טעונן קריאה, כגון מן הדג ועד הנובה, כדדנן פרק קמא דביכורים (משנה א), וקאמר דהטעונן קריאה מנק
 בשעת קריאה, ושאין כון קריאה – מניח בשעת השתחואה.
כהן נעיד ידו תחת יד הבעלים ומנף – לאו דוקא קאמר תחת יד הבעלים ממש – דאם כן וזאי חיצנה בין הבעלי וכן הבתן, ובמק' 'שתי מרות' מסקינן בין בעליהם חברים: לנפו כולוה חדי
 הדידי – קא חויא חיצנה, אלא כדדנן פרק שלישי דביכורים (משנה ו) גבי של כביכורים: אוחו בשפתותיהו, ובכן מניח ידו תחתיו ומניפו. וחינו תחת יד הבעלים, ומיהו, בהדיא
 דבעלי חברים, פריש שם בקנייניה: בדומיהם הבתן לא איכפת לן אם ש' ח' חיצנה, דיערק הנפה בעליהם אינן, ותנא הדיא: מנא ליה הוא ודרתייהו חבירי, ובמה (מנחות ס"א), תניא בני הנפה
 דרשמיא ודלמא כתיב: בן מנחם ידו תחת יד הבעלים ונמקן, דכרע ערשתי מנחם איתמורן על פיסת הדי, וחדו שוקיה עליהם, והמה מניעו למישרי שאתא הבתן באיתמורן הימנאן חטן פליסת
 הדי, ולפי שבעליהם למעלה, קאמר תחת יד הבעלים, ובידשמיא דסוטה קשע מעת דהוי בגיטתה מניעו, גבי הנפה מנחה סוטה, פירשן בירושלמי: ואין הדבר כעבוד מניח טעון מפה ואינו חוצץ
 מביא בן חור ואפילו תנאי ליה, אין יצי' דיע מצוי לאותה שעה, מיהו מניעו למישר דאף על פי שה למעט מן הבעלי וזה למעלה מן הבעלי – פנימין שונענין יד בידה, על ידי שמתנסקין
 בתפוסה.

מאי לאו זמן – הך ברבא דקאמר ר' יהודה מאי היא? לאו זמנינו זמן לעננהו ברבת המון
 – עד דהשתא אמרינן 'את יום תה הסוכות הוו' וכאן 'את יום שמיני' זמן ערבת הודג:
 מכל מקום – הכי משבחת לה זמן פתורו של מועד, ואפילו לא בריך זמנא קמא? והא
 בענא כוס של יין, ואין יין מצוי לכל אדם בפתורו של מועד, לייא – הא דקאמר רבא
 כל שבעה, ומתעשר לייא זמן. פשיטא לרב
 נחמן – דאמר, אדורו בשוק בלא כלי, כמיני לרב
 לפשה בני – האמור לטמאים לעשרתו כדדנן
 השני, שאינו טעון לינה בירושלים, ופיסת בבקר
 – והספק ליה 'ששת ימים' וגו' פסח בני אמי
 אסור בזמין, אלא שטעון מצוה למצוה, ואוכל
 חמין מדי. ודגו גרסינן: מאי לא לפשיטא נמי
 שמיני – דכיון דאני אלא יום טוב יחיד – אני
 טעון לינה, לא לפשיטא פשה בני בדמותה –
 אינו מנעם אלא פשה סני לבדו, בדפסח קאי
 ובפסח קומטעו, אבל שבעות ושמיני, ועצרת קאי
 על ג' דלא איתנהו שבעה ימים – טעון לינה.
 הכי בני פסחריא – דלא ממעט' יו' יהודא אמר
 פסח שני דחוד. בענין קרבן – ליהודא מנחם
 שלמים, ובתלמוד ירושלמי ליף מירשתה בכל
 הטוב' (דרבם ב') ואין שנוהא אלא שלמים,
 דכתיב (וי' כו) 'וזבחת שלמים ושלמים אל',
 ושני נמי ליף לא מ'רבאל טוב' ואין
 סוף אל שיר, וחלילה ויו אמרין אותו, ומדו
 שיר – 'ארוגמן' ה' כי דלמינן 'ותחלים א',
 דכתיב (ויחזקאל לג) 'יפה קול ומטיב נגן',
 ודבספרי (פרשת ראה) נמי תניא: 'ובכ' לא טוב' –
 זה דרש. והנפשה – לקפיה וליף לה, ולת
 החת ליקף לה 'זופית בבקר' – הא למדת שכל
 הנפשה שאתה פנה לא ידו בבקר. מאן
 שעתת ליה דאפי' הנפה – 'לביכורים' ר' יהודה
 מרלוקין. וקאמר תנאי ענינא ליה – ואף על
 גב דאין טעונן ששה, הנפשה – דאית ליה לרבי
 יהודה הנפה ביכורים, ונתתו זו הנפשה –
 דברא הפרשה נאמר 'ולקח הבתן עמוד מדרג'
 ותנינו לפני ה' וגו' ובספיה נאמר 'זחנתו' –
 מכלל שחור ונטלו, ולמה נטלו – לנפשה. זו
 תחת יד שמוע' לתנופה ויהיה
 דומיהו, ואחר כך ישלחו הבעלים באנלוהו.
 וליפא – הדיא דקתינא הנפה ולינה – ר'
 אליעזר בן יעקב דוא דשמעני ליה נמי דאמר
 טעונן הנפה, אבל כרבי יהודה לא מתקמא,
 דאית ליה ליה יהודה כל שאין טעון ששה אף
 טעון לינה, ולא תילק מחבא כרבי דרין, חיי
 תביאני – כבעלים דשלמיים כתיב גבי הנפה,
 דכתיב בספיה 'לחניף אותו לחנה' וגו', מה
 כאן – ביכורים, כון כתיב 'ולקח הבתן עמוד מדרג', ובעלים אוחויה שפת
 הטנא, ובכן מניח ידו תחת שרולו, וכן מפרש במסכת ביכורים (פרק ג' משנה ו) מאי חיי
 קלח – דומין כשנינו.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58

סוכה, פרק רביעי – לולב וערבה על מצע עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

1 רגל בני עצמו – דאן יושבין בסוכה. קרבן לעצמו – שאינו כסדר פרי הדגן. חזקן בן וחי
 2 בו ששה פרים. ברבא לעצמו – "את יום שמית את העצרת הוהו". ובתוספתא משמע
 3 שמכריזין את המזלך. דבין גרסינן בה ברבא לעצמו – שאמר "כיום השמיתי שלח את העם
 4 וברכרו את המלך, כך פרש בקנטרס. השתא לא יודי כי הדואו דרמיא לעיל, דאומינן; כסם
 5 שחז טעון שר קרבן ברבא ליהני – כך שמיני
 6 טעון קרבן שיר וברבא ליהני. ורבינו ג' פריש
 7 ברבא דהבא ברבא דמזון ותפלה, כי היא
 8 לדעיל. ורגל בני עצמו – לענין טעון ליה.
 9 ורבינו הנגאל מפרש לענין וירחחו אבילות.
 10 משום דאומינן פרק בתרא דמועד קטן (טא.א).
 11 החוקר את מוחו שבעה ימים קודם דורגל –
 12 כעלה ממנו גורת שלשים. ומנכין ורביבא שבעה
 13 קודם לרגל, ואפילו הכי כעלה הימנו גורת
 14 שלשים משום שמיני עצרת. ורבינו גם עצמו סד
 15 במעריב של משנה: "עצרת קודם לרגל ושלשים
 16 ידחם כאשר אבליים ידחם". ומיהו, לא אפשר לומר
 17 שירחחו לגמרי. דהא עדין כתיב דמועד קטן (בר.ב)
 18 (ושם) אומינן: יום אחד לפני היום, וזה השמיני
 19 שלו – דאין כתיב עשרים ואחד יום. וברבא המלך
 20 לא בעי למתני, משום דרין למתני עשרים
 21 דרבא של שבעה ימי היום. שיר – שדוח אומינן
 22 ממועד שלם, משאם כן בשאר ימי חגו של וחי
 23 אומינן ממועד שלם. אלא חצי היום חציו
 24 למעד, כך מפרש רבינו ג' במאמנו. כרומה
 25 "החליל" (למקן הגא) דמוזיב בה סימנו
 26 הנהבדי. ולעיל פירשתי שדוח אומינן "למצנח
 27 על השמינית".
 28 **פוחת** בה ארבעה – ספרים ופוסקים, כך פרש
 29 ובקנטרס. ותימה: מה שיעור הוא זה
 30 בארבעה? הולתא אריר פוסל בשלטה, בין בסוכה
 31 גדולה בין בסוכה קטנה בין באמצע. כרומה
 32 שילוח פרק קמא (א.י).
 33 **מדליק** בה את הגר – ופרשנו לעיל פרק
 34 "דחיש" (כט.א) שיש דברבו דמתחיל:
 35 "זאמיר לה".
 36 **שער** הדמיון – מן העשרים הדומים שבעודה
 37 תרא. ודחן במסכת מוה"ק (שני פני משנה
 38 ו: ששים הדומים מסוכים למעריב, וקחשיב
 39 שער המים. וקתני: לא נקרא שער המים – שבו
 40 היתה צלוחת המים של ניסוך המים בה.
 41 **והזורין** על העקב – לא בנוו שפרש בקנטרס
 42 משום שלא ידעה בחילוק בתנן, דאם כן כשהיא קרקע דרומית מורחית נמי. אלא הינו
 43 טעמא דרבא. דחזרת על העקב – דודי דרך ימין. **ועולות** העוף כשרחבה במורה –
 44 ברייתא זו כולה משנה שלמה דאז במסכת ובחם פרק "קריש קריש" (ג.א.ב). והרם דייק,
 45 מדקא יואר כשרחבה במורה מכלל דמקשה במורת. ודחן גם טעמא מן הדיוק, דברחיא
 46 תנן דהם (הרם) עילת העוף כיצד יהיה נעשה? עלה לכבש ופה לסוכה, בא לו לקרן
 47 דרומית מורחית.
 48 **שני** ספלים של סוף – תימה: דנחנן בפתח "שתי הולחם" (ע.ג.ב). שתי שבלוחות וחי
 49 באולם. דהא עילת העוף כחן ודחן, על של ספק נחנן להם שבלוחות, ועל
 50 של ודחן ביציאתה, שמעלין בקודש ולא מורדין. אפילו סליקודו מעל שתי הולחן דהיכל לא
 51 יודי כוליה לזריו ודחיו בשל כסין. ואם כן, הבא שדוח מנמליים בעלוחות של ודחן –
 52 דיאך וחי מנסכין בספלין של ספק וחי תימא בעלוחות שאינה מקרשה וחי מנמלין –
 53 דאי, דבני חבית כשנתמלא מערב שבת קתני מתינין. שאינה מקרשה, כרמפרש טעמא
 54 בגמרא. אבל צלוחות שדוח מנמלין בחיל תימא בעלוחות שאינה מקרשה וחי לומר: דספלים וחי קבעים
 55 כסיר, ולא כתיב ניהו, דנחשבו כנופיל של מנחם. ודחן דהם כרמב"ם שיהיה בבדיקין של ודחן
 56 שדוחו שטרקין על דמחבן.

1 פ"ד ק"ש" – סימן הוא כרמפרש ואילו, פ"ים בפני עצמו – ובככל פרי החג לא היו משילין
 2 פ"ים איזה שמיני יקרב, לפי שסדרו היו מקריבין אותו עד שכל עשרים וארבעה משמרות
 3 שנות ומשלשות חן פרין מושים, כדארמירין בן החליל (סוכה נ"ג). ופר גרסינן בתורה
 4 מופיין עליו. וכן – כרמ"ב ב"ש "השחיטה". רגל בני עצמו – שאין יושבין בסוכה. קרבן
 5 לעצמו – שאינו כסדר פרי החג, דאם כן וחי בו
 6 ששה פרים. ברבא לעצמו – את יום השמיני.
 7 ובתוספתא משמע ששמינין את המלך, ודכי
 8 גרסינן לה ברבא בפני עצמו, שאמר (מלכים א'
 9 ח) "כיום השמיתי שלח את העם וברכרו את
 10 המלך". **משנה** – והשתתח – שלמי שנתה.
 11 וזלל – לומר בו את ההלל: **גמרא** אמר בני
 12 מלי – דשמיתי בשמיני, ודחן לא כתיב בה
 13 בהדיא אלא כשבעת ימי החג, דכתיב (דברים טו)
 14 "והסוכות תעשה לך וכו' ויהי לך ישימת
 15 חגך". אך שמה – ובתרא פרשה דרשב"ע
 16 "עשר" כתיב "ז' ימים תחוג". לרבות לילי יום
 17 טוב האחרון – לישטח שלמי, לכבולו עם
 18 שבעת הימים, שיחוב שלמים בשבעת ימי
 19 לאכול ליל שמיני. דהאי "שמח למאי אתא: בין
 20 דרבא לעיל מינה "שמחת בתוך" – אלא
 21 לרבות שמחת ליל שמיני. וכיון דארתרי לילי יום
 22 טוב האחרון שהוא ספל – קל דחומר היום,
 23 שבעת הימים, שרובי בשמיחה, ושאר הלילות לא
 24 צריכי רובי, ודכתיב אפילו לילי שמינית, ע
 25 כדריבין בני סוכה (סוכה מג.א). וכי איצטרך –
 26 ללילי יום טוב האחרון איצטרך, דאבנ כלל
 27 שבעה יום. וכל בדרך לילה אחרת, שהוא סמוך
 28 לשבעת ימים קדמין. ויום אתי קלל דחומר
 29 ואשמעין שלמים ודחובח בהם השמחת
 30 ושמוח בליל שמיני, שאינו יום טוב האחרון
 31 או את אלא לרבות לילי יום טוב האחרון –
 32 ואשמעי שרין לזכות שלמים ערב יום טוב
 33 לשמחת לילה הראשון, ולא בעינן ביהוה יום טוב
 34 משנה. **משנה** ימי מלאכול – שבעיני. אלא
 35 יתיר את סוכתו – לא יתיר אנדום שלה
 36 לסודרה. דהא כל דיווח חובתה לישן ולשון, ואי
 37 אקלע ליה סודרה – אינו יתיר בסוכה בשמיני –
 38 מוריד הוא את הבליים – ואת המזעט
 39 ששמשו בהן כתיבה, כדנתיב בפרק "הישק"
 40 (סוכה כ"ג). וחי לו כליים יאנו המזעט נאות –
 41 מניקל לסוכה, בפני כבוד יום טוב – שטרעה
 42 בכסין עצמו לקראתו, למקום שיסעודו שם הלילה. **גמרא** אין לו פקום – אחר לאכול
 43 משום שיריד כליו ורין לקבל בסוכה) כיום טוב האחרון, פאי – מה יעשה לזכות שאינו
 44 מוסיק על המצה לעשות סוכה שמינה ימינו? פוחת בה איבנה – ספרים ופוסקים. מדליק
 45 בה את הגר – דאומינן (כט.א); שראו בסוכה קטנה – לבר ממשלחא. ואי אן – לבני
 46 בבלי, ששמעניו שלחם ספק שבעיני, ולא קים לוד בקביעת דרמא – מדליק בה את הגר,
 47 ולא פחתה ופסתלה, לפי ששרין לשב בה מרד. וזא לוח – לבני ארץ ישראל, דקים לוד
 48 בקביעת דרמא, וחי יתיר בסוכה בשמיני – פוחת. ותימה: כתיב קטנה – בדרולת דגר.
 49 סוכה גדולה מאי איבא ליפטר – דכתיב אכרן לעיל (שם) שראו, אמרי לה במשלחא,
 50 ואמרי לה לבר ממשלחא, ולא פליגי. דא – בסוכה גדולה בו. **משנה** מן השילוח –
 51 מענין הוא. סמוך לירושלים. מחוקת שלשה לויין – וחי פוחת בסוכים רביעית הדין
 52 לכבש" – שיש משרי עורד נקרא כן, על שם שמוכסין בו צלוחות של מים
 53 של ניסוך בהן. תקנו ודחיו – משום שמוחה, דכתיב (ישעיהו יב) "ואשבת מים בשושן".
 54 עולה כבש – שיהיה דרומנו של מנחם, ופה לשפאלו – שנתסכים לעינין סקין מערבת
 55 דרומית, וכשהוא פונה לשפאלו לא יראשונה. ובמסכת ובחם יעילי לה מקראי, בפרק
 56 "קריש קריש" (טא.א). שדוחו מושרין פניהם – דרומין לזמן, שהוא שדוח מן הסיד.
 57 כמן

במין חוטמין דקין – פירש בקונטרס: חוטם אחד בספל, ונקב אחד בחוטמו. והבין משה
מיום בני הפללים והנכסים מקליון דרך חוטמין על גבי זמבות, ומזמבה היה נקב
שבו המים חזיון וירידין לשחיין של מזבת, שהיו הלולין מאד ונעמקין. וזו תימה גדולה: מנן
לז כל אותו הענין שנתחננו על הפללים ממלה על גג המזבת, ומשם לנקב המזבת, ומשם
לשחיין? ולמאן דאמר וזמבק הספל חוטמין יורדין

במין שני חוטמין דקים – חוטם אחד בספל ונקב אחד בחוטמו, והבין דבין כפי
הספלים, והנכסים לשחיין וירודין דרך חוטמין על גב המזבת, והבין דבין נקב
דמיום וירודין חזיון לשחיין של מזבת, שהיו נעמקין וחלולים מאד. איך מעיבה ואחד דק
– אחד נמקבים מעובה, ארוה של יין, ואחד דק, ארוה של מים. שהיו עמידה כמים באחד

לשחיין? ולמאן דאמר וזמבק הספל חוטמין יורדין
לשחיין במין שני נקבי חוטמין, ולא שחיין בולט
במין חוטם. כי יהיאת דתמן בבספת מזבת (פרק ג'
משנה ב' גבי דמיס; ובקין מערבית דרומית היו
שני נקבים במין שני חוטמין דקין, שהדמים ניתגין
על סוד מערבית ועל סוד דרומית וירודין בוק, ו
מתערבין באמה. ושמן במין בליטת חוטם היה
עשוי על הנקב, שלא יפול עליו דבר לבטעו.
אחד מעובה ואחד דק – פירש בקונטרס: אחד
מן הקב מעובה מעובה, משמע שרובה לומר
שהיה אחד מעובה במין שני חוטמין, ולא שני מעובה
משמע ששולל הספל היו עבים, ומתוך כך אין
הדמיון ממזרח לצפון.
והשם מגולין פסולין לגבי מזבת – שמא
שתה מתוך נחש, והארס מערב במים,
ונמצא שאינו נמשך מים כשיעור, שרתי הארס
משלים לשקב – כך פירש בקונטרס, והתכן
פירוש זה למאן דסלקא דרעה מעיקרא בגמרא,
דפרץ (סוכה ג'א), ועבריהו ממנסת, אבל לפי
המסקנא ממשנין משום הקדיריבא נא לפירח.
מנא הני מילי – דהתקעין ומרעין בשאיבת מים
של סיוק, כך פירש הקונטרס, ועוד יש
לפרשי: והנכן דלגל ושלחא בעי, ומפרש מדרכים
"מעניתי השועה".

שכל

התוא מניא ד'שמה ששון לרבי אבהו: עתדיהו דתמלו לז מים לעלמא דאתי, דכתיב:
"ואשבתם מים בששון". אמר ליה: אי יהו פתיב "לששון" – פדקאמרת, השתא דכתיב
"בששון" – משיבדי דהתוא גברא משינון ליה גודא, ומלינן ביה מניא. "עלה ככבש קנה
לשנאלו" בו. תגו רבנן: קל העולים למזבח עולין דרך ימין, ומקיפין וירודין דרך שבאל.
חזין מן העולה לשליש דברים הללו, שעולין דרך שבאל ותורדין על העקב, ואילו הן:
ניסוף המים, וניסוף הנין, ועולה העוף כשדברתה בפורת. "אלא שהיו משחירין" בשלמא
דיין משחיר, דמא אפאי משחירו? כיון דאמר מר: ערבה של מים לחוף של יין ושל
יין לחוף של מים – גצא, של מים אתי לאשחורי. "במנקבים במין שני חוטמין" וכו'.
לימא מתניתין רבי יהודה היה ולא רבנן. דתנן, רבי יהודה אומר: בלוג היה מנסף כל
שמונה, דאי רבנן – כי חדדי ניהו! אפילו תימא רבנן, הקרא סמוך מניא קליש הכי נמי
מסקנא, דאי רבי יהודה – רוב וקצו אתי ליה. דתניא, רבי יהודה אומר: שני קשיוואת
היו שם, אחד של מים ואחד של יין, של יין פיה רחב, של מים פיה קצר, כדי שהיו
שניהם בלין כבת אחת, שמע מניא. "מערבו של מים": תגו רבנן: מעשה בצדוקי אחד
שניסוף על גבי רגליו, והגמרוהו על העם באחרונהו. ואותו היום נפגמה קרן המזבת, והביאו
בול של מלח והסבמוהו, איא מפני שהיושבים לעבודה אלא מפני שלא ירחא מרוב פגום.

מדתני רמי ריחוקא: "עמוד על שנים עשר בקר" וכו' בבספת זבחים (סב'ב). חזין מן העולה לשליש דברים – העשנין בקרן מערבית דרומית שפתיב דרך שמאל, כשן בראש
המזבח פתין לקרן מערבית דרומית שהיא לשנאלו, ואין פתין למיך שהיו פתין סביב עד שיעגו לקרן מערבית דרומית. וכו' שמאחזית קרשים (סד'א), מפרש טעמא: נסכים – שמא
יתעשנו בעשן המערבית כשיקפודו סביב, שיוחר ממחולך אמא מהא ויש בדיקת המזבח, ועלה העוף – שמא מותב בעשן; וחרוץ על העקב גרסיון ולו גרסין ומקיפין על העקב, כדי
שעלו בו, ואין מקיפין, דכל כמה דמעין למעטו כדחילין של שבאל – ממעטין. כשרבתה במזבח – מקום עלת העוף על קרן דרומית מזמבת היא, מפני שקרובות אלו חזין ששם
ורדקין מוראה ונוצה, כדכתיב (ויקרא א') "ושלחך אותה אצל המזבח" וכו'. וברי הרשן היה אצל הכבש במזמחה, סמוך לה כשלתה טפוחים, ורדוק מן המזבח עשרים אמה, כדורגן
בבספת הפרץ (אמר משנה ו') בני תורם את הרשן, וכשעלה העוף רבה במזמחה, שיש שם כומים רבין מרולקין עלת העוף – באין ותישין אותה מערבית דרומית, אותם שאין יובילין
לעמוד שם. איך אשחורי – לפי שפעמים שחלופין, ליאפ מתינין – ובעי אחד מעובה ואחד דק – רבי יהודה היא, דאמר: של מים – לוג, ול של יין – רביעית עולין חתיב סביב
תמיד, היינו שלשה לוגין, שהיון שנים עשר לוג, סביב = עמי, וביא קליש – וירואנין נבבק קטן, וביא נמי מסכתארי – דומותינן רבנן היא, "אילו" ר' יהודה רוב וקצו אתי ליה –
כלומר, שנתעו עליו ורבלשן אחד רחב ואחד דק קאמר ליה, ולא בילוש מעובה דק, רוב משמע יתר על קצו, נפי מירורא ומעובה על מידק, נפגמה קרן המזבח – על ידי אבנים
דחוקו בו, בול של מלח – מלא אגרוף, לא מפני – שהיא המזבח כשר לעבודה בסתומה? אלא כדי שלא ירחא פגום – מפני הכבוד.

1 מה נסיכו בקדושה בו' - לא יליף מהבא אלא ששירפנו בקדושה. ולא בחיל חוץ לעורה. אבל הוצאתו משם - פשיטא ליה, כדי שלא יומלא, ולא צריך קרא. מאי משמע -
 2 מנא שריפה. אימי קדוש - שאין בהם שום צורך בנה. כמאן - אינערך למעוה און מעולין - כר אלעור בר צדוק. דאין חרדין לתלמוד. ואפשר ליהר להוביאם. דאיקלם - אם
 3 ירדו לשיטין און מעולין בתן - הא דקתני ירדו לשיטין און מעולין - רבנן דהיא. איקלט - און מעולין, דאון בתן מעוה צורך בנה. דאי ר' אלעור - אמר
 4 תלה כלי בתוך השיטין, וקבל. איבא דאמרי ליבא - הא דקתני ירדו לשיטין און מעולין - רבנן דהיא. איקלט - און מעולין, דאון בתן מעוה צורך בנה. דאי ר' אלעור - אמר
 5 בקדושתיהו קיימו, דקאמר שרופין ארבו
 6 בקדושה, אלא: קדושתו קדושתו עילום ארבו
 7 שריפה. ענקשית מצוהו - וניסוכו הוא עיקר
 8 מצוהו. פוקקין את השיטין - את נקב שבראש
 9 המנחה שהנסיכים יורדין בו לשיטין, שיראה הוין
 10 עליו, כנרן מלא וטבע. שבר - לשון שברות.
 11 וסחמה וניסכה. מעוניה בעין - על ידי
 12 ששנותו בלגמות נבות וקטן מלא - הוא
 13 משכניו, ולא על ידי שוהה מרובה שמכניס
 14 הרבה יין במעוה על ידי לגמותו קדוה. ואינו
 15 כמאולין, ששוכבו שלום בא ממילוי כוס. לזמנ
 16 נסיע - בלגמותו נמות. כמנע ליה נסיע -
 17 הך שביעה משום חיובו מזה. כנקלים -
 18 בעליה רגלים. נביב - ששנובו לבו להכיר את
 19 הבורא. תחילה לריב - שנרבה לבו לתהינה.
 20 מאי דרביס חמוקי ויבין ויהי לפה נמשלו וכו'
 21 רב ער ריש לקרא 'כמו תלמידי' - בלחות,
 22 שדו אמביים טוטה. כמו 'הוון ודו חולי בתם'
 23 (משלי ב). 'מעשה ידי אמן' - הלחות
 24 משעה אלהים' ששמות לבו חמוקי ויבין -
 25 הנסתיים כירך, שכבוד הורה כעצמו, ולא
 26 להיות רשע ושונה בבנה של עיר. ולא ששנות
 27 להלמיניו בשוק. כדאמר במעור קטן (טו).
 28 הוצאת חמת והכנסת כלה - דרביב ברו
 29 'טוב ללכת אל בית אבא מלכת אל בית
 30 משה' (תלמוד א) אן שמ עירי הנצע, לטעם
 31 במדה נאה. ולשמותו במדה נאה ולא להנהיג
 32 קלות ראש בעצמו. ויש אמריים אם צריך לבנו
 33 להוצאת מה עני או להכנסת כלה עניה -
 34 יעשה בעצמו, ולא לימא קמי מנא ולא יעד
 35 דעבדי וכו'. וכן פופש בשאלות דרב אחאי.
 36 הריבם שריבין לקשותו כעצמו - כנון צדקה
 37 תעניתו לעני כסתר שאין צריך להודיע לישום
 38 אדם. מה שאין כן במת ובכלה, לפי שאמריים
 39 מתעסקין בתן הודיעו הדינא משל מי. והיינו
 40 דאמר רבי אלעור דכל מילי בעי בעינעתא. והוא
 41 הדין להכיר תורה. ובחד לה' סתב - הכל
 42 בכלל ובה. חטאת ואשם ועולה ושלמים. הכול
 43 ובה הם. שאמר יעוה לבם ליצחק וכו' - קרא
 44 הכיבוט להודיע צדקה אתה הוסד קרא עקיד,
 45 וטובה עקידה מורעה כדמפרש. אדם ויהי
 46 - ספק אלעו, אכיל, אטנא לא יצמח או ליקח
 47 בשופר ובר. אלא לפי גמילות חסדים שבה -
 48 תעניתה היא הצדקה, והחורו אתה הוסד. כנון
 49 מוליכה לביתו או טורח שותהו לר' אלעור
 50 כנון נתון לו פת אפיה או בנה ללבוש, או מטה
 51 בעת שחבואה מצויה. שלא יציא מעותיו
 52 לאלוה. שנתון לבו הודיעה לטובתו של עני.
 53 לבם ליצחק - הצדקה היא הודיעה שורה.
 54 כדי לקצור לקביל שבר. 'קצורו לפי חסד' -
 55 שיתקבלו שבר לפי חסד, משלום נמילות חסדים
 56 בין גנופי - כנון מספיד למת. נושא, קובר. משמח חתן מלוה חבירו בדרך. ובמנוני - מלוה לו מעוה. משאילו כלים ובהמה. שפא כל רבא לשיפין -
 57 ומספקין וממציאין לו אנשים ממונים לכך - תלמוד לומר: 'מה יקר' - צריך לתת לב ולטרוח ולרדף אחריו. לפי שאינה מצויה תמיד לכותב בה למונוניו. ואמאי נייתי בצדקושת
 58 דלא ספק ותרעה און הבלי מקדשין קדושה הנוף לפסל בלתי. אלא אם כן רעוה שיקבשו רבלי. או אם ש בתן יותר ממשכרין און ראויין לכלי. ואן הבלי מקדשין, און מקדשין
 59 אלא הראוי להם. אין שקור לים - שאפילו יותר משלשה לזנון ראויין לנסך. דלא פירשה בתן תורה שיעורא. הלכך ראויין לכלי זה, וכל מילי מקדשם. רבתיב (שמות א) 'כל
 60 דנוגע בתם קדוש' ואפילו אנו רעוה שיתקדשו עד מחר - הכלי מקדשין עד מחר. שלא מודע.

1 נסכים בתחילה מועלין בהם - משנה הא
 2 במעלה פרק 'ילד תזאת' (א.א.).
 3 ומסוק עלה בגמרא בלשונות אחרים שאין כתיובים
 4 כאן. וניסא דרבא עיקר.
 5 ואי

6 - אין מועלין בהן. לימא רבי אלעור בר צדוק הוי. דאי רבנן - הא נחתו להו לתחילתו
 7 אפילו תימא רבנן. כדאיקלט. ואיבא דאמרי: לימא רבנן הוא ולא רבי אלעור בר צדוק,
 8 דאי רבי אלעור - אפתי בקדושתיהו קיימו! אפילו תימא רבי אלעור, אין לך דבר שצנעשה
 9 מצוהו ומועלין בו. אמר ריש לקיש: כיוון ששנסכין וין על גבי מנחה פוקקין את השיטין,
 10 לקיים מה שצנעמא: "בקרש הסף נסך שבר לה". מאי משמע? אמר רב פפא: "שכב" -
 11 לשון שתיקה, לשון שביעה, לשון שברות. אמר רב פפא, שעמ מניה: פי שבע איניש חמרא
 12 מנגוניה שבע. אמר רבא: צורבא מרנבן דלא נפשא ליה חמרא - לינעמ גמועי. רבא,
 13 אכסא דרבקתא אמנע גמועי. דרש רבא, מאי דכתיב: "מה יפו פעמך בגמילה בת ריב",
 14 מה יפו פעמותרון של ישראל ביעה ששולין לרגל. "בת ריב" - בתו של אברהם אבינו,
 15 שנקרא ריב, שנאמר: "ידיכי עמים נאספו עם אלהי אברהם". אלהי אברהם ולא אלהי
 16 יצחק וענקב? אלא: אלהי אברהם שהיה תחילה לגרים. הנה דבי רב ענן: מאי דכתיב
 17 "המקוי יבדוק" למה נמשלו דברי תורה כדרך - לומר לך: מה ידך בפתח - אף דברי תורה
 18 בפתח. ותינו דאמר רבי אלעור: מאי דכתיב "הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך
 19 פי אם עשות משפט ואהבת חסד והצנע לבת עם אלהיך". עשות משפט - זה הדין,
 20 ואהבת חסד - זה גמילות חסדים, והצנע לבת עם אלהיך" - זו הוצאת המת והכנסת
 21 כלה לתורה. והלא דברים הם לחומר; ומה דברים שרדקן לעשותן בפרהסיא. אברה תורה
 22 "הצנע לבת" דברים שרדקן לעשותן כעצמו - על אחת כמה וכמה. אמר רבי אלעור:
 23 גדול העושה צדקה יותר מכל התקנות, שנאמר: "עשה צדקה ומשפט נבחר לה' מנחה".
 24 ואמר רבי אלעור: גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, שנאמר: "ועוה לבם לצדקה
 25 וקצרו לפי חסד". אם אדם וורע - ספק אוכל ספק אינו אוכל, אדם קוצר - ויאי אוכל.
 26 ואמר רבי אלעור: אין צדקה משתלמת אלא לפי חסד שבה, שנאמר: "ועוה לבם לצדקה
 27 וקצרו לפי חסד". תנו רבנן: משלשה דברים גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, צדקה
 28 בגמולו, גמילות חסדים - בין גנופי בין כמנונו. צדקה - לגניים, גמילות חסדים - בין
 29 לגניים בין לעשירים. צדקה - לחיים, גמילות חסדים - בין לחיים בין למתים. ואמר רבי
 30 אלעור: כל העושה צדקה ומשפט - פאילו מילא כל העולם כולו חסד, שנאמר: "אזהב
 31 צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ", שפא תאמר כל תבא לקפוץ קופין - תלמוד לומר:
 32 "מה יקר חסדך אלהי חסד ה' מלאה הארץ" וכו'. וכול אף ירא שמים כן - תלמוד
 33 לומר: "החסד ה' מעולם ועד עולם על יראו". אמר רבי חמא בר פפא: כל אדם שיש
 34 עביו חן בידוע שהוא ירא שמים, שנאמר: "חסד ה' מעולם ועד עולם על יראו". ואמר
 35 רבי אלעור: מאי דכתיב "פה פתחה כחמה תורת חסד על לשונך", וכי ויש תורה של
 36 חסד ויש תורה שאינה של חסד? אלא: תורה לשמה - זו היא תורה של חסד, שלא
 37 לשמה - זו היא תורה שאינה של חסד. איבא דאמרי: תורה ללמדה - זו היא תורה
 38 של חסד, שלא ללמדה - זו היא תורה שאינה של חסד. "כמעשהו בחול" בו, ואמאי?
 39 נייתי במקדושת! אמר ועור: קקבר, אין שעור למים, וכלי שרת מקדשין שלא מקדשין.

1 ואי
 2 בין גנופי - כנון מספיד למת. נושא, קובר. משמח חתן מלוה חבירו בדרך. ובמנוני - מלוה לו מעוה. משאילו כלים ובהמה. שפא כל רבא לשיפין -
 3 ומספקין וממציאין לו אנשים ממונים לכך - תלמוד לומר: 'מה יקר' - צריך לתת לב ולטרוח ולרדף אחריו. לפי שאינה מצויה תמיד לכותב בה למונוניו. ואמאי נייתי בצדקושת
 4 דלא ספק ותרעה און הבלי מקדשין קדושה הנוף לפסל בלתי. אלא אם כן רעוה שיקבשו רבלי. או אם ש בתן יותר ממשכרין און ראויין לכלי. ואן הבלי מקדשין, און מקדשין
 5 אלא הראוי להם. אין שקור לים - שאפילו יותר משלשה לזנון ראויין לנסך. דלא פירשה בתן תורה שיעורא. הלכך ראויין לכלי זה, וכל מילי מקדשם. רבתיב (שמות א) 'כל
 6 דנוגע בתם קדוש' ואפילו אנו רעוה שיתקדשו עד מחר - הכלי מקדשין עד מחר. שלא מודע.

סוכה. פרק רביעי – לולב וערבה דן פ עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזליץ)"
 רש"י תוספות

1 ואי מייתי במקודשת איפילו בלינה – הואילו ואקדשו קדושת הנוק, הוה לזו כאמור
 2 קרבן. חוקה אמר – הא דהאי מניח למשעמ מנה דאין שיעור למים, אבל קדושה שלא
 3 מדעת לא שבעין מנה, ועטמה דמתניתין ולא מייחוד במקודשת – דהאן דהוה לזו
 4 למזר דרשילי לזו מתוך כל שיהי, סבר לזרעתי שקדשם כלי ונתנו בו מאתמול, ובין דאין
 5 שיעור למים קדושה הובל, קא חי דומסכסכו לזו

6 – שמע מיין אין לינה מועלת בסוכים, ומפסק
 7 מנה דרובת, ר' ינאי אמר – אפילו תימא יש
 8 שיעור למים, ואפילו הוא נפק מנה חרבה
 9 ניריה שמא יאמרו לקדושה דיום הרגלים – לבזק
 10 גדול מלאום, וקדושה כבלי שאין מקדשים דים
 11 הרגלים אלא במים מקדשים, דומיא דבזר
 12 שנמשח בשמן ומשחה מקדש את מימיו, וכן
 13 לקדושה דיום הרגלים, ואק קתול של זב שיהו
 14 עשיל לכבודו של כזן גדול לקדש הימנו דיו
 15 הרגלי, בדאמרין בסדר יומא פרק שיהו בקלפ"ר
 16 (גמג) מקדש הוה, ואתי למימר הבא לקדושה
 17 דים הרגלים מלאום, ולית לזו שיעורא
 18 שאפילו הוה נמא לזנן ראיין דם לכלי
 19 ונתקדשו, וכי הוה דנסכסכו לזו אמר, אין לינה
 20 מועלת בסוכים, ואמאי – מים מגולין פסולין,
 21 לכתבתי בספנת – *קליירי ר' ינאי שיהו בקלפ"ר מנסת
 22 שנסתקנה בן קדושתו כמו שעתין בעלי עניות,
 23 שתליה במין בדרה ובו אבאקו רובל חין, ותתתה
 24 כלי הדקדוקין מסתן לחוכי, יש בו מים גילוי
 25 – אם הניחו בלא שמירה כשיעור שהיית גילוי,
 26 המפורשי בה"כל שוחטין (וחילין א) כדו שיעור
 27 חש מתחת ארץ, ויהי רישתה חרות לחזק,
 28 ואסוריה בשניה, שתחתונה – כלי התחתון

9 ואי מייתי במקודשתו – איפילו לזו בלינה. חזקה
 10 אמר: כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת, ונוודה שמא
 11 יאמרו לדעת נתקדשו. אמר רבי ינאי אמר רבי יודאי:
 12 אפילו תימא יש שיעור למים, וכלי שרת אין מקדשין
 13 אלא מדעת, ונוודה שמא יאמרו לקדושה דים הרגלים
 14 כמסאגין? *שפכה וא תתקדשה? כו'. ואמאי? לעיבור
 15 במסאגין? למאן מתנינן דלא קרבי נחמיה? דתניא:
 16 מסאגת יש בו משום גילוי. אמר רבי נחמיה: אימתי –
 17 בזמן שהתחתונה מגולה. אבל בזמן שהתחתונה
 18 מכוסה, אף על פי שהעליונה מגולה – אין בה משום
 19 גילוי. מפני שארם נחש דומה לספוג, אף ועמוד
 20 במקומו. אפילו תימא רבי נחמיה, אמר דאמר רבי
 21 נחמיה – להדיח, אבל לזבחה – מי אמר? ולית ליה
 22 קרבי נחמיה: *לחריבה נא לתתקדח הירקא וא תישא
 23 קרף אמר ה' נצאחת?!

הדרן עלך לולב וערבה

החליל המושה וששה זהו החליל של בית השאבה שאינו דוחה לא את השבת ולא יום טוב.

הדרן עלך לולב וערבה

1 מהא בעיא, אלמא, בפנים מתקדשא, ואפילו הכי לא מפיסלא ביוצא, וכן משעמ בפרק "התכלת" (שם זמא) דאמר רב ששת: הני תנאי כרבי סבירא לזו, דאמר שדושה מקדשא. פירוש:
 2 דאיפסלא ביוצא, וזעתו שמתעין (מתא) קאמר: דא רבי כרבי, כיון דאמר שדושה מקדשא – דפרכי לזו היבא אי אבראי – איפסלי ביוצא, משעמ דוקא משום דרישיתה מקדשא
 3 הוא מפסל ביוצא, לא ראו אבי – לא, אף על גב דרבי אית ליה חזק מקדשא, בנפחות פרק רבי ישמעאל" (עבג), דיהוה, יש לדחות דבאין עם חזבה שאני, ודא סבכא נבאנים עם חזבה
 4 לא מפיסלי בלינה אלא בשדושה חזבה, בדאמר ועירי בפרק "הורודה" (מנחות עט,א) ואילו בפני עצמן תנן במסכת מעילה (א,א) קדושה כבלי – נפסלו בלינה, ועוד: יש לדקדק מהנתו דתנן
 5 פרק שני דמעילה (שם קש) – והכשרו ליפסל במבול וים נמוסרס פמריים ובלנה, ולא קתני וביוצא, אף על גב דרבי עופת הוביס הוה מצי למיתני ליה, ולא עני ליה – אידי דלא תני
 6 ליה בני שתי הלוחם ולוחם הפנים ומנחות – לא עני ליה בתנוה, והא דאמרין בפרק "כל שעה" (פסחים לז,א) גבי לישע ומנחות נתי דברויין ליתא, במקום דריוין איתא – אורחא ומלחא
 7 הוא, דרך לעשותה במקום דריוין, ויצאה דקדושה דים הרגלים – לאו משום פסול ירוצא הוא, אלא כדאמרנין תנא, כיון דפרשי – אסודי אסת עתה, והיא דרייק פרק שתי הלוחם
 8 (מנחות טז,ב) אגרות לישתן וריתבסן מבזיץ – אלמא מרת ויש לא נתקדשו, וכן ספוק "כל המנחות באות מנה" (שם סגא) דרישי ר' משעין, תנן חזק שני פעמים, שתהא אפייית בתנן
 9 ושידא הקדשין בתנן, ופרק שאין דתנן, ר' ששתן אמר: לעולם הוה ריגל לומר שתי הלוחם ולוחם הפנים בשירות בעודה, וכשריתא אפי פג – לאו משום דאי מקדשא הוה מפיסלי ביוצא,
 10 אלא משום דרבר מוכער הוא לחוציא דרבי לזו שנתקדשו, ואם תימא: כיון דבקרדושה כלי לא מפיסלא ביוצא, מנחת חנינם וחיובי כזן גדול וזל כזו קמעה, ותסכסכו הבאים בפני עצמן
 11 אמת מפיסלי ביוצא: ויש לומר, דהא דבאזתן מועיל קדושה כלי, דכוחיה אמרנין בסוף "בית שמאי" בבוזים (מגב,א) יש לו מתירים – משקריכו מתירין, אין לו מתירין – משקישו כבלי,
 12 ואם תאמרו: לפי מה שפירש דבלי שרת אין מקדשין אלא בפנים, אם כן אבתי חוקשיל קל: וייתוי במקודשת, ולא כינסים בעודה, עד לארע עמוד השחר כדו יפסלו בלינה ויש לומר,
 13 דאם כן הוה יעיל שתהא מקדשה? ועוד: דרבר מוכער הוא להשוחתום כל כן כבלי שרת בחזק.

14 חזקה אמר ליה שרת אין מקדשין אלא מדעת – תימא: דבפרק "הורודה" (מנחות עט,א) פליגי בתרה ששוחטה על שמונים הלוח, חזקה אמר: קדושה ארבעים מתוך שמונים, ר' יוחנן
 15 אמר: לא קדשו, ומסיק אביי דפליגי כבלי שרת מקדשין שלא מדעת, חזקה סבר מקדשין, ובזמן כן קדש רבתי אורי וירחי, ויחזק, דרב פפא קאמר להם: דבלי עצמא כלי שרת
 16 מקדשין שלא מדעת, ובפרק קמא דמנחות (זא,ו) שם גבי קמעת פסולין, דתניא: לא שני אלא קמץ, אבל קדש – פסל, ופרקי: ובי מחרד ליה לימקן לחזותיה, לקיש וליפסולו אמר ר'
 17 יוחנן, ואת אומרת ליה שרת אין מקדשין אלא מדעת, ויחזק וד' יוחנן אבאי לשנייה: שאני תורה, דמתוך שמשקיש ארבעים מתוך שמונים מידע – מוקדשין גילי שלא מדעת, אלא מדוך קמא,
 18 שאין שיעור למים, ואפילו הכי אין מקדשין שלא מדעת ויש לומר: דשאני הבא, שלא בזמן הוא, אף על גב דאמרנין בסוף "שתי הלוחם" (שם קש) דבלי שרת מקדשין שלא בזמן מכל
 19 מקום גירע שלא בזמן מובזמן לענין שלא מדעת.

הדרן עלך לולב וערבה

1 חר הני שאובין - בירושלמי מפרש: משמש שאובים רוח הקודש, שהשכינה שורה מתוך
2 מנחה. וידין בנגן המנגן ועוד חילוי רוח ה' ומייתי עובד איהוה בן אמייתו
3 שדחה מעלי רגליה. ובמסכת בראש השנה שורה עליו שכינה.

4 וזהו הני שאובין - כדפי' מסכת עבודה זרה (א.ב.ש) גבי עידוקן וארקין, מפרש טעמא:
5 מאן דחגיג ארקין עיקר טעמא לא הני

6 עידוקין. ובמסעתיך לא אל רוחי ה', ולא דבורתי
7 טובא. כדפי' ב"כ"ט מברכין (עירובין ג.א.)
8 מעברין ומאברין. ובמפרק הגזול ב"מרא' (בבא קמא
9 קט"ג.) גבי מוסיקין ומיקצין. ובריש פרקי
10 דביבמות (ז.א.ש) גבי ראשונה ושניה. ובמפרק
11 "משילשין" (ביצה להב.).

12 ורבינו סבר עיקר שיריה בפה - תימיה דבמפרק
13 "דמוצא תפילין" (עירובין ק"ב.) תנן:
14 קורין ניגון מבושש. אבל אל מביניה. ואיבא
15 גתא בגמרא דאמרו לא היה קורין אלא עונבת.
16 ועד כאן לא פליגי אלא בהקורין כלי. אי רדח שבת
17 משום מבושש קורין. אבל שיר עצמו - ובבבלי
18 קט"ג. גבי מוסיקין ומיקצין. (א.ב.ש) בשם
19 עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח
20 בשחיתת פסח וראשון. ובפסח שני. וביום טוב
21 הראשון של פסח ויום של עצרת. ושמינה

22 ימי חג. אלאמא דרדח שבת ויום טוב. דאפי' ראי
23 לשבתת ימי חג כל שבת. ולרבי יוחנן בר אבא
24 דמיסך במשנתין. וקרי' שיר קטובה לפני. אלא
25 שיר של קרבן לבדו עלמא דדי - נישא. ורבי יוסף
26 דהבא איתובח במרייתא דר' יוחנן ור' שמעון
27 דרבינו יוחנן דהוה ליה חוקי לודו בר יוסף כדפי' יוסי
28 בר יודה. ותיירי אבתי קשה דבוסק "מיסך
29 משום" (פסחים ס"ג.) משום ומלכות דפשיטא
30 לא דאין שבת מבורכה. ואפילו ר' נתן דתמירי

31 דהם מודא דשבת איריפא תחירו. ועוד. ואל
32 בפרקין (ג.א.) גבי תקיעת של מקדש. ודכלי' אל
33 דיו שם עשרים ואחת תקיעות ואפילו בשבת.
34 כדדייק בגמרא ודכלי' יום חג. ולא אשמעתי
35 דפליגי שום גתא. ואין לומר דרדוח תקיעת
36 ארויחא - דהא (דקנתי) שלש לפתחת עשרים.
37 ותקיעת נגן שיה כדו' להבטלה חלה מלמכה
38 דדוחה יום טוב שחל לדוחה טעב כהני. כדפי' ב
39 פרק קנא דחילין (ז.ב.ש.) יום טוב שחל לדוחה
40 שבת תוקעין ולא מברילין. שדוחה משגן ביום
41 במקעה. כדמפרש דהום טעמא בגמרא. וכל דני
42 דדחה דרבנן. ולא גזיר מןקדש. ובבבלי דמיסך
43 דבבבלי 'ושאבתם מיום משגשג' - גזרו ויהי לומר:

44 לפי שדחה שם רוב כלי שיר. חלילים כנורות
45 ומלחנים בגלים. שצריכים לתק תירי - גזרו ברז
46 טפי מתוק. ודמי כופש. ולא בעי חוקין. אבל
47 דגזרו ברו - גזרו נמי שלא יתקעו למלילי דמיסך
48 חלילי טובא. כדמוכח בפרקין (ד.ג.) דפירין. אי הני
49 ערב שבת כחולק חתני נמי לא תחשיבין. ומינן
50 דלא אשכחן כגון דלוי יום טוב ראשון של חג ערב שבת. כלומר. דבערי לודו תקיעות. משום
51 דלא תקעי למלילי דמיסך. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר
52 כלא מספר. כדפי' בפרקין (א.ב.ש.) - גזרו שלא תוקעו כלל.

53 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

54 כלא מספר. כדפי' בפרקין (א.ב.ש.) - גזרו שלא תוקעו כלל
55 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

56 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

57 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

58 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

59 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

60 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

61 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

62 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

63 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

64 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

65 ב"מ. ויהיי טעמא בירפישא. לפי שרגילין בהו לדורבתם בשאר כלי שיר

1 **גמרא** מששת ימי בראשית - דאמרן לליל: שיתן נבראו מששת ימי בראשית לקבל
2 התסכים. כדפי' של כרמן - בחליל המכה לפני המזבח בשעת ניסוך (הואם) דחין לתמיד.
3 של שחר. וניסוך דחין לתמיד של בין הערבים. הלויים עומרין על המזבח ואומרים וי

4 החליל מכה לפניו. כדפי' במסכת ערבין (א.ב.ש) בשנים עשר יום בשנה החליל מכה
5 לפני המזבח. ואין אומרים על המזבח אלא

6 על דחין. כדאמרין דתם. ואינו חליל חלק
7 רבי יוסי בר יודה. לומר שהוא דוחה. עיקר
8 שירה - שרבו צבור טעון שיר מן התורה.
9 כדאמרין במסכת ערבין (א.ב.ש) מנחה מקראת.

10 וסבר ר' יוסי. עיקר שיריה אלא אם כן חליל
11 מכה על השיר. וכן כנורות ובלים הכל כפיין
12 ומפרש של הלכך. כנורה היא. וכי היכי
13 דתמיד דוחה שבת - שיר נמי גזרו דוחה שבת.
14 בפסח - הלויים אומרים השיר דבר דבר כינומו
15 כגון 'ליל' 'הארץ' ו'מלואה' (תהלים ד' בבל) בראשן.
16 'גזלו' ו'מהולל' (שם פס') בשני. וכן כולם.
17 ובשבת שאי אפשר לחליל - אינו דוחה. שאין
18 חליל שיר המוצא. ולקמן ולפינן עמידיה מקראי.

19 אבל שיר של שאובה - שדחה כל הלילה על
20 מעלות הידרות מעורת הולויים לעלות בשם.
21 כדפי' במסכתין דחלויים כנורות ובלים.
22 דברי הכל שטחה יתירה היא - ואינה מן
23 התורה. ויהיי חלוב את המעוה. ולא רדח שבת.
24 דכתיב פליגי - כדפי' שירה בפסח אלא בליל. כפי' ב

25 דפכש"ש - עץ לכל כלי שרה. סבר. עיקר שירה
26 בכלי. ודחו לכל כלי תשיר כלי שרה. ואבוי היה
27 במשך מיתות משה. והוא של קנה. כדפי' ב
28 פרקין (ג.ב.) הלכך שארי כלי שיר מנייה דחלו. ולא
29 לאשכחין שיה של עץ. עיקר שירה בפסח - וכלי
30 לכסומי קלא בעלמא הוא. הלכך. כלי השיר
31 אינן כלי שרה. ולא ולפינן מעוהו לחומי לא
32 שרת לאבוב של משה. אין דנין אפשי משיא
33 אפשי - שארי כלים אפשי שדיוו של מהכה.
34 חזן כנוריים. הלכך מנורה הלכך ילפנין דלוח. ולא
35 מאבוב של משה. דהדום טעמא משום שאי

36 אפשי לעשות של מהכה. כדמפרש בערבין
37 (ז.ב.) שפחוה ודו ולא היה קולו ערב. ונלוו לא
38 עיפוש - ודיו קולו ערב. ונאמן דמכשר. סבר
39 דנין אפשי משיא אפשי. דמכל אפשי אשכחן
40 כלי שרת ענין. הכי גרסינן: ואיכתיב איתא עיקר
41 שירה כפה אין דנין אפשי משיא אפשי -
42 וחבי פירושו: דכולי עלמא עיקר שירה בפסח.
43 ולכא כדמילף מאבוב ואתלמוד לומר עיקר בכלי
44 - אפילו הכא מאבוב לא נגר. דאין דנין אפשי
45 משיא אפשי. והכא כפי' כלי שרה בכללי ופי' -
46 או בריבוי. ומיכתיב קפיילני בחי כרסנין. ולא
47 גרסין מנורה - יש שדורשין את התורה
48 בכלל ופי', יש שדורשין אותה מנורת רבי
49 ומיעוט. דהורשה בכלל ופרט משמע ליה פיה.

50 הבא אחר כלל - פירושו של כלל. הלכך. כלל ופרט - אין בכלל אלא מה שבפרט.
51 ואפילו דברים הדומין לפרט אין נדונין עמו. שיה שהוא פירושו. מודו וכל בכלל למעלה
52 זה שאנו אומרין לך בעשוי. ולא יתרו. וכי אית ללל בני אדר פירט - בא דחוסף על
53 ודיין את חוסף עליו את הדומים לו. הלכך. אי אהה דן עדי כלא האחרון אלא דברים
54 הדומין לפרט. שלא נתרבו מתחיליה. דהורשה בריבוי ומיעוט לא משמע ליה פיה חסר הבא
55 חליל במשע. אינו פריה בתרא למעט מעשהו. ויהי חזן ריבוי אחרוני בהיה - אהני לרבינו כל מילוי. דלאו דברים שזן כפיין פירט - לא איתמר. וכל איתא נגה

56 ממישעא. ודכי באר אחר בפרק 'נגמרו דחין' (סנהדרין מ"ה.) גבי כל דסקלן תנלין. דנאן דרדיש ריבויי ומיעוט - משמע ליה בריבוי ומיעוט לחודיה בלא ריבוי אחרון כל דחוסין
57 לפרט. פירט. פירט של חים - דעל כרחך מישעא למעט איתא. ודוה הראוי להתמעט יחרו מן הכל.

58 לפרט. פירט. פירט של חים - דעל כרחך מישעא למעט איתא. ודוה הראוי להתמעט יחרו מן הכל.

59 לפרט. פירט. פירט של חים - דעל כרחך מישעא למעט איתא. ודוה הראוי להתמעט יחרו מן הכל.

1 **בנאי** – עיקר שיר בפה או בכלי. **עבדי** בנאים היו – ומשנו במסכת שרכין דא. על
2 אחוה כל שיר בשעת שיר של קרבן יסמינו. **משפחת** בית הפגרים **משפחת** בית ציפריא
3 זה שם המשפחה. **ומבאים** חי – זה שם מקומם. **ומשיאין** לבתוהו – ישראל
4 מפרסין היו. עושים אלטנות ובתוהו ראותה ליעשא לבתיהם. ליום היו – אבל ישראלים
5 מסולין לכן. **מגלין** מיוהן – הדואהו עומד לה
6 הדובן עם הלויים עם צריך לבדוק אחירי. אל
7 להשיאו מוחסת ולא לתת לו מעשר ראשון. **הדאי** לוי הוא. משפני דבר לה לא הרגילו
8 עבדי שר בו כי אלוים. כדר שלא יטעו בהם
9 בני אדם והתחוקים כליום ואינם ליום. **ומאן**
10 **דאמר** ישראל היו – סברה מדובן ליוחסין משעבדים.
11 משפני דבר זה לא הרגילו לתעמיד שם עבדים.
12 **אבל** לא למעשיות – שלא נודרו מלתעמיד שם
13 ישראל. **ומאן** דאמר עבדים היו – קסבר אן
14 סומכין על הדובן מלבדוק אחירי לתעלותן
15 ליוחסין. הלכך לא נודרו על כך. **וה' וישיב** אבד
16 ב' – לעיל קאי. אפלתגא דרבי יוסי רבי
17 יודה הרבן. ופליג אורבך יוסף. דבי בראשית דרבי
18 יוסי פבר שפחה יתירה נדיה רוחה שבת – הואיל
19 ושמת דבר דא. והכליל אן איסור מלאכה
20 אלא שבת בעלמא. **תיבתא** דרב יוסף –
21 דאמר מודה ר' יוסי בשיר של שואבה דלא
22 ידחה. **אבל** בשיר של קרבן ודחה ב' – האי
23 ידחה הרבן. ופליג אורבך דא. כלומר חזון הכת
24 דרשל שואבה פליגי. ואיכא למיתוקי. האי בשל
25 קרבן – מדר נודן דרדי. נישא תתי תיבתא
26 פליגי. **דאבא** דייקטן דמדור רבנן בני דהויה
27 תיבתא בתרתה. בשל שואבה הוי היתמיה
28 מרדכי ויהי ולבשל קרבן הוי תיבתיה מדרבנן.
29 **ואי** הוין יוסף – ומדובנן זה תיבתיה. **ואי**
30 קמי תמתין וחוה חילי ב' – לא נסיקין. והא
31 עלה קמין. אלא: הוא קמין. אלא: לאו רבנן דא
32 – דמעטעו לוח בראשואה דלא דחי. וקמי
33 וזה. למעשה דקרבן. אלא: בשל קרבן מודה.
34 **החל** שיר ה' והעצרות ועל ידו בלי חיד –
35 אלא: בלי חיד שיר ה' קרי עליו. למחצצרים
36 ולמשוררים – **דבא** לא כתיב כלום. והעצרות
37 הוא כלו שיר נדחה. שדן לתקיעות החמדין
38 והמוספין. **משנה** יורדין לערות נשים –
39 כדכתיב ליום יורדין מערות ישראל שהיא
40 גבוהה. לערות נשים שלטמה דודמה כבישע
41 חיה. **ומתקני** שם תיקון נולד – מפרש בגמרא.
42 **וארבעה** ספלים של ידו בראשית – בראש כל
43 מענה ומערה. ליום – בתורים. ותידיהם כד
44 גזר. **ועל** פסלם של אחר בכלמא. **כבלי** ספלים
45 בתים והמיתנין היו פסקינין – ממכסני בגדי
46 אשר שדו משל צבור. ומאנטיסטים היענים
47 מפקינין – קרעין לעשות פחילות. **שלא** חיל
48 מאירי מאור בית השואבה – לפי שהמערות
49 בודות חמישים אמה. וזה בית גבוה. והואה
50 בודות בכל העיר. ומכלל מודו שהיא לסוף
51 עורת נשים היה נמוך. כדאמרינן בסדר יומא
52 (טזא). והמערות עלות למעלה הימנה.
53 באבוקת

1 **בנאי** עבדי בנאים היו – משנה דא. פק שני ערביין (א.ו.) ותימה דבאב סמקין דכרלי
2 עלמא עיקר שירה בפה. והחם קרטי דאלל מכה בשמונה ימי הוא. **ואי**
3 אפשר שלא שבת ויש לומר: דאי מפרש טעם משום דאין שבת במוקד. **ומשיאין** מן ישראל
4 ומשני: רישא רבי יוסי בר' יהודה דא.
5 **מגלין** מיוהן – ראדוה עומד על הדובן עם
6 הלויים אן צריך לבדוק אחירי. אל
7 להשיאו מוחסת ליתון לו מעשר ראשון. **הדאי**
8 לוי הוא. משפני דבר זה לא הרגילו עבדים לעמוד
9 שם. כן פירש בקומטרס. משמע שרדנה לומר
10 דפליגי בביב. דמר סבר אן לתעמיד עבדים
11 לדובן. דייחשינן שמא יעלום ליוחסין ולמעשה.
12 ותר סבר. לא חיישינן למעשה. אבל חיישינן
13 ליוחסין. ותר סבר. אף ליוחסין לא חיישינן. ואין
14 הלשון משמע. כן דקאמר הדבא הוא קאי מפילגי.
15 מר סבר. לא היה מעשה. ותר סבר דבזי הוא
16 מעשה. משמע שהמעשה אין הלוי בתגלואה.
17 אלא העלאת הלוייה בעמשה. דמר סבר דבזי הוא
18 מעשה. תלויים היו בקיאים בכלי שיר. ותר סבר
19 עבדים היו בקיאים יותר מן הכלל והעניוהם.
20 ומיהו. שיר ערביין (א.ו.) ושם משמע עבדות
21 הקומטרס. דריש: והאב בעמלין דרובין למעשיות
22 ליוחסין קפילגי. ומיהו. הם לפי מה שפרשתי
23 שם שלשבו.
24 **למחצצרים** ולמשוררים – **דבא** לא כתיב
25 כלום. והעצרות לא כלו שיר
26 נדחה. שהם לתקיעות החמדין והמוספין. כן
27 פירש. וקראו הכי כתיב בדברי הימים (ב' ה') גבי
28 שלטמה "באחור למחצצרים ולמשוררים להשמע
29 קול אחד לחלל ולהדות לה ובדרים לול
30 במעצרות ומבצלותם ובכל שיר והכלל לה כי
31 טוב כי לעולם חסדו" ויש לומר: דייק מדרחלם
32 לשני העלולים. דמעיקרא כתיב בני שירה בפה
33 "לחשעני קול אחד לחלל ולהדות לה". ולבחר
34 הכי כתיב גבי כלי השיר "ובחלל לה" – שעת
35 מיתה. דעיקר שירה בפה. וכלו השיר לכמומו קלא.
36 **מכאן** כתיב בתים ומתמינין חי – ונתת
37 דלא חשיבני בני בתות. שהם אף וזהה
38 של שם.
39 **שעליהן** הלויים עומדין בכלי שיר – לשמחת
40 בית השואבה. אבל זכון לשיר דקרבן
41 – אצל והזבח היה. כן פירש בקומטרס. ובמסכת
42 מדות (פרק שני משנה ו') חנון. ומיתיה לה בפרק
43 קמא דרימא (טזא). ר' אליעזר בן עייקב אמר:
44 מעלה הייתה שם. בגוהא מאור ודובן נתון עליה.
45 ואותה מעלה היתה בני עורת ישראל לערות
46 בתים.
47 קרא

1 **בבלי** **משנה** מי שלא ראש שמחת בית השואבה לא ראה שמחה ממימו. **במוצאי** יום טוב הראשון של חג ירדו לערות נשים
2 ונתקנין שם תיקון גדול. **מגורות** של ידו הם. **וארבעה** ספלים של ידו **בראשית**. **וארבעה** ספלים של ידו **במקדש**. **ומהו** היה
3 ידו **מפריחו** כהונה. ו**ביתיהם** פרים של מאה עשרים לוג שהן משיילין לוג ספל וספל. **ובכלמא** כתיבין **ומתמינין** מהו היו
4 **מפקיעין**. ו**בזהו** היו מדרקלין. ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה. **חסידים** ואנשי מעשה היו מדרקלין **בפניהם**
5 באבוקת

1 קרא הגבר חקעו והרעו ותקעו – תימה: דמשמע שמקרות הגבר הולכין לשאוב מים, ואם
2 כן היו נפסלין בלינה. רעד כאן לא פליגי. פרק שני ברוזס (א"ל) אלא לענין קידוש
3 ידים ויגלים, מקרות הגבר ועד צפרא – ואין ספלא בלינה אל א"ל. אבל מי הבויר (ענשו)
4 לפיה. כימרו השורר בדרכה החם: ואפילו סילקין מן הבויר אדרי קרית הגר, דבר משקע
5 ורש לומר: שדחוק היו התקעות והברעות
6 ובחפיכת פנידם למערב, ונמ בחורה לאחור מלוה, ו
7 היה מאד היום קודם שיגיעו לעירה. ועד
8 שיקדשן בבלי, ולא דחשוירו ליפסל בלינה, כדתנן
9 פרק "הטאת העוף" במסכת מעילה (נ"א) גבי
10 נטבים. ואף על פי שהחלוצות היתה מקודשת, מכל מקום אין כ"ל שרת מקדשין בחוץ אלא
11 בפינים.
12 והוא בה שבועים ואחת קתוראתה של דוב כנגד
13 שבועים ואחד וקנים – מירוש: סנהדרין.
14 תימה: את דתנן פרק קטא דסנהדרין (נ"א ט"ז)
15 סנהדר גרולה היתה של שבועים ואחד. רבי יהודה
16 אמר: שבועים, וזאם כן היה ליה לעשר רק
17 שבועות מקדשות. ומתוך כך צריך לפרש שאותה
18 קתורא היתה למשפלא שבבית דין, ולא היה כן
19 החשבון, דאי לאו הכי קשיא דרבי יהודה ארבי
20 יתרה.

וביזון

15 ומשתתקים קדמה לשמש, ואנו ליה עניינו: רבי יהודה אומר: היו שזנו ואומרין: "אנו ליה
16 וליה עניינו." גמרא תנו רבנן: מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה כמיו.
17 מי שלא ראה ויחללים התפארתה לא ראה פרך נהמד מעולם. מי שלא ראה בית המקדש
18 בבנינו לא ראה בנין מפיאר מעולם. מאי היא? אמר אביי ואיתביא רב הקסא: זה בנין
19 החדוים. במאי פניה? אמר רבא: באבני שישא ומקרא. איפא דאמרי: באבני שישא פוחלא
20 ומקרא. אפיק שפה ועייל שפה, כי חזכי דלקבל סדא. כבר למשעין בדרבא, אמרו ליה
21 רבנן: שבעה, דתכי שפוי טפי, דמתתחא פארתה דיבא. תניא, רבי יהודה אומר: מי שראה
22 ראה דרופולסותא של אלקסנדרוס של מצרים לא ראה סבבון של ישראל. אמרו: לא
23 בסילקי גדולה היתה, סמיו לפנים מסמיו, פעמים שהיו בה ששים רבוא על ששים רבוא,
24 כפלים פיוצא מצרים, והיו בה שבועים ואחת קתוראות של הרב כנגד שבועים ואחת של
25 סנהדרי גדולה, כל אחת ואחת אינה פוחתה מעשרים ואחד רבוא כפרו וקבו. ובימה של
26 עץ באמצעייתה, ותנן התננות עומד עליה והסתדרין ביה. וכוון שהגיע לענות אמן – הלה
27 מניף כפורה, וכל העם עונין אמן. ולא היו יושבין מעורבין, אלא והבין בפני עצמן, וכספון
28 מניף עצמן, ונפוחו בפני עצמן, ומרסיים בפני עצמן, וגרדיים בפני עצמן, וישעני בכנס שלם
29 יהו מביד בפני אומנתו ונפנה לשם, ומאיש פרנסתו ופרנסת אנשי ביהו. אמר אביי: וכולהו
30 קטלינהו אלפסנדרוס מוקדן. מאי מעמא אינעשו? משום דעברי אהאי קרא: "לא תוספון
31 לשב בדרך הזה עוד", ואינהו דהרו אהו. כי אתא, אשפניהו דהו קרו בספרא: "ישא
32 ה' עליך גוי מרוח". אמר: מברי, תהוא קרא בעי למיתי ספינתא בעשרה יומי, דלהו וקא
33 ואתי ספינתא בחמישא יומי, ופל עליהו וקטלינהו. "במוצא יום טוב" כו'. מאי תיקון גדול?
34 אמר רבי אלעזר: פאותה ששינו, חלקה היתה בראשונה והקיפה גוומרא, והתקינו שהיו
35 נשבים והטות למעלה ואנשים מלמטה. תנו רבנן: בראשונה היו נשים מלמטה ואנשים
36 מבחוץ, ובה פאים לדי קלות ראש, התקינו שהיו נשים יושבות מבחוץ ואנשים מלמטה.
37 ועדין היו פאין לדי קלות ראש. התקינו שהיו נשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה.
38 היכי עבד הכי? והכתבו: "הכל ככתב מיד ה' עלי השקיל!" אמר רבי: קרא אשפיהו דרדא:

ו"זכרה"

1 מאבקות של אור – זורקין אותם כלפי מעלה, ומקבלין אותם. ויש שבאין לעשות כן
2 בארבע מאבקות או בשמונה, וזורק זו ומקבל זו, וזורק זו ומקבל זו. ורבי יתשבחו –
3 מפרש במרא. חשב עשירי מעלות – אורך הוצלה ברוב העורה. ורוב המעלה חצי
4 אמה, ורומה חצי אמה כדמרין במסכת מדות (פרק ב' משנה ג') ובסדר יומא (ט"א).
5 שעליהן הלוח עומדין [בבלי] שר – על לשמחה
6 בית השואבה. אבל זכור לשיר הקרבן – אלע
7 הדומח היה. תקעו והרעו – זה סימן ללך
8 למלאות העים לניסוך מן השילוח. העו לעורה
9 – לקרקע עורת נשים. תקעו והרעו ותקעו –
10 ובראש השנה (נ"ג). ליקף בכל הקיעת פשוטה
11 לפניה ופשוטה לאחריה ותרועה באמצע. והיו
12 ותקעו וחילבו – באלו שלש מאורות מאריבין
13 עד שמועדין לשער היוצא מערות נשים לחד
14 הבה, השפילו למורת. וחשער הודא שזון
15 נגנז שער שמערת ישראל לענות נשים.
16 ויורדין ממערב למורת. וכשהו נבנסין למקדש
17 והיו חילבין ממזרח למערב. דרך עליה. חבוי
18 פנים – למערב. לצד העזרת הדיכיל. לומר
19 דבר זה אבותני – בבית הראשון היו כופרין,
20 ולא היו פניהם לבית אלא אחרונים אלא חת
21 ה' ונב' – פסק ותא ביהוקאל (ח) שנין אותה
22 – כופלין אותה, כדמרש "אנו ליה וליה
23 עינר." גמרא מאי היא – איהו מן הבינים
24 של שלמה, או של נחמיה בן כלדת, או של
25 החרוס שסתרו ובואו. [שישא] – שיש צבוע,
26 לכן לבן ולא שחר, אלא ענין דוק, בלינז
27 "בי" בחיל. שיש לבן, כחולא – שיש אבנים
28 צבוע בחיל. אפיק שפה – שורה של ששים
29 נכנסה. ושורה וצנאה. דמיו: בארתה ירמס –
30 כנול היה, שהאבנים משוננים מבראין זו מזו,
31 והגיעו להתמבלות לזר שטוטה, וזאת
32 כאילו יגלו הים דים נדיים ועניס. דרופולסותן –
33 לשון יודי. דתני – שנים, פלו – לשון שרים, כמו
34 מטופלין, וכמו דרופלין מרומי, תרעית (ח"ב),
35 סטון – לשון סטי, עני סטון. פסוי פלו –
36 לשיבת שרים של אלכסנדראי, שהלכו שם
37 יתנן בן קרד ושיר החיליים לאור חרבן בית
38 ראשון בימי דימה תנישבו שם. ואף על פי
39 שעלה שם נבוכדנצר והורכיב את מצרים,
40 ותרנו משראל שהלכו שם כמו שנתבא
41 עליהם ירמיה (ג) – עלו ביהם שם לגדולה
42 תשער, עד שהחריבו אלכסנדרוס. בסילקי –
43 פלטרין גבוהים נקראים בסילקאות. כנגד
44 שבועים ואחד וקנים – עששו להם סנהדרין.
45 כבר היה גרסוני. ביסא – עץ אלמלמבראי
46 של. חן תבנסת – שמש הצבור. לענות אמן –
47 שדחה שלח שלפני התיבה נומר ברכתו, וכן אף
48 היו יורדין כולן לשמוע קולו. חן כספי –
49 צורפי הזה: צורפי כסף. נפשים – חרול.
50 מרסיים – חרשי תרועה. גרדיים – אורנין. ונפנה
51 לשם – ונשכר להם למלאכה. הודא גמרא
52 הנה – עליו נאמר מקרא זה. ונרת מלי אה
53 להחזירה. ולי יקא – גבה הרוח. חלקת חיה
54 העזרת נשים בראשונה. ולא היו דרואן
55 שרין כליקין בלתיק. לוחין שסודרין שוונתואו –
56 השואבה ורואת. והיו תיקון גדול דקתני מותנין שמתקנין בכל שנה. כמכנים – בעזרת נשים. מבחוץ – ברחבה של דר הרב ובחיל. היכי עבד הכי – שהושיפו ושינו כלום על
57 בן שלמה. והכתב – גבי דוד ובזלך, כשעזא את שלמה על מרת הבית ובנינו. הכל ככתב מיד ה' עלי השקיל – כל מלאכת התבנית שהודיעו הקודש ברוך הוא על ידי בן החיה
58 נתן תבוא. קרא אשכחו – שצריך להבריל אנשים משמים. ולעשות נדר בישראל שלא יבאו לירי קלקל.

1 **ובכין** שהגיע לענות אמן מניח סודרו וכל העם ענין אמן – בערך, קשיא ליה לרבינו סבס.
 2 הא דאמר ברבי גרמא דרש"ה שאלכו' (ברכות מא.) אף ענין אמן יזמנה, הוא
 3 דבא לא משעו הברכה אלא בתפא הסודרין יודעין שהגיע ענת אמן, וכן ענין אמן יזמנה
 4 ומפרש בשם רבנו דבנ מטרבא שעמי מי שראו ידיו כרביא קאמר, ובענינו אמן ורבה לצאת
 5 ידי חובתו – עריך שישמעו ואחר כך יענה אמן,
 6 ולא יענה אמן מן המעט, והא דרענין אמן בתפא
 7 סודרין – היינו בקריאת ספר תורה, ולא בתפלה
 8 ולא בדברי שלשה מוציא רבינו ידי חובתו, וכן
 9 מפרש בגמרא פירוקן פירושלמי בימה של עץ
 10 באמצע, וכן הבכסת עליה, עמד אחר מן לקרות
 11 היה העומתה מניח סודרין, והם ענין אמן על כל
 12 ברכה (ברכה, וברכה, וברכה) ופירוקן פירושלמי בסוף 'אלא
 13 הבריס' קאמר: איזו היא דאן אמן יזמנה – הזאת אמר
 14 רב וכן וכן, ודומה לרבה רביה אלו עמי מה על כל
 15 ענתו, וכן רבן קרן אמן אומר, היכי כבוד לשמוע
 16 ולשמעו כל ברכה וברכה מפי הוי, ואחר כך
 17 יענה אמן, לארז שחבלה הברכה מפי המברך.
 18 ועוד יש לומר: יודיעים היו לכונן סדר הברכה שזו
 19 אחר זו במנין שמונין סדרין.

20 **אח** בחלו ליה מתפרצין – שגאמר 'הפשיט
 21 יפרצו שלי' וכו'. ותזמנה את משעטע שפשיט
 22 הוא, בחלו מתפרצין סלע, ובמין כן קשה פרק 'איזו'
 23 דעני' מנחות' (סנהדרין ל"א ושם.) וקאמרין:
 24 מה ברזל מתחלק לכמה נצטרות – אף מקרא
 25 איזו יורא לכמה טעמים, וכן גישתא מבכסת שבת
 26 פרק 'אמר רבי עקיבא' (פסח וסוף.) מה פשיט זה
 27 מתחלק לכמה נצטרות – אף כל ריבוי הדיבור
 28 שחילק מפי הקדוש ברוך הוא מתחלק לשבעים
 29 לשון, ובחזאי סנהדרין היה מניה רבינו שמואל
 30 מתחלק לארבע גרסין: מתחלק, ולא יזכון לנהיג בן
 31 ככל, ומה לו לחבוך הפשיט: הוה ליה חיל למימר
 32 מה סלע מתחלק, ועוד: בדין שהשתעין משעטע
 33 שהיה לו מתפרצין, ואית דריש את: אב ברזל
 34 הוא מפעפף, שגאמר 'הלא הב רביך כאש' ואש
 35 מפעפפת את הברזל, ואב סלע את מתפרצין,
 36 שגאמר 'וכפטיש יפרצו סלע', ורבינו תם סליק –
 37 גיטת הספרים, ומפרש: 'וכפטיש יפרצו סלע'
 38 שהסלע מתפרצין את הברזל, כדארמין במדש
 39 (גאורא) חסדק בארז שקנה ספרין ובא לברוק,
 40 נטע ויש הסוהר וזכה בקורט – נבקע הסון
 41 ונתחלק

מבקש מןך אלא חיים, אומר לו: חיים, עד שלא אמרת - כבר התנבא עליך דוד אביך
 שגאמר: 'חיים שאל מןך נתתה לו' וגו', דרש רבי עיריא, ואיתמא רבי יהושע בן לוי:
 שבקעה שמות יש לו ליצור הרע, הקדוש ברוך הוא קראו 'רע', שגאמר: 'כי יצר לב האדם'

רע מעקריו', משה קראו 'ערל', שגאמר: 'מולתם את ערלת לבבכם', דוד קראו 'ממא', שגאמר: 'לב מיהו ברא לי אלהים'
 כמקל דאיפא טמא, שלמה קראו 'שונא', שגאמר: 'אם רעב שנאך תאכליהו להם ואם צמא תשקיהו מים פי נהלים אתה
 חותה על ראשו ור' ישלם לה', אל הקרי 'ישלם לה', אלא 'ישלכנו לה', ישעיהו קראו 'מכשול', שגאמר: 'סולו סולו פנו דרך
 הרימו מכשול עמי', ויחזאל קראו 'אבן', והסרתו את לב האבן מבשרכם ונתתו לכם ב' ביש', ויחזאל קראו
 'צפוני', שגאמר: 'זאת הצפוני ארחיק מעליכם', חנו רבנן: 'זאת הצפוני ארחיק מעליכם' - זה יצר הרע, שצפוני ועומד בלבו של
 אדם; 'והרחתיו אל ארץ ציה ושקמה' - למקום שאין בני אדם מצויין להתנחות בן; 'את פניו אל הים הקדמוני' - שנתן עינו
 במקדש ראשון והתריבו יתני תלמידיו חכמים שבו; 'ובפו' אל הים האחרון' - שנתן עינו במקדש שני והתריבו, ותרני תלמידיו
 חכמים שבו; 'ועלה באשן ועל צהנתו' - שפנינו אופות העולם ומתנהג בשונאיהם של ישראל, 'פי הגדיל לעשות' - אמר
 אפיו; 'בתלמידיו חכמים יתר מכולם', פי הא, דאפי שמעיה לההוא נבא דקאמר לההיא אתתא: נקדים וניול בארזא, אמר:
 אייל אפרשיהו מאיפרא, אול בתריהו לתתא פרמי באנאם, פי הוה נפש מרודי שמעניהו דקא אמרי: ארחין רחוקא ונותין
 כביא, אמר אפי: אל מאן דסני לי תנה - אל תנה קמי לאוקומיה נפשתי, אול תנה דאשית דרשאי, ומכשתי
 הווא סבא, אמר ליה: כל הגדיל מתכודו יצרו גדול הימנו, אמר רבי יצחק: יצרו של אדם מתחפר עליו בכל יום, שגאמר: 'רק'

2 **וספיה** ארין – בבואת זכרה, ומתבא לעירי שסיפור על משיח בן יוסף שנרד
 3 לרומי וגו' ומגו, וכתבי 'משפחת בית דוד לברו שהיה לבר' שאילו בשעת היצר
 4 צריך ללמוד אנשים מנשים, שפושטן בחספי – באותה שעה, והמוצטע אינו מקיל
 5 ראשו מדר, ועד, שאן יצר הרע שולט, כדקאמר קרא 'הסרתו את לב האבן, ולקמן
 6 אמר שהקדוש ברוך הוא שרע טוב, אמרה
 7 חנו רבי, מאן שמקוין במשחח – וקרינה
 8 לקלת ראשו, ועד, שרע הרע שולט בעשו –
 9 יא כל שכן, והבישו אלי את אשר קדו –
 10 יא כל שכן, והבישו אלי את אשר קדו –
 11 על הידוד – כארם המספר על בן יחד שהיה
 12 לו מות, צדיקים בוכים – שחוכרים בעצם
 13 ויחבלו בתרגו שלפניהם, וספיה עליו כבספי
 14 יפלא בעיני וגו' – סיפיה דקרא ג'ם בעיני
 15 יפלא, פי כביא – עכבשו, שקרוין אורייתא,
 16 ולכפוף – משאדם מנשך אחריו מטע – מתברר
 17 והקרי בו, מושבי העין כחבלי השוא – בתחלה
 18 היו כמלאך אוחזו לעילוי על ידי תבלים שאנו
 19 על כלן, וכוונת העולה – הכל עבה
 20 שקושרין בו את הפרה למרחיקה, אפיה אל
 21 חוק – אספר רבו זה הוהו לחת וכוונת, חיים
 22 ולכפוף – משאדם מנשך אחריו מטע – מתברר
 23 רבך שגאמר – יצרו הרע רעב וזבא לעבירה,
 24 אביהו לחם – הטרחיוו לחת למחלה על
 25 חזרה, דרבינו לוי לחמו בלחמי' (מנחות טו),
 26 השקויה פים – תורה, ודתיב בה 'יורי כל צמא
 27 לב למים' (שעתינו נוה), 'ישלמי לה' – שהיא
 28 שלם יצרן ענק, וזאתה ואל ישאך להטוא
 29 ולא יאבד מן העולם הצפוני – כתרפיש צפן
 30 כלבו של אדם, עני אל הים הקדמוני –
 31 המקדש הראשון, שהוא כים, שהו הכל נקבעים
 32 שם, כים שלט תולעים וזבלים אילו, ועלה
 33 באש ונתנה – מפני שהעלה באש וסדוק,
 34 שתיה האמות תוננה בירשאל: נקדים וניול
 35 בארזא – נשכים בהשכמת קדום היום,
 36 הכשמה קדמונתא בתלמוד, פי הוה פשי
 37 מרודי – שהו משתי עיריות, היעני לפרשת
 38 דרביס, מפרש זה לכאן ולכאן, אורחא ותיקא
 39 – דרך רחוקה היא בן שתי מקומותינו, ואי
 40 אפשר עד לך דיר, ונותין כביא – אילו
 41 היינו יוכלים ללך בדרך אחד הוה גנים עות
 42 שלנו, א' מאן דסני לי – אם היה שונאי מתיחד
 43 עם האשה – לא היה מצוי אוקומיה אנפשה
 44 מלחוסא, ועל צמנו היה אומר, תלא נפשי –
 45 נטען על בריה הדלת, כארם משחשבו ומצטע, רע

1 רע כל חיים - כל היום ועדו מתוספת. ה' לא יעזבו בידו - בתריה כתיב. מעול זה - יצר דרעי. לכו לפים - נמשלה תורה לפים, ותכבו 'אבנים שחוקי מיט'. דברי באש - והאש
2 מנפעת את הדבול. חיינו מופרצין - שהעירצות נותנין ממנו. קבדו - יתחדד הוא עבדו של אדם, שאם רעה - ירדו הוא מסוכר כדור. שאמר 'אתה המעל בר'. באבנ"ח - אלפס
3 ביאת הוא. איט ביה דרו דרי עשיריות. יצ כפ ליע מרי מאות. קיץ רון שן תים אלי אפים. ונשאר הרץ נבל היה להיא בן זוג בעשיריות. ולא לנין בן זוג במאות לפי
4 סדר האותיות. ולא לכף בן זוג באלפים. ותרבו יחד. ומצאן ארץ אפיה זה סודיה - מנון. סרך מן מיט במקום מיט. ה'א מן הן במקום טו' ולי'ת מן דו' במקום ויו. ועד ה' המקום
5 טו' נין. חקש - חזעט בעלמא. כקרבם - ממשע

1 ותולד הקורטס. ונפערין לא חולק ממקומו. היינו
2 הוא תרבוט. ופכשטי שפרצן סלעי' - הסלע פרוצין
3 את הפטיש. ונפערין הוא אבן ספיר. ואף על גב
4 דלא כתב 'פרצנו סלעי' - (דרכי פסוקים יש
5 בענין ד) 'אבנים שחוקי מיט' (ד' פירוש:
6 שחקי אותן מיט. וקצת קשה. ודכא אמר פטיש
7 ליער הרע. ובתורה נפיעת (א"א) אמר: כל תלמיד חכם
8 כשנדרין ובשבתו ושואג. היינו עממא מדקא
9 אחז יוצא לכמה עשמים. וקשה לפירוש רבינו תוב:
10 דברשי מסכת תענית (א"א) אמר: כל תלמיד חכם
11 שאינו קשה כדבול - אינו תלמיד חכם. שאמר
12 'כפטיש יופרצן סלעי'. אלמא. פטיש קשה ומופרצן
13 אל הסלע.
14 משיבועי - שערבה מתישביס ביום ובבלת.
15 דוא מייחי לה בידולק (הסתדרין)
16 (ק"א) גבי עובדא דדורח. שאמר 'בתנוה ה' תסיר
17 דקאמרו. מיד ליע עיב ירקס דוד מעל משכבתי.
18 ואמר בר ר' יוחנן אמר: רב שחפן משכבו של לילה
19 למשכבו של יום. ונעלמה ממנו הלכת. דאמר
20 רבי יוחנן. קרא קטן שי בו באדם.
21 אשה

1 קראו "אורח" ולקפסוף קראו "איש", שנאמר: "ויבא הלך לאיש העשיר והמולד לקחת מצאנו
2 ומקפסו לעשות לאורח". דקתיב: "ויקח את כפשת האיש הרש ויעשה לאיש הבא אליו". אמר
3 רבי יוחנן: אמר קטן שי לו אורח. מרעובו - שבעה משיבתו. רעב. שנאמר: "מפונק מנועך קבדו
4 וגו'. אמר רב תנא בר אבא, אמר רי רב: בארבעה מתחרט עליהן הקדוש ברוך הוא שבאדם,
5 ואלו הן: גלות, פשדים, ושמימאלים, ויצר הרע. גלות - דקתיב: "ועתה מה לי פה נאם ה' כי
6 לקח עמי הנם" וגו'. פשדים - דקתיב: "חן ארץ פשדים זה העם לא הוה". ושמימאלים -
7 דקתיב: "שילוחי אהלים לשודדים ובפוזות למינאי אל לאשר הביא אליה בידו". יצר הרע -
8 דקתיב: "ואשר הרעתי". אמר רבי יוחנן: אלמלא שלש מקראות הללו נתמקטבו וקריהם של
9 שזאיתו של ישראל. חר - דקתיב: "ואשר הרעתי", וחר - דקתיב: "והנה כחומר ביד היצר
10 את מראי נמי". ואדך וזאי אמת בקרבכם" וגו'. "וראני ה' ארבעה חרשים". מאן נניחו אנביעה
11 חרשים? אמר רב הנא בר פינאן אמר רבי שמעון חסידא: משיח בן דוד ומשיח בן יוסף,
12 ואליהו. ובהן צדק. מותיב רב ששת: אי הכי, היינו דקתיב: "ויאמר אלי אלה הקרנות אשר ורו
13 את יהודה" הני לשובה אתאי? אמר ליה: שפיל לסיפיה דקרא, ויבואו אלה להחריד אותם
14 לידות את קרנות הגוים הנזשאים קרן אל ארץ יהודה לדורותיה. וגו'. אמר ליה: ביהדי הנא
15 באנדקא למה לי. "והיה זה שלום אשרו פי יבא בארצנו וכי ידרוך בארמנותינו וילקחנו עליו
16 שבעה ורעים השבעה נסיכי אדם". מאן נניחו שבעה ורעים? דוד פאנבע, אדם שת מתחשבה
17 מימנו, וצפניה, וצדקיה, ומשיח ואליהו. "ארבעה סולמות" כו'. תנא: נזקהה של מנודה חמישים
18 אמה כו'. "וארבעה יודים של פתוי כהונה ובידיהם פדי שמן של מאה ועשרים לוג". איבעיא
19 להו: מאה ועשרים לוג פתוי, או דלקא לכל חד וחד? תא שמעי: ובידיהם פדי שמן של
20 שלשים שלשים לוג, שהם כולם מאה ועשרים לוג. תנא: והן משופחין היו יותר מבנה של
21 מרתא בת ביתוס. אמרו על בנה של מרתא בת ביתוס שהיה נזמל שתי יריבות של שור
22 בקרב שלקוח חמור זהו, ומתוך עקב בצד גולל. ולא נהיחודו: אחיו חכהניס לעשות בן שהם
23 יחד עם הדרת מן, ומאן שפובתו? אמר ר' אבהו: אמר מושב יורא - הני יקרו מניו אלא, תנא
24 כבש מרובע ולא יקרו. והא סולמות, ויקפו טובא. "ולא יהו בירושלמים". תנא:
25 אשה

1 - כובד המשיח. הני יקרו פפי - שתי יריבות כאלו בבידות משלשם לוג. כבש וסריבן - הכבש היה מנפעת כשישע אורך קרוב ארבע אמות שפיע לכל אמה גובה. דרשתי
2 - שלשם אמה אורך לתשעה גובה.

רבי זעירא בשם שמואל: כל הנדרים אדם מיפר, חוץ מהאומרת: "הנניתי על פלוני". הא

[דף ל"ז ע"ב]

"הנניתי פלוני עלי" – יפר. והתנינן: "קונם פירות הנווני זה עלי" – אינו יכול להפר! פתר לה, כרבי יוסי וחלוקים עליו, דתנינן תמן: אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו – הרי זה יפר. אמר רבי יוסי: דו מקיף ליה דו יב ליה. אמר רבי מנא: דו יב ליה מקמה טבא .

הלכה ג' מתניתין "קונם שאינו נהנית לבריות" – אינו יכול להפר. ויכולה היא ליהנות בלקט ובשכחה ובפיאה. "קונם פהנים ולוים נהנין לי" – יפלו על פורחו. "פהנים אילו ולוים אילו נהנין לי" – יפלו אחרים.

גמרא אמר רבי יוחנן: כיני מתניתא, ויכולה היא ליהנות בלקט בשכחה ובפיאה.

תני: ובמעשר עני. לית באן מעשה [מעשר] עני. מעשר עני ניתן בזביחה, ואילו בעזובה.

רבי יוסי בן חנינא אמר: אדם נותן מעשרותיו בטובת הננייה! ורבי יוחנן אמר: אין אדם נותן מעשרותיו בטובת הננייה! מאי טעמא דרבי יוסי בן חנינא? (בפדבר ה) ואיש את קדשיו לו יהיה. ורבי יוחנן אמר: לו יהיה, יתנם לכל מי שירצה.

מתניתא פליגא על רבי יוסי כי רבי חנינא. "קונם פהנים ולוים נהנים לי" – יפלו על פרוחו! פתר לה, באומר: אי אפשי ליתן מתנה כל עיקר. תדע שהוא בן, דתנינן: "פהנים אילו ולוים נהנים לי" – יפלו אחרים.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן. אומר הוא לישראל: הא לך סלע זה, ותן בכור זה לכן בתי כהן! פתר לה: ברוצה ליתנו לשנים, וכן בתו אחד מהן, אמר לו: הא לך סלע ותן כהן בתי כהן!

בעיון קומי רבי זעירא: כהן לישראל – רבי אוסר. מה רבי יוסי אמר? לא אנכיבון. רבי חזקיה בשם רבי אחא אמר:

[דף ל"ח ע"א]

הכין אנכיבון, על דעתיה דרבי יוסי בר חנינא, כהן לישראל למה הוא אסור, לא מפני מראית העיון! אף רבי יוחנן אית ליה, ישראל לישראל אסור, מפני מראית העיון. אמר רבי יוסי בר בון: חילול קדשים יש באן, ותמר, מפני מראית העיון!

ועוד מן הדא: הפהנים והלויים המסייעין בגנות – אין נותנין להן לא תרומה ולא מעשר. ואם נתן – היכל. ולא יחלו את קדשי בני ישראל (ויקרא כב), והן מחללין אותן!

יותר מיכן אמרו: תרומתן אינן תרומה, ומעשרותן אינן מעשר, והקדישן אינן הקדש. ועליהן הכתוב אומר: (מכה ג) ראשיה בשוחד ושפוטו והמקום מביא עליהן ג' פורעניות: לכן בגלגלכם ציון שדה תהרש, וירושלום עיין תהיה, והר הבית לבמות יער.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן. המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות, ובמי הפאת, ובאפר הפאת – הרי זו מקודשת, אף על פי ישראל. פתר לה: בתרומה שנפלה לו מאבי אמו כהן.

הלכה ד' מתניתין קונם שאיני עושה על פי אבא, ועל פי אביה, ועל פי אחי, ועל פי אחיך – אינו יכול להפר. שאיני עושה על פיך – אינו צריך להפר. רבי עקיבה אומר: יפר, שפא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו. רבי יוחנן בן נורי אומר: יפר, שפא יגרשנה ותהא אסורה לחזור לו.

גמרא תמן תנינן: המקדיש מעשה ידי אשתו – הרי זו עושה ואוכלת. הפותר, רבי מאיר אומר: הקדש. רבי יוחנן הסנדלר אומר: חולין. רבי שמעון בן לקיש אומר: במותר חמש סלעים פליגין, דו פתר לה במעלה לה מוזנות ואינו נותן לה מעה כסף לצרכיה, ותנינן: אם אינו נותן לה מעה כסף לצרכיה – מעשה ידיה שלה.

רבי יוחנן אומר: במותר לאהר מיתה פליגין. דו פתר לה בשאינו מעלה לה מוזנות. אבל במעלה לה מוזנות – דברי הפל קידש.

וכא, אינו יכול להפר. רבי מאיר אומר: אינו 'צריך' להפר. רבי יוחנן הסנדלר אומר: שלה. רבי עקיבה אומר: שלה. רבי יוחנן בן נורי אומר: שלו.

[דף ל"ח ע"ב]

רבי עקיבה אומר: יפר. אומר רבי בא: בשאסרו מעשה ידיה מלעשות, עד ה' סלעים – הוא בופה, מיכן ואילך – אינו בופה, שמתירא שפא תעשה יתר ונמצא נהנה מן האסור. לפום בן רבי עקיבה אומר: יפר שלו. (רבי יוחנן בן נורי אומר: יפר) אומר רבי הילא: איפשר לה לעשות חמש סלעים מצומצמות! עד ה' סלעים – בופה, מיכן ואילך – אינו בופה, שמתירא שפא תעדיף כל שהוא ונמצא נהנה מן האסור, לפום בן רבי יוחנן בן נורי אומר: יפר. אומר רבי הילא: מעמא דרבי יוחנן בן נורי, שמתוד שידעת שאם מנרשה היה אסורה לחזור לו, ואף מקניטתו והוא מנרשה.

הלכה ה' מתניתין נדרה אשתו, וסבור שנדרה בתו. נדרה בתו, וסבור שנדרה אשתו. נדרה כנזיר, וסבור שנדרה בקרבן. בקרבן, וסבור שנדרה כנזיר. נדרה מן התאנים, וסבור שנדרה מן הענבים. נדרה מן הענבים, וסבור שנדרה מן התאנים – הרי זה יחזור ויפר.

גמרא אפילו שמע ושתק, אפילו שמע וקיים.

הלכה ו' מתניתין אמרה: "קונם תאנים וענבים אילו שאיני טועמת"; קיים על התאנים – כולו קיים. היפר על התאנים – אינו מופר עד שיפר אף לענבים. אמרה: "קונם תאנים שאיני טועמת וענבים שאיני טועמת" – הרי אלו שני נדרים.

גמרא אית תניי תני: וקימנו ממינו, ויפירנו ממינו. אית תניי תני: וקימנו ממינו, ויפירנו כולו. ואית תניי תני: וקימנו כולו ויפירנו ממינו.

מתניתא, כמאן דאמר: וקימנו ממינו, ויפירנו כולו. דתני: קיים לתאנים – קיים לכולו. הפר לתאנים – אינו מופר עד שיפר אף לענבים.

אמרה: "קונם תאינה שאיני טועמת, ועוד ענב" – תפלוונתא דרבי ישמעאל ורבי עקיבה. דרבי ישמעאל אומר: אחר הנדר. ורבי עקיבה אומר: אחר האיפר.

הלכה ז' מתניתין "יודע אני שיש נדרים, אבל אני יודע שיש מפירים" – ופר. יודע אני שיש מפירין, אבל אני יודע שזה נדר –

[דף ל"ט ע"א]

רבי מאיר אומר: לא יפר. והקמים אומרים: יפר.

גמרא אמר רבי ועירא: טעמא דרבי מאיר, עילה היא רוצה, שתדור ויגרשנה! דל כן, היה לו (לגרשה) ולקרה] משעה ראשונה.

הלכה ח' מתניתין המודר הנאה מהתנו, והוא רוצה לתן לכתו מעות, אומר לה: הרי הפעות האילו נתונין לך מתנה, ובלבד שלא יהא לבעליה רשות בהן, אלא, מה שאת נושאת ונותנת בפיד.

גמרא תני: "ולא ליה". אמר (ר') [רב], מאן תנא "ולא ליה"? רבי מאיר! רבי מאיר עבד יד העבד פיד רבו. מפני שאמר: "ולא ליה". הא אם לא אמר "ולא ליה" – זכת האשה זכה בעלה.

הלכה ט' מתניתין (במדבר ל) ונדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקים עליה. ביצד?
אמרה: "הרי אני נזירה לאחר שלשים יום" ואף על פי שנישאת בתוך שלשים יום – אינו יכול להפר.
נדרה והיא ברשות הפעל, והיפר לה. אמרה: "הרי אני נזירה לאחר שלשים יום" – אף על פי
שנתאלמנה או נתגרשה בתוך שלשים יום – הרי זה מופר. נדרה כו ביום, נתגרשה כו ביום, והחזירה
כו ביום – אינו יכול להפר. זה הפלל: כל שיצאת לרשות עצמה שעיה אחת – אינו יכול להפר.

גמרא הֲדָא הוּא, רבי ישמעאל אומר: אחרי הנדר. רבי עקיבא אומר: אחר האיסור. הֲיָה נָדַר וְאִפְרָ
כְּאַחַת? הִיךָ עֵבִידָא? אָמְרָה: "הֲרִינִי נְזִירָה לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם" וְשָׁמַע בְּעֵלָה וְלֹא הִפֵּר לָהּ וְגִירָשָׁה,
וְהַחְזִירָהּ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, הֵינִי נָדַר וְאִיפֵר כְּאַחַת.

הלכה י' מתניתין תשע נערות, נדריהן קיימין. א בזגרת והיא יתומה. ב נערה בזגרת ויתומה. ג
נערה שלא כגרה ויתומה. ד בזגרת ומת אביה. ה נערה שלא כגרה ומת אביה. ו נערה בזגרת ומת
אביה. ז נערה שמת אביה, משמת אביה כגרה. ח בזגרת ואביה קיים. ט נערה בזגרת ואביה קיים.
רבי יהודה אומר: אף המשיא את בתו קטנה, ונתאלמנה או נתגרשה והורה אצלו עדיין היא נערה.
גמרא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: שְׁתֵּימֵס הוּן, וְלָמָּה תְּנִינָן תְּשַׁע? בְּשָׁבִיל לְחַדֵּד אֶת הַתְּפִלְמוּדִים. וְכַרְבִּי יוֹדָה, שְׁלֹשׁ.

[דף ל"ט ע"ב]

הלכה י"א מתניתין "קונם שאיני נהנית לאבא, ולאביך, אם עושה אני על פיד". "שאיני נהנית לך,
אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך" – הרי זה יפר.

גמרא תְּנִי, רַבִּי נֶתָן אֹמֵר: לֹא יִפֵּר. וְהַכְּמִים אֹמְרִים: יִפֵּר. מִפְּנֵי מַה הוּא מִיפְרָ? הַכְּרִיבָא אָמְרִי: מִפְּנֵי
עֵינָיו נִפְשׁ שְׁלוֹ. רַבִּי זְעִירָא וְרַבִּי הִילָא, תְּרִיהוֹן אָמְרִין: מִפְּנֵי נְדָרֵי עֵינָיו נִפְשׁ שְׁלָהּ.

הלכה י"ב מתניתין בראשונה היו אומרים: שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה. האומרות: "טמאה
אני לך". "שמים ביני לבינך". ונטולה אני מן היהודים. חזרו לומר: שלא תהא אשה נותנת עיניה
כאחר ומקלקלת על בעלה. האומרת: "טמאה אני לך" – תביא ראיה לך בריה. "שמים ביני לבינך"
– יעשו דרך בקשה. "ונטולה אני מן היהודים" – יפר חלקו ומשמשותו, ותהא נטולה מן היהודים.

גמרא הָא לֹא הִבִּיֵּא רְאִייה לְךָ בְּרִיה, פְּשִׁיטָא שְׁהִיא מוֹתֵרַת לְבִיתָהּ. אָמַר רַבִּי הִילָא: לֹא מִסְתַּבְּרָא,
אִם הִיָּה חֵבֵר, יְחוּשׁ! וְאִם הִיָּה כְּהֵן, שְׁהִיא אִסְרוּרָה לֹכֵל בְּתְרוּמָה!

אתא עובדא קומי רבי חנניה חברין דרבנני, והתירה לוכל בתרומה. אמר רבי חניי: אבא, ידע רישא וסיפא. איסטרטיות נכנסו לעיר, ובאה אשה ואמרה: איסטרטיות חבקני והטיל שכבת זרע בין ברביי, והתירה לוכל בתרומה. אתא עובדא קומי רבי יצחק בר טבליי באשה אחת שאמרה: הביאם שלי פיתני. אמר לה: אין הביאם אסור? ואמרה. הכא את אמר: ואמרה, הכא את אמר: והתירה! תמן באת לוסר עצמה – והתירה. ברם, הכא באת להתיר עצמה – ואמרה.

שמום ביני לבינך. כמה דשמיא רחיקין מן ארעא, כן תהא האי איתתא רחיקא מן ההוא גברא.

יעשו דרף בקשה. אמר רב הונא: יעשו סעודה והן מתרגלין לבוא דרף סעודה.

תני: "כלוי אני ממוך". "פרוש אני ממוך". רבי ירמיה בעי: ולמה לא תנינן נטול? אמר רבי יוסה: תניתה בכופא: ונטולה אני מן היהודים. נתגרשה, תלך ותיבכ בערביים שחשקה נפשה בהם.

תני: האשה שנדרה בגזיר, ושמע בעלה ולא היפר לה, רבי מאיר ורבי יהודא אומרים:

[דף מ' ע"א]

הוא נותן אצבעו בין שיניה, שכן אם רצה להפר, מיפר. אמר: אי איפשי שתהא נזורה – יוציא ויתן כתובה. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: היא נתנה אצבעה בין שיניה, שכן אם רצה להקם מוקם! או שאמרה: איפשר שאהא נזורה – תצא שלא בכתובתה. כמשנה ראשונה, דל כן, מה כן אמר רבי מאיר ורבי יהודה? (כמשנה) ואפילו כמשנה האחרונה, מפני מה אינו מיפר לה. רבי יוסי ורבי שמעון – כמשנה האחרונה! ואפילו תימא כמשנה ראשונה, מפני מה נדרה.

הדרן עלך אילו נדרים וסליקא לה מסכתא נדרים

הדרן עלך מסכת נדרים והדרן עלן, דעתן עלך מסכת נדרים ודעתה עלן, לא נתנשי מנך מסכת נדרים ולא תתנשי מנן, לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי: (ג' פעמים)

יחי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ויתהא עמנו לעולם הבא:

חנינא בר פפא. רמי בר פפא. רחמן בר פפא. אחאי בר פפא. אבא מרי בר פפא. רפרם בר פפא. רכיש בר פפא. סורחב בר פפא. אדא בר פפא. דרו בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפסיות עמך בית ישראל, ונהיה כלנו אהנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאיבי תחפמני מצותך, מי לעולם היא לי: יחי לבי תמים בחסדך, למען לא אבוש: לעולם לא אשבה פקודיך, מי כם חיייתי: ברוך אתה יי, למדני חסדך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מוזדים אנהנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משפיעים והם משפיעים, אנו משפיעים לדברי תורה והם משפיעים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שבר והם עמלים ואינם מקבלים שבר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים להיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שאמר ואתה אלהים תזידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם, ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי, בשם שעזרתני לסיים מסכת נדרים, פן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, לתלמוד וללמוד לשמור ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה:

וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, נעמוד לי ולזרעי, שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקום בי, בהתהלך תנחה אתך, בשבך תשמור עליה, והקיצות היא תשיחה: פי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וכבוד: יי עז לעמו ותן, יי זכרה את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' מתניתין: כל בינוי נזירות – בנזירות. האומר: "אהא" – הרי זה נזיר. או "אהא נאוח" – נזיר. "נזיק", "נזיח", "פזיח" – הרי זה נזיר. "הריני בזה", "הריני מסלם", "הרי אני מכלכל", "הרי עלי לשלח פרע" – הרי זה נזיר. "הרי עלי ציפריים" – רבי מאיר אומר: נזיר. וחקמים אומרים: אינו נזיר.

גמרא פתיב (בפדבר ל): איש כי ידר נדר. מה תלמוד לומר נדר? אלא, מיכן שבינוי נדרים – בנדרים.

(שם) או השבע מה תלמוד לומר שבועה? אלא, מיכן שבינוי שבועה בשבועה. גר"ש, ראש"ה דנדרים קדמות"א, ע"ד דמטי"א שפכו.

תני רבי ישמעאל: נדר נזיר להזיר (בפדבר ו), מיכן שאדם קובע עליו נזירות בתוך ימי נזירותו. תני: כל בינוי נזירות – בנזירות, ולקין עליהן.

אף על גב דרבי יוחנן אמר: אין לקין על האיסרות, מודה הוא הכא שהוא לוקה.

אף על גב דרבי שמעון אמר: אינו מביא קרבן, מודה הוא הכא שהוא לוקה.

אף על גב דרבי יודה אמר: ספק נזירות – מותר, מודה הוא הכא שהוא לוקה.

מה נן קיימין?

[דף א' ע"ב]

אם במתפנין לזור, אפילו אמר: "שאזכיר פת אהא נזיר" – נזיר! אם בשאינו מתפנין לזור, אף על גב שהוציא נזירות מפיו, לא יהא נזיר! כה, אם היה קורא בתורה, והזכיר נזיר נזיק!

אלא, כי נן קיימין, באומר: אחד מכל הלשונות הללו נזרתי, אם תופש אחד מהן נזירות, תחול עליו נזירות. ואם לאו, לא תחול עליו נזירות! אמר לו: שמור ושמעת.

אהא. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן: בשראה נזירין עזכרין.

ואמר: "נודה" מהו? וזה מלעיג עליהו, או אהא במותן? רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל: הלואי אהא במותן.

או אהא גוזה – גזיר. מה אנו קיימין? אם פשאר גוזה, הדיא היא קדמייתא! אם בתפוס בשער. והתנינן: הריני גוזה, ומדרבי יוסי ברבי חנינא אם בתפוס בשער. והוא אמר הריני גוזה! אלא, כי נן קיימין, באומר: אין גוזה גוזה!

גזיק גזית פזיק. אמר רבי יוחנן: לשונות שביירו לקו ראשונים. אין רשות לברייה להוסיף עליהן. והא תני רבי חיה: רזית הוית! אמר רבי שילא: לשונות שביירו לקו משניות, אין רשות לברייה להוסיף עליהן.

והתני בר קפרא: תרם לא תספא! אמר רבי זעירא: לשון גבוה הוא (איוב ט) האמר לתרם ולא יורח וגו'.

אמר רבי שמעון בן לקיש: לשון אומות העולם הוא. אמר רבי זעירא: לשון גיוותי הוא, דאינון קריי לתספא בתספא.

אמר רבי יוסי: נראין דברים במקומות אחרים, אבל במקום שקוראין לגזיר גזיק, אנו אומרים: גזיר פסילים אינו גזיר?

תני: בית שמאי אומרים: בין פיגויים, בין פיגויי פיגויים אסורין. ובית הלל אומרים: פיגויין אסורין, פיגויי פיגויין מותרין.

היי דן אינון פיגויי פיגויין? אמר רבי בא בר זבדא: מנזקא, מנזקנא, מפחזנא. אמר רבי יוסה: אין אלו פיגויי פיגויין, פיגויין ממש אינון! אילו האומר: מנזרנא, שמה אינו גזיר? אילו מנזרנא

[דף ב' ע"א]

באומר: מפחזנא.

אילין אינון פיגויי פיגויין, על דעתיה דרבי יוסי, הדיא היא דתנינן: "הרי עלי ציפורין", רבי מאיר אומר: גזיר. ותקמים אומרים: אינו גזיר. אמר רבי יוחנן: משום פיגויי פיגויין (דניאל ד) עד די שיערה בגשרין רבה ומפרוהי בצפרין.

"הריני גוזה". אמר רבי יוסי בר חנינה: בתפוש בשער, והוא אמר: "הריני גוזה".

"הריני מסלם", "הריני מכבל" – באומר: הריני מן המסלסלין מן המכבללין. הריני מסלם ומכבל – באומר: לא מסלם ולא מכבל פחות משלשים, אלא שלשים. "הרי עלי שלא מסלם שלא מכבל" – באומר – לא מסלם ולא מכבל יותר על שלשים, אלא שלשים.

הרי עלי לשלח פָּרַע. הרי אני מסלם, מכבל, הרי עלי שלא מסלם ושלא מכבל, הרי עלי לשלח פָּרַע.

הרי עלי ציפורין, רבי מאיר אומר: נזיר, וחכמים אומרים: אינו נזיר. אמר רבי יוחנן: משום בינוי בינוי. עד די שערה כנשרין רבה וטפורי כצפרין.

רבי שמעון בן לקיש אומר: משום, נזיר טמא מביא עוף. וכי ציפורין הוא מביא? תורין וכני יונה הוא מביא!

אית תניי תני: כל עוף טהור – קרוי ציפורין. ואית תניי תני: כל עוף בין טמא בין טהור – קרוי ציפורין. מן דמר: כל עוף טהור – קרוי ציפורין, כל צפור טהורה תאכלו (דברים יד). ומן דמר: כל עוף בין טמא בין טהור – קרוי ציפורין, אמור לצפור כל כנף (יהוהא לט).

מה טעמא דרבני? נעשה כמתנדב ציפורין לבדק הבית. מאי טעמא דרבי מאיר? נעשה כמתנדב אשם לבדק הבית! מה נפק מביניהון? אמר: "הרי עלי אשם", על דעתיה דרבי מאיר: מאחר שאינו מתנדבין אשם לבדק הבית – נזיר. על דעתיה

[דף ב' ע"ב]

דרבני: מאחר שזיר טמא מביא אשם – אינו נזיר.

הלכה ב' מתניתין "הריני נזיר מן התרצנים", ו"מן הזגין", ו"מן התגלחת", ו"מן הפומאח" – הרי זה נזיר, וכל דיקדוקי נזירות עליו.

"הריני בשמשון בן מנחם", "כבעל דליה", "כמי שעקר דלתות עזה", "כמי שניקרו פלשתים את עיניו" – הרי זה נזיר שמשון. מה בין נזיר עולם לנזיר שמשון? נזיר עולם: הכביד שעריו – מיקל בתער, ומביא שלש בהמות; ואם ניטמא – מביא קרבן מומאח. נזיר שמשון: הכביד את שעריו – אינו מיקל; ואם ניטמא – אינו מביא קרבן מומאח.

גמרא ביני מתניתא: או מן התרצנים, או מן הונוין, או מתגלחת, או מטומאה. אם אמר: בכולן – נזיר. כרבי יהודה: עד שיזכיר ויום. ברם, רבי מאיר: אפלו לא הזכיר ויוין.

הריני נזיר ונזיר – הרי זה נזיר שתים. דהוה יכיל מימר: הריני נזיר הריני נזיר. נזיר שתים.

הריני נזיר ואחת – הרי זה נזיר שתים. ועוד – הרי שלש. ושוב נזיר – ארבע. אמר רבי יוסי בי רבי בון: פהם – שמנה. פמותם – שש עשרה.

סומכוס אמר: טטרגון – ארבע. טריגון – שלשה. דיגון – שתים.

”הריני יד לגזירות”. ”הרי עלי יד לקרבן” – רבי לעזר בשם רבי הושעיה: תופשין אותו משום יד לקרבן.

רבי בון בר חייה בעי: אמר: ”לא אוכל לך” – תופשין אותו משום יד לשבועה? אמר רבי יוסי: או רחיה דבר נשא מימר: שבועה לא אוכל לך, דילמא לאוכל לך שבועה? אמר רבי מתנניה: או רחיה דבר נשא מימר: קנתה (דכולפה) דכולפא, דילמא (כולפא) כולפא דקנתא?

”לא נזרתי” – מותר. ”כבר הייתי נזיר” – הרי זה אסור.

רבי בון בר חייה בשם רבי אבינה, רבי אימי בשם רבי יוסי בר חנינה: האומר: ”הריני מייץ של ערלה” – לא אמר פלוס. חכרייא אמרין:

[דף ג' ע"א]

מחלוקת, כרבי שמעון. דתנינן תמן: ”שבועה שלא אוכל”, ואכל גבילות ומריפות שקצים ורמשים – חייב; ורבי שמעון פוטר. אמר רבי זעירא: ככולל נחלקו, אכל בפורט, כל עמא מודיי שאין שבועות חלות על איסורין, וקאן, ככולל אנו קיימין. אמר רבי יודן: כאן בגדרים, כאן בשבועות. נדרים חלין על איסורין, ואין שבועות חלות על האיסורין.

כשם שבינו נזירות בגזירות, כך בינוי שמשון בשמשון. הידין אינון בינוי שמשון? אמר רבי אבינא: שמשוד, שמשור, שמשוין.

מזן חקא חקביד שער? רבי! דמר רבי ירמיה משום רבי אימי: דכרי רבי, נזיר עולם מגלח אחד לשנים עשר חדש. דכרי חכמים, פעמים שהוא מגלח אחת לשלשים יום, פעמים שהוא מגלח אחת ליי"ב חדש.

רבי הילא בשם רבי אסי: מתניתא אמרה כן: הריני גזיר בשער ראשי וכעפר הארץ וכהול תים – הרי זה גזיר עולם ומגלח אחת לשלשים יום. רבי אומר: אין זה מגלח אחת לשלשים יום, אלא אחת ל"ב חדש. ואי זהו שמגלח אחת לשלשים יום? האומר: הרי עלי גזירות בשערות ראשי, וכעפר הארץ, וכהול תים.

אמר רבי זעירא: בבתם הלוקין. מה נן קיימין? אם באומר: מלא שערי, כל עמא מודיי שמגלח לאחר שנים עשר חדש. אם באומר: במיניין שערות ראשי, כל עמא מודיי שמגלח אחד לשלשים יום, אלא כי נן קיימין, באומר: בשיער. רבי אומר: מלא ראשי. ורבנין אמרין: באומר: במיניין שערות ראשי. וכאן למה? אין האיש נודר, שאינו אלא במזרו עצמו מן האסורין.

ועוד מן הדא: הוסיף רבי יהודה, אם אומר:

[דף ג' ע"ב]

במלקטי קיין, (ובשבילי) (ובשבילי) שמיטה, ובכוכבים שפרקיע – הרי זה גזיר עולם, ומגלח אחת לשלשים יום! אין תימר רבי יהודה ברבנין, ברבי הוא, הוסיף רבי יהודה: אבשלום גזיר עולם הנה, ומגלח אחת לשנים עשר חדש. מאי טעמא? משום גזירות.

וויידא אמרה על רבנין שהוא מגלח אחת לשלשים יום? הדא היא דתנינן: הריני גזיר מלא הפית או מלא הקופה – בודקין אותו. ותני עלה: שהוא מגלח אחת לשלשים יום.

והא אמר, שהוא מגלח אחת ל"ב חדש. מנה ששה חדשים ונטמא – מונה עוד ששה חדשים, או הוזהר ומונה שנים עשר חדש? השלים גזירותו ולא הספיק לגלח עד שעברו עליו שנים שלשה ימים ונטמא? רבי מני בעי: מפיון שלא קודש שערו בדם, מי מתירו לגלח?

(הריני גזיר לאחר כ' ימים, גזיר עולם גזיר מבקר, מאחר שיש בידו לגלח גזיר) הריני גזיר לאחר עשרים יום, גזיר עולם מבקר, מאחר שיש בידו לגלח גזיר, או, מאחר שאילו נטמא ואין לו מהיכן לסתור – אינו גזיר. הריני גזיר לאחר

[דף ד' ע"א]

שלשים יום, גזיר שמשון גזיר מבקר. אמר רבי חיננא: מסתברא, שתדחה גזירות תורה לגזירות שמשון. מה טעמא? (במדבר ו) בן יעשה על תורת נרו. את שגזירותו תורה, יצאה גזירות שמשון שאינה תורה.

ניטמא אינו מביא קרבן טומאה. לא אומר, אלא, אינו מביא קרבן טומאה, הא ללקות – לוקה!
מתניתא דרבי יודה. דתני בשם רבי יודה: נזיר שמשון – מטמא למתים, שבן היה שמשון עצמו
מטמא למתים.

רבי שמעון אומר: אומר: "כשמשון" – לא אומר כלום, שלא חלה נזירותו מפיו עליו. מאי טעמא?
(במדבר ו) כפי נזרו. את שנזירותו חלה מפיו עליו, יצא נזירות שמשון שלא חלה מפיו עליו, אלא מפי
הדיבור. מאי טעמא? (שופטים יג) כי נזיר אלהים יהיה הנער מן הכסן.

הלכה ג' מתניתין סתם נזירות – שלשים יום. אומר: "הריני נזיר אהת גדולה", "הריני נזיר אהת
קטנה", אפילו "מיפן ועד סוף העולם" – נזיר שלשים יום.

"הריני נזיר ויום אחד", "הריני נזיר שעה אחת", "הריני נזיר אהת ומחצה" – הרי זה נזיר שתיים.
"הריני נזיר שלשים יום ושעה אחת" – נזיר שלשים ואחד יום, שאין נזירים שעות.

גמרא בר קפרא אומר: (במדבר ו) יהיה, תלתין. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יהונתן: כנגד כ"ט
פעמים שכתוב בתורה בפרשת נזיר, נדר, נזיר, להזיר. והא תלתין אינון? אומר רבי יוסי בי רבי בון:
אחד להודישו יצא.

על דעתיה דבר קפרא, אם גילח יום שלשים – לא יצא. על דעתיה דרבי יוחנן, אם גילח יום שלשים
– יצא.

ואית דבעי נישמעניה מן הכא: (שם) גדל פרע שער ראשו. כפיה הוא גידול שיער פרע? שלשים יום.
ואית דבעי נישמעניה מן הכא: (דברים כא) ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים. מה ימים שנאמר
להלן – שלשים, אף ימים שנאמר כאן – שלשים.

ואית דבעי מישמעניה מן הכא: (במדבר ו) והימים הראשנים יפלו כי טמא נזרו. ימים שהותרו,
שהתירן משה ובית דינו, ואין פחות משלשים.

ואית דבעי מישמעניה מן הכא: (שם) עד מלאת הימים. וכמה הן ימים מלאין? שלשים יום.

[דף ד' ע"ב]

מעתה, אם גילח יום שלשים לא יצא! אומר רבי יצחק בר אלעזר: ימים. ימם פתיב חסר יו"ד.

תמן תנינן: האומר: הריני נזיר מיכן ועד מקום פלוני. וכא הוא אומר אכין. שנייא היא. דמר: אחת.

רב אמר: "הריני נזיר שלשים יום ויום אחד – נזיר שתים. דהוה יכיל מימר: שלשים ואחד יום.

מתניתא פליגא על רב. הריני נזיר יום אחד, הריני נזיר שעה אחת, הריני נזיר אחת ומחצה – הרי זה נזיר שתים. מה הוה ליה מימר? שלשים ואחת שעה?

מתניתא פליגא על רב. לא נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא על האומר: הריני נזיר שלשים יום ויום אחד – שאינו נזיר אלא אחת. ועל מה נחלקו. על האומר: הריני נזיר שלשים יום ועוד יום אחד, שרבי ישמעאל אומר: נזיר שתים, ורבי עקיבא אומר: נזיר אחת.

הלכה ד' מתניתין "הריני נזיר כשיער ראשי", ו"כעפר הארץ", ו"כחול הים" – הרי זה נזיר עולם, ומגלה אחת לשלשים יום. רבי אומר: אין זה מגלה אחד לשלשים יום. ואי זהו שהוא מגלה אחת לשלשים יום? האומר: "הרי עלי נזירות כשיער ראשי", ו"כעפר הארץ", ו"כחול הים". האומר: "הריני נזיר מלא הבית", או "מלא הקופה" – בודקין אותה, אם אומר: "אחת גדולה נזרתי" – נזיר שלשים יום; ואם אומר: "סתם נזרתי" – רואין את הקופה כאילו היא מליאה הרדל, ונזיר כל ימיו.

גמרא אומר רבי מני: מפילין אותו לחומרי. בתחילה רואין אותה כאילו מליאה אתרוגין, ואחר כך רמוגים, ואחר כך אגוזים, ואחר כך הונדקריין, ואחר כך פלפלין, ואחר כך שוימשמין, ואחר כך הרדל.

רבי יוסי ברבי בון בשם רב: הנותן תקנה לנזירותו – אין מתירין אותו לגללה. ותני כן: "הריני נזיר כל ימי", "הרי אני נזיר עולם" – הרי זה נזיר עולם. מאה שנה, ומאתים שנה – אין זה נזיר עולם!

[דף ה' ע"א]

הלכה ה' מתניתין "הריני נזיר מיכן ועד מקום פלוני" – אומדין בפה ימים מיכן ועד מקום פלוני; פחות משלשים יום – נזיר שלשים יום; ואם לאו – נזיר כמניין הימים.

"הריני נזיר כמניין ימות השנה" – מונה נזירות כמניין ימות השנה. אומר רבי יהודה: מעשה היה, ופיזן שהשלים מות.

גמרא מה נן קיימין? אם כמניין ימות החמה – שם"ה נזירות כמניין ימות החמה. ואם כמניין ימות הלכנה – שנ"ד נזירות כמניין ימות הלכנה. אם כמניין ימות השנה – צריכה.

מסכת שבת פרק שמונה עשר

א. כתב המהלך תחת הצורות ותחת הדיוקנאות - אין מסתכלין בו. ולא עוד, אלא אף בחול אין מסתכלין בדיוקנאות, משום שנאמר (ויקרא יט, ד): "אל תפנו אל האלילים" וגו'. רבי יוסי הגלילי אומר: אם ראית צדיק שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך - הקדים על ידו שלשה ימים או אחר על ידו שלשה ימים, כדי שתצא עמו בדרך, מפני שמלאכי שלום מלוין אותו, שנאמר (תהלים צא, יא): "כי מלאכיו יצוה לך" וגו'. ואם ראית רשע שיצא לדרך ואתה מבקש לצאת לאותה הדרך - הקדים עליו שלשה ימים או אחר עליו שלשה ימים, כדי שלא תצא עמו לדרך, מפני שמלאכי שטן מלוין אותו, שנאמר (תהלים קט, ו): "הפקד עליו רשע" וגו'.

ב. רבי שמעון בן אלעזר אומר: השושבינין וכל בני חפה מפסיקין על מנותיהן, שאם הותרו - מחזירין לשדה. מפסיק אדם את אורחיו ואורחיו מפסיקין זה עם זה, כדי שיטול חלקו תחלה, לא שיטול שלו ושל חברו. מונה אדם את אורחיו כמה בפנים כמה בחוץ, וכמה מנות צריך שיתקן להם - מן הכתב שעל גבי הכתל, אבל לא מן השבלא, ולא מן הפנקס, כדרך שהוא עושה בחול.

ג. מחשב אדם יציאותיו כמה הוציא בתוך ביתו, וכמה הוציא לפועליו, וכמה הוציא לאורחיו, מן הכתל שהוא לשעבר, אבל לא מן הכתל שהוא לעתיד לבא. מוציא אדם ממה שיש לו בתוך ביתו ונותן לפני האורחיו, כגון אגוזים תמרים וקליות. רבי אלעזר אומר: או חסר או יתר.

ד. המכתבין שבפרכים - אין קורין בהן, אם היה דבר שהוא צריך מדינה - מתר. כל חשבונות שהוא צריך להן, בין שעברו ובין לעתיד לבא - אין מחשבין אותן בשבת. חשבונות שאין אלא מה בכך - מחשבין אותו בשבת.

ה. לא יטיל אדם על שפת של מדינה כדי שתחשף ויכנס וירחוץ, ולא על התחום כדי שתחשף ויביא פרות, אבל מחשיף הוא לשמור ומביא פרות בידו ואינו חושש.

ו. לא יאמר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב'? רבי יהושע בן קרחה אומר: אומר אדם לחברו: 'הנראה שתעמד עמי לערב'? אין מחשיכין על התחום להביא את הבהמה, אם היתה חוץ לתחום - קורא לה והיא באה.

ז. מחשיכין על התחום לפקח על עסקי כלה ועל עסקי מת. זה הכלל אמר אבא שאול: כל שאני זכאי באמירתו רשאי אני להחשיף עליו. ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכים, ואומר לו: 'אם לא מצאת במקום פלוני - הבא ממקום פלוני'; 'אם לא מצאת במנה - הבא במאתים'; רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: ובלבד שלא יאמר לו סכום מקח.

ח. נכרי שהביא חלילין בשביל ישראל בשבת - לא יספור בהן אותו ישראל, אבל ישראל אחר - מתר. עשו לו ארון וחרפו לו קבר - לא יקבר בו אותו ישראל, אבל ישראל אחר - מתר.

ט. פרות שיצאו חוץ לתחום וחרזו בשוגג - יאכלו. במזיד - לא יאכלו. רבי נחמיה אומר: חזרו למקומן - יאכלו. למקום אחר - לא יאכלו. החזירן חרש שוטה וקטן, בין למקומן בין למקום אחר - הרי אלו יאכלו.

י. כלים ששבתו בעיר, וכן כלים של אחרים ששבתו בתוך העיר - הרי אלו כאנשי העיר ויש להם אלפים אמה לכל רוח, מה שהביא נכרי מחוץ לתחום - לא יזיז ממקומן.

ובבבמה. ואין נותנין לפניהן מים. ואין צריך לומר שאין מהלקטין.

יד. נדרי שבת - מפירין אותן בשבת. מפני מה אמרו נדרי שבת מפירין אותן בשבת? שאם חשכה ולא הפך - אינו יכול להפך.

טו. המשמר זרעים מפני עופות, ומקשאות מפני חיות - משמר פדרכו בשבת, ובלבד שלא יספק, ולא ירקד, ולא יטפח, כדרך שעושה בחול.

טז. השוכר את הפועל לשמור לו את הפרה ולשמור לו את התינוק - לא יתן לו שכרו של שבת, לפיכך אין אחריותו עליו בשבת. אם היה שכיר שבת, שכיר חדש, שכיר שנה, שכיר שבוע - נותן לו שכרו של שבת, לפיכך אחריותו עליו בשבת. לא יאמר לו: 'יתן לי שכרי של שבת', אלא אומר לו: 'יתן לי שכרי של עשרה ימים'.

יז. לא עולין באילן, ולא רוכבין על גבי בהמה, ולא שטיין על פני המים, ולא מספקין, ולא מטפחין, ולא מרקדין ברשות היחיד, ואין צריך לומר ברשות הרבים.

מסכת ערובין פרק ראשון

א. מבוי שגבוה מעשרים אמה יותר מפתחו של היכל - ימעט, כיצד עושה? מניח קורה משפת עשרים ולמטה. והרחב מעשר אמות מפתחו של היכל - הרי זה צריך למעט. כיצד ממעטו? עושה לו פס וממעטו עד עשרים אמה. מבוי שיש לו צורת הפתח, אף על פי שרחב מעשר אמות - הרי זה אין צריך למעט.

ב. רבי אליעזר אומר: הכשר מבוי בלחיים. מעשה ברבי אליעזר שהלה אצל רבי יוסי בן פרידה לאובלין, ומצא שיושב במבוי שאין לו אלא לחי אחד. אמר לו: בני! עשה לחי אחר. אמר לו: וכי לסתמו אני צריך? אמר לו: יסתם, ומה ראיה לשבת בכך?

יא. נותנין כלי מיקר¹ וכלי מתכות על גבי כרסו של מת. ופוקקין לו את נקביו, ועליו אמר שלמה (קהלת יב, ו): "עד אשר לא ירתק" וגו'. רבי שמעון בן אלעזר אומר: הרוצה לאמץ את עיני המת בשבת - נופח יין בחוטמו ונותן שמן בשני ירסיו עיניו, והן מתאמצין מאליהן. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפלו קטן בן יומו חי מחללין עליו את השבת, ואפלו דוד מלך ישראל מת אין מחללין עליו את השבת, שכל זמן שאדם חי - עוסק במצות, לפיכך מחללין עליו את השבת, מת - בטל מן המצות, לפיכך אין מחללין עליו את השבת. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אפילו קטן בן יומו חי - אין משמרין אותו, לא מן החלדה ולא מן העכברים, שהכלב רואה אותו ובורח. ואפילו עוג מלך הבשן מת משמרים אותו מן החלדה ומן עכברים, שכל זמן שאדם חי מוראו מטל על הבריות, שנאמר (בראשית ט, ב): "ומוראכם וחתכם יהיה" וגו'. מת - בטל מוראו מן הבריות.

יב. מי שהחשיך בדרך - נותן כיסו לנכרי. ואם אין עמו נכרי - מניחו על החמור. הגיע לחצר החיצונה - נוטל את הכלים הנטלים בשבת. ושאינם נוטלין, מתיר את החבליים והשקים נופלים. רבי שמעון אומר: אם היה עליו שליף² מלא - נכנס תחתיו ומפרקו. במה דברים אמורים? בנכרי המכירו, אבל בנכרי שאין מכירו - מהלהך אחריו עד שמגיע לביתו.

יג. איזו המראה? כל שמרביצו ועוקם את צנארו ונותן מים וכרשינין כאחד. איזהו הוא הלעטה? כל שמאכילה מעמד, ונותן מים בפני עצמן וכרשינין בפני עצמן. מהלקטין אוזין ותרגולין ויוני הרדסיאות, נותנין לפניהן מים, ואין צריך לומר שמהלקטין. אין מהלקטין ליוני שובך וליוני עליה. ולצפרין שקננו בטפיח

² שק

¹ פלים שמביאים קרירות, כגון כלי זכוכית.

בנוי, אם יושב פֶּדְרוּכּוֹ עֲלֶיהָ - אין צריך להגביה צד השני, ואם לאו - צריך להגביה צד השני.

ז. העושה לחיים למבוי גבוהים מן הארץ שלשה טפחים או משוכים מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. מבוי המקרה מרוח אחת, והדלה עליו את הגֶּפֶן, ואת הדלעת, ואת הקסום, מרוח אחרת - אין צריך כלום. עשה לחיים למבוי גבוהין מן הארץ שלשה טפחים, או משוכין מן הכתל שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. אבני בנין היו יוצאות מן הכתל, ובין זו לזו ארבעה טפחים - אין צריך לחי וקורה אותו מקום. אבני גדר היוצאות מן הגדר מבדלות זו מזו פחות משלשה - אין צריך לחי אחר. שלשה - צריך לחי אחר.

ח. כתל שצדו אחד כנוס מחברו, בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים, ובין שנראה מבפנים ושוה מבחוץ - נדון משום לחי. היתה קרן זווית זו יוצאה מכתל זה, וקרן זווית יוצאה מכתל זה - נדונית כלחיים. עשה לחי למבוי - אין לו אלא חצי מבוי.

ט. עושין פסין לבוריות, ארבעה דיומדין נראין כשמונה, היתה שם אבן אחת מרבעת - רואין כאלו שתחלק, ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן - נדון משום דיומד, ואם לאו - אין נדון משום דיומד. רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר: היתה עגלה, רואין אותה, שאם תחלק, ויש בה ששה טפחים מצד זה, וששה טפחים מצד זה, כדיומדין - נדונית כפסין.

י. וכמה יאה ביניהן? כמלא שתי רבקות של שלש שלש בקר. כמה ראשה ורבה של פרה? שתי אמות. עביה של פרה - אמה ושני שלישי אמה, שהן כעשר אמות; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כארבע עשרה אמה. כמה הן מקרבין? כדי ראשה ורבה של פרה, וכמה הן מרחקין? אפלו כור אפלו כורים - מתר, ובלבד שירבה בפסין. רבי יהודה אומר: בית סאתים - מתר. יותר

ג. אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שהוא פחות מעשר אמות, שאינו צריך כלום. על מה נחלקו? על רחב מארבע אמות ועשר אמות, שבית שמאי אומרים: לחי וקורה. ובית הלל אומרים: לחי או קורה. קורה היוצאת מכתל זה ואינה נוגעת בכתל זה. וכן שתי קורות, אחת יוצאה מכתל זה ואחת יוצאה מכתל זה, ואינן נוגעות זו בזו, פחות משלושה - אין צריך להביא קורה אחרת. שלשה - צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פחות מארבעה אין צריך להביא קורה אחרת. ארבעה צריך להביא קורה אחרת. וכן שתי קורות המתאימות, לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח, אם מקבלות אריח לרחבו טפח - אין צריך להביא קורה אחרת. ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם מקבלות אריח לארכו שלשה - אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת.

ד. היו שתי קורות קטנות יוצאות מן הכתל, מבדלות זו מזו, ומקבלות אריח לרחבו טפח; רבן שמעון בן גמליאל אומר: יושב לארכו שלשה טפחים.

ה. היה אחת למעלה ואחת למטה; רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: רואין את העליונה כאלו היא למטה, ואת התחתונה כאלו היא למעלה, ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה, והתחתונה למטה מעשרה טפחים.

ו. היתה זו יוצאת מכתל זה, וזו יוצאה מכתל זה, או שהיתה יוצאת מכתל זה ואין מוצאת בכתל אחר, או שהיתה רחבה מראשה אחד וקצרה מראשה אחד, אם יש שם שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. רבן שמעון בן גמליאל אומר: ארבעה. היתה יוצאה מכתל זה ומגעת בכתל אחר, אם גבוהה הימנו שלשה טפחים - הרי זה צריך למעט. עשויה מדרון ומקבלת אריח

מבית סאתים - אסור. אמרו לו לרבי יהודה: אי אתה מודה בדיר, וסהר, ומקצה, וחצר, אפלו בית חמשת כורים ובית עשרה כורים שהוא מתר? אמר להם: זו מחיצה, ואלו פסין. אף זו, רצה לעשות מחיצה גבוהה עשרה טפחים - עושה. ואם רצה לרבות - ירבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בור שהוא בית סאתים על בית סאתים - אינו מתר. ולא אמרו להרחיב, אלא כדי ראשה ורבה של פרה בלבד.

יא. היתה גבוהה משלש רוחותיה ונמוכה מרוח אחת - רואין את הנמוך כאלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא הנמוך יתר על הגבוהה. היתה נמוכה משלש רוחותיה וגבוהה מרוח אחת - אין צריך לעשות מחיצה, אלא לגבוה בלבד. היה שם אילן או גדר או מחיצת הקנים - נדונין כפסין.

יב. היתה חצר פתוחה לביניהם, שראשה אחד נכנס לבין הפסין, מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה - מתר לטלטל, אבל שתיים - אסור. במה דברים אמורים? בזמן שלא ערבו, אבל ערבו - מתר. רבי יהודה בן בבא אומר: אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד. רבי עקיבא אומר: לכל עושין פסין חוץ מבור היחיד בלבד.

מסכת ערובין פרק שני

א. שירה שחנתה בבקעה והקיפוה באכפין, בעביטין, בשליפות, ובקנין, ובקולחות, אפלו שלשה חבלים, זה למעלה מזה - מטלטלין בתוכה, ובלבד שלא יהא בין גמל לגמל כמלא גמל, ובין עביט לעביט כמלא עביט, ובין איכוף לאיכוף כמלא איכוף. מקיפין בקנים, ובלבד שלא יהא בין קנה לחברו שלשה טפחים, כדי שיכנס הגדי.

ב. נמצאת אתה אומר, שלש מדות במחצות: כל שהוא פחות משלושה - צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה, כדי שלא יזדקר הגדי בכת ראש. כל שהוא שלשה, ומשלושה ועד ארבעה - צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו, כדי שלא יהא פרוץ כעומד.

ואם היה פרוץ מרבה על העומד - אף כנגד העומד אסור. כל שהוא ארבעה, ומארבעה עד עשר אמות - צריך שלא יהא בין זה לזה כמלאו, שיהא פרוץ כעומד. ואם היה פרוץ כעומד, כנגד העומד - מתר. כנגד הפרוץ - אסור. ואם היה העומד מרבה על הפרוץ, כנגד הפרוץ - מתר. נפרצה ביותר מעשר - אסור. היה שם קנים דוקרנים ועשה להם פאה מלמעלה, אפלו ביותר מעשר - מתר.

ג. שירה ששרתה בתל גבוה עשרה טפחים, ובנקע עמק עשרה טפחים, ובגנה מקפת גדר גבוה עשרה טפחים - מטלטלין בתוכה, ובלבד שימלאו את כלה, ולא שירו בה בית סאתים פנוי. אם אין בכלה בית סאתים - מטלטלין בתוכה, אף על פי שלא ימלאו את כלה. היתה גבוהה משלש רוחותיה, ונמוכה מרוח אחת - רואין את הנמוך כאלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא נמוך יותר על הגבוה. היתה נמוכה משלש רוחותיה, וגבוהה מרוח אחת - אין צריך לעשות מחיצה אלא לגבוה בלבד.

ד. אחד שירה ואחד יחיד לחבלים, ומה בין יחיד לשירה? יחיד - נותנים לו בית סאתים. שנים - נותנים להם בית סאתים. שלשה - נעשו שירה; דברי רבי יהודה בן רבי יוסי. וחכמים אומרים: אחד יחיד ואחד שירה - נותנין להם כל צרכן, ובלבד שלא יהא בית סאתים פנוי. אחד שירה ואחד מחנה, מה בין מחנה לשירה? אלא אהלים שבשירה - חיבין בערוב. שבמחנה - פטורין מן הערוב. ושאין להם אהלים הרי הן פטורין בחצר. מחנה היוצא למלחמת הרשות - מתרין בגזול עצים יבשין. רבי יהודה בן תימא אומר: אף חונין בכל מקום, ובמקום שנהרגו - שם נקברין.

ה. רבי אלעזר אומר: הגנה והקרפף שהם שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים, המקפת גדר גבוה עשרה טפחים, וכן אם היתה ארפה יתר על רחבה פי שנים, אפלו אמה אחת - אין מטלטלין בתוכה.

לְטָלוּ - אין ערובו ערוב, אחד הערוב ואחד כל הכלים.

י. שְׂרָשֵׁי אֵילָן שֶׁגִּבְהֵינן מִן הָאָרֶץ שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, או שֵׁשׁ חָלָל תַּחְתִּיתֵינן שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, אָף עַל פִּי שֶׁצָּדוּ אֶחָד שָׁהָ לְאָרֶץ - הָרִי זֶה יֵשֵׁב עָלֶיהָ. וְלֹא יִסְמַךְ עָלֶיהָ, לְפִי שְׂאִין עוֹלִין בְּאֵילָן, וְאִין נִתְלִין בְּאֵילָן, וְאִין נִשְׁעָנִים בְּאֵילָן. וְלֹא יַעֲלֶה בְּאֵילָן מִבְּעוֹד יוֹם כְּדִי שֶׁתַּחֲשֶׁךְ, וְיֵשֵׁב שָׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. אֶחָד אֵילָן וְאֶחָד כָּל בְּהֵמָה. אֲבָל בּוֹר, שִׁיחַ, וּמַעְרָה, וְגֵדֵר - מִטְּפָס וְעוֹלָה מִטְּפָס וְיֹרֵד, וְאֶפְלוּ הֵן מֵאָה אֵמָה.

יא. נִתְנוּ בַמַּגְדֵּל וְנִעַל בַּפְּנִי וְאֶבֶד הַמַּפְתָּח - הָרִי זֶה עָרוֹב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בַּיּוֹם-טוֹב, אֲבָל בְּשַׁבָּת - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. נִמְצָא הַמַּפְתָּח, בֵּין בְּעִיר בֵּין בַּשָּׂדֶה - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אִם בְּעִיר אֶבֶד - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. אִם בַּשָּׂדֶה אֶבֶד - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. מוֹדִין חֲכָמִים לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּכַנֵּי חֶצֶר וּבְכַנֵּי מִרְפָּסָת, שֶׁגָּבוּ אֶת עִירוּבֵיהֶן וְנִתְנוּהוּ בְּבֵית, אָף עַל פִּי שִׁדְיוֹעַ שְׂאִין הַמַּפְתָּח בְּמִקְוֵמוֹ - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֲבִטְלוּמוֹס הַעִיר עַל סֶפֶק עָרוֹב שֶׁכָּשַׁר. אִזְיוֹהוּ סֶפֶק עָרוֹב שֶׁהוּא כְּשֶׁר? עָרַב בְּתְרוּמָה, סֶפֶק מִבְּעוֹד יוֹם נִטְמָאת סֶפֶק מִשְׁחָשְׁכָה נִטְמָאת, עָרַב בְּפְרוֹת, סֶפֶק מִבְּעוֹד יוֹם נִתְקַנּוּ סֶפֶק מִשְׁחָשְׁכָה נִתְקַנּוּ - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. אֲבָל עָרַב בְּתְרוּמָה, סֶפֶק טְהוֹרָה סֶפֶק טְמֵאָה, וְכֵן בְּפְרוֹת, סֶפֶק נִתְקַנּוּ סֶפֶק לֹא נִתְקַנּוּ - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב.

מסכת ערובין פרק שלישי

א. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין אָדָם מִתְּנֶה עַל שְׁנֵי דְּבָרִים כְּאֶחָד. אֲלֹא אִם בָּא חֶכֶס לְמִזְרַח - עָרוֹבוֹ לְמִזְרַח. וְאִם בָּא חֶכֶס לְמַעַרְב - עָרוֹבוֹ לְמַעַרְב. אֲבָל בָּא לְכָאן וּלְכָאן, לֹא בָּא לְכָאן וּלְכָאן - הָרִינִי כְּבִנֵּי עִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה אֶחָד מֵהֵן רַבּוֹ - יִלָּךְ אֲצֵל רַבּוֹ. שְׁנֵיהֶם רַבּוֹתָיו - יִלָּךְ אֲצֵל הַרְגִיל אֲצֵלוֹ. אִם הָיָה רְגִיל אֲצֵל שְׁנֵיהֶם - יִלָּךְ לְאִזְיָה מֵהֵן שִׁירְצָה.

בְּשַׁבָּת. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: קִרְפָּף הַסְמוּךְ לְעִיר, וְיֵשׁ בְּאֶרְכוֹ שְׁבָעִים וְשִׁירִים - אֵין מְטַלְטֵלִין בְּתוֹכָהּ בְּשַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶפְלוּ עֶשֶׂר קַרְפָּפוֹת זֶה לְפָנִים מִזֶּה, וְהֵיתָה אַחַת מֵהֵן בֵּית דִּירָה, אוֹ שְׁהֵיתָה אַחַת מֵהֵן סְמוּךְ לְעִיר - מְטַלְטֵלִין בְּכָלָן.

ו. בְּרַגְנִין שֶׁבַשְׂדֵּה בֵּית סְאֲתִים - מִתָּר. יִתָּר עַל בֵּית סְאֲתִים - אָסוּר. אֲבָל דִּיר וְסִהָ אוֹ מִקְצָה אוֹ חֶצֶר, אֶפְלוּ יִתָּר מִבֵּית סְאֲתִים - מִתָּר. אֶפְלוּ בֵּית עֶשְׂרֵה כוּרִין - מִתָּר. כָּל אֹמֵר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר: כָּל אוֹיֵר שֶׁתַּשְׁמִישׁוּ לְבֵית דִּירָה, כְּגוֹן דִּיר, וְסִהָ, וּמִקְצָה, וְחֶצֶר, אֶפְלוּ בֵּית חֲמִשָּׁת כוּרִין, אֶפְלוּ בֵּית עֶשְׂרֵה כוּרִין - מִתָּר. וְכָל בֵּית דִּירָה, שֶׁהוּא תַשְׁמִישׁ לְאוֹיֵר, כְּגוֹן בְּרַגְנִין שֶׁבַשְׂדוֹת בֵּית סְאֲתִים - מִתָּר. יִתָּר מִבֵּית סְאֲתִים - אָסוּר.

ז. מְעַרְבִין בְּמַעֲשֵׁר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם, וְלֹא בְּגִבּוּלֵין, הַנּוֹדֵד מִן הַכֶּפֶר - מְעַרְבִין לוֹ בָּהּ. אִמְתִּי? בְּזִמְן שְׁאָמַר: 'שְׁבוּעָה שְׁלֹא אֶטְעַמְנָה'; וְאִם הִקְדִּישָׁה - הָרִי זֶה אָסוּר, שְׂאִין מְעַרְבִין בְּהַקְדָּשׁ.

ח. אָמַר רַבִּי מְאִיר: לֹא נִמְנְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלְשַׁלַּח עִירוּבֵיהֶן בְּיַד בְּנֵיהֶם וּבְיַד בְּנוֹתֵיהֶם הַקְטָנִים - כְּדִי לְחַנְכֵן בְּמִצְוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: מִשָּׁם רָאִיָּה? בְּאוֹמֵר לְחֶבְרוֹ: 'קִבַּל הַיַּמְנִי', נִתְנוּ לְקוֹף וְהוֹלִיכוֹ, לְפִיל וְהוֹלִיכוֹ - אֵין זֶה עָרוֹב. וְאִם אָמַר לְאַחַר לְקִבַּל הַיַּמְנִי - הָרִי זֶה עָרוֹב.

ט. נִתְנוּ עַל גְּבִי קוֹרָה בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים שֶׁהִיא גְּבוּהָה עֶשְׂרֵה טְפָחִים - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה רְחִבּוֹ אַרְבָּעָה - עָרוֹבוֹ עָרוֹב. וְאִם לֹאוֹ - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. נִתְנוּ בְּאֵילָן, לְמַעֲלָה מִעֶשְׂרֵה טְפָחִים - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. לְמַטָּה מִעֶשְׂרֵה טְפָחִים - עָרוֹבוֹ עָרוֹב, וְאָסוּר לְטָלוּ. בְּתוֹךְ שְׁלֹשָׁה - מִתָּר לְטָלוּ. נִתְנוּ בְּכָל־כֶּלֶה וּתְלָאָה בְּאֵילָן, לְמַעֲלָה מִעֶשְׂרֵה טְפָחִים - אֵין עָרוֹבוֹ עָרוֹב. לְמַטָּה מִעֶשְׂרֵה טְפָחִים - עָרוֹבוֹ עָרוֹב, וְאָסוּר לְטָלוּ; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שְׁאָסוּר

ו. מחנה היוצאים למלחמת הרשות - אין צדין על עירות של נכרים פחות משלשה ימים קדם לשבת. ואם התחילו - אין מפסיקין ואפלו בשבת. וכן היה שמאי הזקן דורש (דברים כ, כ): "עד רדתה" - ואפלו בשבת.

ז. עיר שהקיפוה נכרים או נהר, וכן ספינה המטרפת ביים, וכן יחיד שהיה נרדף מפני הנכרים, ומפני הלסטים, ומפני רוח רעה - הרי אלו מחללין את השבת, ומצילין את עצמן.

ח. הרועים, והקציצין, והבורגנין, ושומרי פרות, בזמן שדרךן ללון בעיר, אף על פי שחשכו חוץ לתחום - הרי אלו פאנשי העיר, ויש להם אלפים אמה לכל רוח. ובזמן שדרךן ללון בשדה - אין להם אלא אלפים אמה בלבד.

ט. מי שיש לו שני בתים, וביניהם שני תחומי שבת, כיון שהחזיק בדרך - קנה ערב; דברי רבי יהודה. יתר על כן אמר רבי יוסי בן רבי יהודה: אפלו מצאו חברו בדרך, ואמר: 'לין בפה, עת חמה, עת צנה הוא', למחר משכים והולך. החזירו מן העיר - הרי הוא פאנשי העיר.

י. רשות שבת כף הוא: עומד אדם במקומו ואומר: 'שביתתי במקומי', שנאמר (שמות טז): "שבו איש תחתיו"; כמה תחתיו? מלא קומתו ופשוט ידיו, גופו שתי אמות, ואמה כדי לפשט ידיו ורגליו; דברי רבי מאיר. ורבי יהודה אומר: גופו שלוש אמות ואמה כדי לטול חפץ מתחת מרגלותיו, ומניח ידיו תחת מראשותיו - זכה לו מקומו לכל רוח, מרבעות לא עגלות. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר: עגלות ולא מרבעות.

יא. השוכת בתל גבוהה עשרה טפחים, ובנקע עמק עשרה טפחים, ובגנה מקפת גדר גבוהה עשרה טפחים - מהלך את כלה וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח. השוכת בעיר, אפלו גדולה פאנטוכיא - מהלך את כלה וחוצה

ב. מתנה אדם על ערובו, ואומר: 'ערובי לשבת זו ולא לשבת אחרת' - 'לשבת אחרת ולא לשבת זו' - 'ערובי לשבתות ולא לימים טובים' - 'לימים טובים ולא לשבתות' - 'ליום הכפורים ולא לימים הכפורים' - 'ליום הכפורים ולא לשבת'.

ג. האומר לחברו: 'ערב לי בתמרים', וערב לו בגרונרות. 'בגרונרות' וערב לו בתמרים. 'במגדל' וערב לו בשוכף. 'בשוכף' וערב לו במגדל. 'בבית' וערב לו בעליה. 'בעליה' וערב לו בבית - אין ערובו ערב. אבל אמר לו סתם: 'ערב לי' וערב לו, בין בתמרים, בין בגרונרות, בין במגדל, בין בשוכף, בין בבית, בין בעליה - ערובו ערב.

ד. ערכו זה לצפון וזה לדרום - זה מהלך לצפון בערובו של זה בדרום, ובדרום בערובו של זה בצפון. אם מצעו את התחום - אל יזוז ממקומו. ערב לצפון וחזר וערב לדרום - בטל האחרון את הראשון. טעה וערב לשתי רוחות, כמדמה הוא שמערבין לשתי רוחות, או שאמר לעבדיו: 'צאו וערכו לי', אחד ערב עליו לצפון ואחד ערב עליו לדרום - מהלך בצפון בערובו לדרום, ומהלך לדרום בערובו לצפון. ואם מצעו עליו את התחום - לא יזוז ממקומו.

ה. נכרים שצרו על עירות ישראל - אין יוצאין עליהן בכלי זינם, ואין מחללין עליהן את השבת. במה דברים אמורים? כשבאו על עסקי מומן, אבל אם באו על עסקי נפשות - יוצאין עליהם בכלי זינם ומחללין עליהן את השבת. ובעיר הסמוכה לספר, אפלו לא באו על עסקי נפשות, אלא על עסקי תבן וקש - יוצאין עליהן בכלי זינם ומחללין עליהן את השבת. בראשונה היו מביחין כלי זינם בבית הסמוך לחומה. פעם אחת, הפירו בהם אויבים ורדפו אחריהם ונכנסו לטול כלי זינם, ונכנסו אויבים אחריהם, ודחקו זה את זה, והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו אויבים. באותה שעה התקינו - שיהו חוזרין למקומם בכלי זינם.

לה אלפים אמה לכל רוח. על גבה - אין לו אלא ארבע אמות בלבד.

יב. הנותן את ערובו בתוך עבודה של עיר - לא עשה ולא כלום. נתנה חוץ לעבודה של עיר, אפלו אמה אחת - משתכר אותה אמה ומפסיד את כל העיר, מפני שמדת העיר עולה פלה למדת התחום. האומר: 'שביתתי על גבי אילן', 'על גבי הגנה' - לא יותר מבית סאתים. פחות מעשרה טפחים - לא יותר מארבע אמות. ובנקע עמק מעשרה - ולא יותר מבית סאתים. פחות מעשרה טפחים - לא יותר מארבע אמות. ובגנה, מקפת גדר גבוה עשרה טפחים - ולא יותר מבית סאתים. פחות מעשרה טפחים - ולא יותר מארבע אמות. ומודד עד שמגיע לאותו מקום. בא לאותו מקום - מהלך את כלה, וחוצה לה אלפים אמה. אימתי? בזמן שהיה בתוך אלפים אמה שלו. לא היה בתוך אלפים אמה שלו - אין לו אלא ארבע אמות בלבד.

יג. האומר: 'שביתתי בצד אילן, בצד חרוב, בצד גנה' - לא אמר כלום, עד שיקנה לצפונה או לדרומו ארבע אמות. נעקר האילן, או נעקר החרוב, או נעקר הגנה, אם מכיר את מקומו - הרי זה מתר. ואם לאו - הרי זה אסור. רבי יוסי אומר: אם היו שנים, אחד מכיר ואחד שאינו מכיר, שאינו מכיר - מוסר שביתתו למכיר. זה שמכיר - אומר: 'תהא שביתתנו במקום פלוני'.

יד. האומר: 'שביתתי במקום פלוני, בשדה פלוני, במקום שאזכא בו משתחשך' - לא אמר כלום; שאין מערבין משתחשך, זו היא שאמרו: העני מערב ברגליו. אחד עני ואחד עשיר מערבין בפת, ובלבד שלא יצא חוץ לתחום, ויאמר: 'שביתתי במקום פלוני', שלא אמרו 'מערבין ברגל' אלא למי שבא בדרך וחשכה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אחד עני ואחד עשיר מערבין ברגל, לא יצא עשיר חוץ לתחום ויאמר: 'שביתתי במקומי'; וזה הוא עקרו של ערוב.

טו. והתירו חכמים לבעל הבית לשלח את ערובו ביד בנו, ביד עבדו, ביד שלוחו - בשביל להקל עליו. אמר רבי יהודה: מעשה באנשי בית ממלי ובאנשי בית גוריון בארומא, שהיו מחלקין גרוגרות וצמוקין לעניים בשני בצרת, ובאין עניי כפר שיחין וכפר חנניא ומחשיכין על התחום, ולמחר משכימין ובאין.

מסכת ערובין פקך רביעי

א. רבי אליעזר אומר: יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה בין מלאחריה - מערב אדם, יום אחד לצפון ויום אחד לדרום, יום אחד לצפון ויום אחד כאנשי אותה העיר. מודה רבי אליעזר, שאין מערבין חצי היום לצפון וחצי היום לדרום, שאין חולקין יום אחד. וחכמים אומרים: כשם שאין חולקין יום אחד - כך אין חולקין לשני ימים. אמר להם רבי אליעזר: אי אתם מודים במערב ברגליו ביום ראשון, שצריך לערב ברגליו ביום שני, נאכל ערובו עד שלא חשכה - אין יוצא עליו ביום השני? ! אמרו לו: אבל אמר להם: הללו שני ימים הן. אמרו לו: אי אתה מודה שאין מערבין מיום טוב לחבר? אמר להם: אבל אמרו לו: הללו יום אחד הם. ערב ברגליו ביום ראשון - מערב ברגליו ביום שני, נאכל ערובו ביום ראשון אין יוצא עליו ביום שני; דברי רבי. רבי יהודה אומר: הרי זה חמר גמל. רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומרים: ערב ברגליו בראשון - אין יוצאין עליו ביום שני. נאכל ערובו בראשון - יוצאין עליו ביום שני. מודים חכמים לרבי אליעזר, בראש השנה, כשהיה ירא שמה תתעבר - מערב אדם שני ערובין, ואומר: 'ערוב בראשון למזרח ובשני למערב, בראשון למערב ובשני למזרח, ערובי בראשון ובשני כבני עירי, ערובי בשני ובראשון כבני עירי'. ורבי יוסי אוסר, ששתי קדשות הן. אמר להם רבי יוסי: אי אתם מודים, שאם באו עדים מן

המנחה ולמעלה שנוהגין אותו היום קדש ולמחר קדש?!

ב. כיצד, אמר רבי יהודה: מתנה אדם על הכלכלה ביום-טוב ראשון ואוכלה ביום-טוב שני. היו לפניו שתי כלכלות של טבל, ואמר: 'אם היום חול ולמחר קדש - תהא זה תרומה על זה, ואם היום קדש ולמחר חול - אין בדברי כלום', וקורא עליה שם ואוכלה, וכן רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גליות.

ג. כיצד מעברין את הערים? ארכה כמות שהיא, עגולה - עושין לה זוית. מרבעת - אין עושין לה זוית. היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחר - רואין אותה כאלו היא שוה. היתה בית אחד יוצא כמין פגום, או שני בתים יוצאין כמין פגומין - רואין כאלו חוט מתוח עליהן, ומודדין ממנו ולהלן אלפים אמה. היתה עשויה כמין קשת או כמין גם - רואין אותה כאלו היא מלאה בתים וחדרות, ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה.

ד. היה בית אחד יוצא הימנה כמין פיגם לרוח אחד, רואין כנגדו כאלו מלא בתים וחדרות - מרביע כנגדו ומודד הימנו להלן אלפים אמה. היו שני בתים יוצאין הימנו כמין שני פיגמין לשתי רוחות, רואין כנגדן כאלו הן מלאין בתים וחדרות - מרביע כנגדן ומודד מהן אלפים אמה.

ה. בא לרבעה - מרבעה ברבוע עולם. נותן צפונה לצפון העולם ודרומה לדרום העולם. וסימנך: עגלה בצפון ועקרב בדרום. רבי יוסי אומר: אם אינו יכול לרבעה ברבוע של עולם - ירבעה כמין תקופה, כיצד? חמה יוצאת ביום ארוך ושוקעת ביום ארוך - זה הוא פני צפון. חמה יוצאת ביום קצר ושוקעת ביום קצר - זה פני דרום. תקופת ניסן ותקופת תשרי, חמה יוצאה בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב, שנאמר (קהלת א, 1): "הולך אל דרום וסובב אל צפון". "הולך אל דרום" - ביום,

"וסובב אל צפון" - בלילה. "סובב סובב הולך הרוח" - אלו פני המזרח ופני המערב, פעמים מהלכתן ופעמים מסבכתן.

ו. אלו שמתעברין עמה: נפש שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות והגשר. רבי יהודה אומר: כתלים וזיזין מתעברין עמה, הגשר והקבר שיש בהן בית דירה, ובית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן, ובית עבודת כוכבים שיש בה בית דירה למשרתיה. והאוריות והאוצרות שבשדות ויש בהן בית דירה. והבורגנין שסביבה, והבית שבים - הרי הם מתעברין עמה. ואלו שאין מתעברין עמה: נפש שנופרצה משתי רוחותיה אילך ואילך, והגשר והקבר שאין להם בית דירה, ובית הכנסת שאין להם בית דירה לחזן, ובית עבודת כוכבים שאין לה בית דירה למשרתים. והאוריות והאוצרות שבשדה שאין להם בית דירה. ובור, ושיח, ומערה, וגדר, ושוכך שבתוכה, והבית שבספינה - אין אלו מתעברין עמה.

ז. כמה יהיו מקרבות לעיר ויהיו מתעברין עמה? שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים, שהן מאה וארבעים ואחד ושליש. רבי יהודה אומר: שירים הוא דבר מעט, ולא נתנו חכמים שעור. כמה הן שבעים אמה ושירים על שבעים אמה ושירים? הן בית סאתים כחצר המשכן.

ח. היה מודד, והגיע המדה לבית - אפלו בית לפנים מן הבית, אפלו מגדל לפנים מן המגדל - מכניסין לאמצע, ומרביע כנגדן, ומודד כנגדו ולהלן אלפים אמה. היה מודד, והגיע המדה למערה - אין מכניס את כל המערה אלא מכנגד פתחה של מערה. אחת מערה ואחד מגדל. מה בין מערה למגדל? גג המערה הרי הוא כארץ, וגג המגדל הרי הוא כעיר. במה דברים אמורים? במדת העבור, אבל במדת התחום, אפלו כלתה מדתו בחצי ביתו - אין לו אלא חצי ביתו. אמר רבי שמעון: יכולני אני, שיהו עולין מטבריא לצפורי, ומצור לצידון, מפני מערות ומגדלות שביניהם.

מקדיר ועולה, מקדיר ויורד, וצופה וחוזר למדתו. הִיָּה מוֹדֵד וְהִגִּיעַ הַמִּדָּה לַכֶּתֶל, אֵין אוֹמְרִים: 'קִבַּב אֶת הַכֶּתֶל', אֲלֵא אוֹמֵד הַכֶּתֶל, וְצוֹפֵה, וְחוֹזֵר לְמִדְתּוֹ, וּמוֹדֵד. אֶחָד מוֹדֵד בְּחֶבֶל וְאֶחָד צוֹפֵה בְּעֵינָיו, בֵּין בְּהָר, בֵּין בַּיָּם, בֵּין בְּמִישׁוֹר, אֶחָד מֵדַת הָעֵבֹר וְאֶחָד מֵדַת הַתְּחוּם, אֲלֵא שְׁבַמְדַת הַתְּחוּם מוֹדֵד בְּחֶבֶל.

יג. אֵין מוֹדְדִין, לֹא כְחוּט, וְלֹא בְגָמִי, אֲלֵא בְּמִשְׁיָחָה. וְהַמוֹדֵד - מוֹתַח בְּכָל כְּחוֹ. מוֹדֵד וְהֵלֵךְ, וְבֹא אֶחָד וְאָמַר: 'עַד כָּאֵן תְּחוּם שְׁבַת' - נֶאֱמַר. מַעֲשֵׂה בְזֵקֵן אֶחָד רֹעֵה שְׁבֵא לְפָנָי רַבִּי וְאָמַר לוֹ: 'זְכוּר הַיִּיתִי שֶׁהָיוּ בְּנֵי מִגְדָּל גָּדַר וְעֹדְרִים יוֹרְדִים לְחֻמְתָּהּ, עַד חָצַר הַחִיצוֹנָה הַסְּמוּכָה לְגִשְׁר'; וְהִתִּיר רַבִּי שִׁיְהִיוּ בְּנֵי מִגְדָּל יוֹרְדִין לְחֻמְתָּהּ עַד חָצַר הַחִיצוֹנָה סְמוּכָה לְגִשְׁר. וְעוֹד הִתִּיר רַבִּי שִׁיְהִיוּ בְּנֵי גָדַר יוֹרְדִין לְחֻמְתָּהּ, וְאֵין בְּנֵי חֻמְתָּהּ יוֹרְדִין לְגָדַר.

מסכת ערובין פרק חמישי

א. הַנּוֹתֵן עֵרׁוּבוּ בְּסוֹף אֲלָפִים אִמָּה שֶׁל תְּחוּם, אִם הָיָה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לְחוּמָה - יִכְנַס. וְאִם לֹא - לֹא יִכְנַס. נִתְּנוּ אִמָּה אַחַת חוּץ לְתְּחוּם, אִם הָיָה בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה שְׁלוֹ - עֵרׁוּבוּ עֵרׁוּב. וְאִם לֹא - אֵין עֵרׁוּבוּ עֵרׁוּב.

ב. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ בְּנֵי טְבֻרְיָא מְהַלְכִין אֶת כָּל חֻמְתָּהּ, וְאֵין בְּנֵי חֻמְתָּהּ בְּאֵין אֲלֵא עַד מְקוֹם הַכֶּפֶה, עֲכָשׁוּ בְּנֵי טְבֻרְיָא וּבְנֵי חֻמְתָּהּ חָזְרוּ לִהְיוֹת עֵיר אַחַת.

ג. אֲנָשֵׁי עֵיר גְּדוּלָה מְהַלְכִין אֶת כָּל עֵיר קְטַנָּה, וְאֲנָשֵׁי עֵיר קְטַנָּה מְהַלְכִין אֶת כָּל עֵיר גְּדוּלָה. אֵימַתָּה? בְּזִמְן שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה שְׁלֵהֵן. וְאִם לֹא הָיוּ בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה שְׁלֵהֵן - אֵין לָהֶם אֲלֵא אֲלָפִים בְּלַבַּד. וְאֲנָשֵׁי עֵיר קְטַנָּה - אֵין לָהֶם אֲלֵא אֲלָפִים אִמָּה בְּלַבַּד.

ד. עֵיר שֶׁל רַבִּים שְׁחֻרְבָה, וְנִשְׁתַּרְרוּ בָּהּ גְּדוּדִיּוֹת גְּבוּהוֹת עֲשָׂרָה טַפָּחִים, אָף עַל פִּי שְׂאִין צוּרוֹת פְּתַחֶיהָ נִפְרָים - הָרִי זוֹ מֵתַעֲבָרַת

ט. הַמוֹדֵד, מוֹדֵד חוּץ לְקַרְפִּיפָה שֶׁל עֵיר, לְכָל עֵירוֹת נוֹתֵן קַרְפֶּף; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: לֹא אָמְרוּ קַרְפֶּף אֲלֵא בֵּין שְׁתֵּי עֵירוֹת. אִם יֵשׁ לָזוֹ שְׁבָעִים אִמָּה וְשִׁירִים וְלָזוֹ שְׁבָעִים אִמָּה וְשִׁירִים - מְכַנְּסִים לְאִמְצַע וּמְרַבֵּעַ כְּנַגְדּוֹ, וּמוֹדֵד מִמֶּנּוּ וְהֵלֵךְ אֲלָפִים אִמָּה. הָיוּ שְׁלֹשָׁה מִגְדָּלִים, וְהֶאֱמַצְעֵי מְבַלַּע בֵּינֵיהֶן, אִם אֵין בֵּין שְׁנַיִם הַחִיצוֹנִים מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאֶחָד וְשִׁלִּישׁ - מְכַנְּסִין לְאִמְצַע וּמְרַבֵּעַ כְּנַגְדּוֹ, וּמוֹדֵד מִמֶּנּוּ וְהֵלֵךְ אֲלָפִים אִמָּה. הָיוּ עֶשְׂרִים שוּרוֹת וְאַחֲרוֹת בֵּינֵיהֶם, אִם אֵין בֵּין שוּרָה הַחִיצוֹנָה וּבֵינֵיהֶם מֵאָה וְאַרְבָּעִים וְאֶחָד וְשִׁלִּישׁ - מְכַנְּסִין לְאִמְצַע, וּמְרַבֵּעַ כְּנַגְדּוֹ, וּמוֹדֵד מִמֶּנּוּ וְהֵלֵךְ אֲלָפִים אִמָּה.

י. מְרַבֵּעַ אֶת הָעֵיר וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּמִין טְבֵלָא מְרַבַּעַת, וְחוֹזֵר וּמְרַבֵּעַ אֶת הַתְּחוּמִין וְעוֹשֶׂה אוֹתָהּ כְּמִין טְבֵלָא מְרַבַּעַת, וְכִשְׁהוּא מוֹדֵד, לֹא יִמְדוּד מֵאִמְצַע הַקֶּרֶן אֲלָפִים אִמָּה, מִפְּנֵי שְׁהוּא מִפְּסִיד אֶת הַזְּוִיָּה, אֲלֵא מֵבִיא טְבֵלָא מְרַבַּעַת שֶׁהָיְתָה אֲלָפִים אִמָּה עַל אֲלָפִים אִמָּה, וּמִנִּיחָה בְּקֶרֶן בְּאַלְכֻסְנָה, נִמְצָא, הָעֵיר מִשְׁתַּכְרַת אַרְבַּע מֵאוֹת אִמּוֹת לְכָאן וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִמּוֹת לְכָאן. נִמְצָא, תְּחוּמִין מִשְׁתַּכְרִין אַרְבַּע מֵאוֹת אִמּוֹת לְכָאן וְאַרְבַּע מֵאוֹת אִמּוֹת לְכָאן. נִמְצָא, הָעֵיר וְהַתְּחוּמִין מִשְׁתַּכְרִין אֶלְף וּמֵאוֹתִים אִמָּה לְכָאן וְאֶלְף וּמֵאוֹתִים אִמָּה לְכָאן.

יא. כִּיצַד מְקַדְרִין בְּהָרִים? הַתְּחַתּוֹן כְּנַגְדּוֹ, לְבוֹ, וְהָעֵלְיוֹן כְּנַגְדּוֹ פְּרִסוּתִיו, מְקַדֵּיר וְעוֹלָה, מְקַדֵּיר וְיוֹרֵד, רוֹאֶה אֶת הָהָר כְּאִלוֹ בְּקוֹעַ לְפָנָיו; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין מְקַדְרִין בְּהָרִים. הָיוּ לְפָנָיו הָר וּמִישׁוֹר - מוֹדֵד אֶת הַמִּישׁוֹר וּמִנִּיחַ אֶת הָהָר, וְנִשְׁכַּר הָר וּגְאִיּוֹת. מוֹדֵד אֶת הַגְּאִיּוֹת וּמִנִּיחַ אֶת הָהָר וְנִשְׁכַּר.

יב. הָיָה מוֹדֵד וְהִגִּיעַ הַמִּדָּה לְגֵיא, אִם יָכוֹל לְהַבְלִיעַ בְּחֶבֶל שֶׁל חֲמִשִּׁים אִמָּה - מְבַלְעוּ. וְאִם לֹא - חוֹזֵר לְמְקוֹם שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ. וּמְבַלְעוֹ וְצוֹפֵה וְחוֹזֵר לְמִדְתּוֹ. אִם הָיָה גֵיא מְעַקֵּם וְאֵין יָכוֹל לְהַבְלִיעוֹ -

אם היה שם רבו, או אדם גדול, או שהיה משיא את בנו ורצה לנהוג בו כבוד - הרשות בידו. מצוה על כל אדם לבטל רשות, אם היה אדם גדול - הרשות בידו.

יא. אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב - עליו לבטל הרשות. אם היה שם בית האבל או בית המשטה, ורצו לבטל רשותו - הרשות בידו.

יב. שלשה שהיו שרוין בחצר, ומת אחד מבני החצר, והניח את הרשות לאחד מן השוק, מבעוד יום - אוסר. משחשכה - אינו אוסר. ואחד מן השוק שמת, והניח את רשותו לאחד מבני חצר, מבעוד יום - אינו אוסר. משחשכה - אין אוסר. הרי ששכח ולא ערב, וחזר והוציא, בין בשוגג בין במזיד - הרי זה אוסר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: במזיד - אוסר. בשוגג - אינו אוסר. מי שבטל רשותו, וחזר והוציא, בין בשוגג בין במזיד - הרי זה אוסר.

יג. אחד שלא ערב - נותן רשותו לאחד שערב. ושנים שערכו - נותנין רשותן לאחד שלא ערב. ושנים שלא ערכו - נותנין רשותן לשנים שערכו, או לאחד שלא ערב. אבל אין אחד שערב נותן רשותו לאחד שלא ערב, ואין שנים שערכו נותנין רשותן לשנים שלא ערכו. ואין שנים שלא ערכו נותנין רשותן לשנים שלא ערכו, שכל זמן שהיו שנים שרוין בחצר, ושכח אחד מהן ולא ערב - הרי זה אוסר.

יד. ישראל מומר משמר שבתו בשוק - מבטל רשות, שאינו משמר שבתו בשוק - אינו מבטל רשות. מפני מה? שאמרו: ישראל נוטל רשות ונותן רשות, והעובד כוכבים עד שישפיר. כיצד מבטל רשות? אומר: רשותי נתונה לך, רשותי מבטלת לך - קנה ואין צריך לזכות.

טו. חצרו של נכרי, הרי הוא כדיר של בהמה - מתר להקניס ולהוציא מחצר לפתים ומן הבתים לחצר. ואם יש שם ישראל אוסר; דברי רבי מאיר. רבי אליעזר בן יעקב אומר:

להיות כעין עיר. עיר של יחיד ונעשית של רבים, ורשות הרבים עוברת בתוכה, כיצד מערבין אותה? עושין לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן, ומערבין ונושאים ונותנין באמצע. ואין מערבין אותה לחצאין, אלא או כלה, או מבוי מבוי בפני עצמה. עיר של רבים, והרי היא של רבים, ואין לה אלא פתח אחד - מערבין את כלה.

ה. סכת החג כחג, רבי יהודה מחיב בערוב ובמזוזה ובמעשר, וחכמים פוטרין. רבי יהושע אומר: מערבין כפר שלם אפלו הוא כאיסר, אפלו לא נוטל ממנו אלא כדי דמוע וחלתו, יתר על כן - הרי זה אסור.

ו. מי שיש לו חמש חצרות בעיר אחת, אם היה משתמש בכלן - הרי זה אוסר את כלן. ואם לאו - אין אוסר אלא מקום דירתו בלבד. אמר רבי יהודה: מעשה בבן נפחא שהיו לו חמש חצרות באושא, ובא מעשה לפני חכמים, ואמרו: אינו אוסר אלא בית דירה בלבד.

ז. חמש חבורות מקצת שרוין בחדרים, ומקצת שרוין בעליות - טרקלין שלהן כחצר לפתים. שנים ששפתין זה לזה, בין ביין בין בשמן - אינן צריכין לערב. היו שלשה - זה שפתף לזה ביין, וזה שפתף לזה בשמן - צריכין לערב. רבי שמעון אומר: אחד יין ואחד שמן - אין צריכין לערב. אלעזר בן תדאי אומר: אסורין עד שיערכו.

ח. אב ובנו, נשיו וכלותיו, עבדיו ושפחותיו, הרב ותלמידו, בזמן שאין עמהם דיורים - הרי הן כיהידים, צריכין לערב, מבוי שלהן - בין כף וכף גמר בלחי וקורה.

ט. עם הארץ שהיו מוליכין אצלו ערוב, מוליך לו כהן כפר תרומה, ויושב ומשמרו ומחשיף עליו ואוכלו, ובא לו. ובשביעית - הרי זה מתר, מפני שלא נחשדו על השביעית.

י. בית שמניחין בו ערוב - אין צריך להפריש כפר, מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום,

לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה, והלכה כדבריו.

טז. הגוסס, אף על פי שאינו יכול לחיות - הרי זה אוסר. קטן, אף על פי שאין יכול לאכול כזית - הרי זה אוסר. קסדור הבא לעיר, עד שלושים יום - הרי זה אוסר מיד. אימתי? בזמן שיחדו לו בית דירה. לא יחדו לו בית דירה, או שאין עמהן דיורין בחצר - אין אוסר. אכסנאי - אין אוסר לעולם.

יז. אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא ערב, והיתה לו אכסדרה על פתחו, בזמן שמגפפת - מתרת לו ואסורה לכל בני חצר. אם אינה מגפפת - אסורה לו ואסורה לכל בני החצר. כלים ששבתו בחצר - מתרין לטלטל בחצר. אנשי חצר ששכחו ולא ערבו - אסור מלהכניס ומלהוציא מחצר לבתים ומבתים לחצר. וכלים ששבתו בחצר - מתרין לטלטל בחצר.

יח. חמש חצרות הפתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, ושכחו כלם ולא ערבו - אסור להכניס ולהוציא מחצר למבוי ומן המבוי לחצר. וכלים ששבתו בחצר - מתר לטלטל בחצר, ובמבוי אסור. ורבי שמעון מתיר, שהיה רבי שמעון אומר: כל זמן שהן של רבים, ושכחו ולא ערבו, גג וחצר ואכסדרה ומרפסת וקרפף ומבוי - כלן רשות אחת הן. אמר רבי: כשהיינו לומדין תורה אצל רבי שמעון בתקיעין, היינו מעלין שמן באלונטית מגג לגג, ומגג לחצר, ומחצר לחצר, ומחצר לקרפף, עד שהיינו מגיעים אצל המעין שהיינו רוחצין בו. אמר רבי יהודה: מעשה בשעת הספנה, היינו מעלין ספר תורה מחצר לגג, ומגג לחצר, ומחצר לקרפף לקרות בו. אמרו לו: אין שעת הספנה ראייה.

יט. שתי חצרות, זו לפני זו, החיצונה של רבים, והפנימית של יחיד - החיצונה - צריכה ערוב. והפנימית - אין צריכה ערוב.

הפנימית של רבים והחיצונה של יחיד, הפנימית - צריכה ערוב. והחיצונה - אינה צריכה ערוב. רבי עקיבא אוסר את החיצונה, שדריסת הרגל אוסרתה. וחכמים אומרים: אין דריסת הרגל אוסרתה. היו שתייהן של רבים, ונתנו את ערוכין בחיצונה, ושכח אחד בין מן החיצונה בין מן הפנימית ולא ערב - שתייהן אסורות. נתנו ערוכין בפנימית, ושכח אחד מן הפנימית ולא ערב - שתייהן אסורות. מן החיצונה ולא ערב - שתייהן אסורות; דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: פנימית מתרת וחיצונה אסורה. אחד שתי חצרות זו לפני זו, ואחד שלש דיוטאות - זו למעלה מזו. במה דברים אמורים? בזמן שדרך הפנימית לצאת על החיצונה ועל מקצתה, ודרך העליונה לירד על התחתונה ועל מקצתה. חמש חצרות פתוחות לבית שער, ושכחו ולא ערבו - מתרין בחצרות, ואסורין בבית שער. חמש דיוטאות פתוחות לאלקט, ושכחו ולא נשתתפו - מתרין בדיוטאות ואסורין באלקט.

מסכת ערוכין פרק ששי

א. שתוף מבוי כיצד? מניח אדם חבית של יין, ושל שמן, ושל תמרים, ושל גרוגרות ושל שאר מיני פרות, בין משלו בין משל חברו, ואומר: 'הרי זו לכל בני מבוי'; היתה משלהן - אין צריך לזכות. היתה משלו - מגביהה מן הארץ ואומר: 'זכיתי לכם ולכל שנתוספו עליכם'. נתוספו עליהן - מזכה ואין צריך להודיע. אמר רבי יהודה: מעשה והיינו שרויין בית גלודה בלוד, והיינו מבשלין קדרה של עדשים, ואחד עומד על פתח המבוי ואומר: 'זכיתי לכם בקדרה של עדשים', היין - כדי לשותות בו מזון שתי סעודות. והשמן - כדי לאכול בו מזון שתי סעודות. החמץ - כדי לטבל בו. זיתים ובצלים - כדי לאכל בהן שתי סעודות. תחלתו וסופו - כשעור הזה. רבי שמעון בן

³ בית העשוי להתקמר בו בקוין.

תוספתא

הש"ל

סעודות לכל אחד ואחד - יבואו. ואם לאו - לא יבואו. קבלו עליהם זה אחר זה, הראשונים שיש להם - יבאו, אחרונים - לא יבואו.

ו. המערב על ידי עצמו לרוח אחת לשבתות של כל ימות השנה, ואמר: רצייתי - אלך, לא רצייתי - לא אלך, רצה מבעוד יום - ערובו ערוב. משחשכה, רבי שמעון אומר: ערובו ערוב. וחכמים אומרים: אין ערובו ערוב, על ידי עצמו לשתי רוחות לכל ימות השנה, ואמר: 'למקום שארצה אלך', רצה מבעוד יום - ערובו ערוב, משחשכה - הרי זה חמר גמל.

ז. לא יערב אדם על ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו ושפחתו העברים, ועל ידי אשתו, אלא מדעתן. אבל מערב הוא על ידי בנו ובתו הקטנים, ועל ידי עבדו ושפחתו הכנענים, ועל ידי בנו ובתו הקטנים, בין לדעתן בין שלא לדעתן, מפני שיזון כידו. וכלן שערכו, וערב עליהם רבן - יוצאין בשל רבן, חוץ מן האשה שיכולה למחות על ידי בעלה.

ח. עבד עברי, ומי שחציו עבד וחציו בן חורין - יוצאין על ידי עצמן. עבד של שני שותפין - יוצא בערוב של זה בדרום, ומהלך בדרום. בערוב שניהן - מהלך בצפון בערובו של זה בדרום, ובדרום בערובו של זה בצפון, ואם מצעו את התחום - אל יזוז ממקומו. קטן שצריך לאמו - יוצא בערוב אמו, ושאין צריך לאמו - אין יוצא בערוב אמו.

ט. כהל חצר שנפרץ, מארבעה טפחים עד עשר אמות - מתר, מפני שהוא פתח, יתר מכאן - כנגד הפרצה אסור. נפרצו בו פרצות הרבה, אם העומד מרבה על הפרוץ - מתר. ואם הפרוץ מרבה על העומד, כנגד הפרצה,

אלעזר אומר: תחלתו כשעור הזה, אף על פי שאין סופו כשעור הזה. כלה החפץ - מודיע, ואינו צריך לזכות.

ב. אמר רבי שמעון בן אלעזר: פעם אחת שבת רבי מאיר בערדסקא ובא אדם אחד ואמר: 'רבי! ערבתי בבצלים [לטבעין]', והושיבו רבי מאיר בארבע אמות שלו. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: מערבין לחולה ולאסטניס ולזקן כדי מזונו. ולרעבתן - סעודה בינונית של כל אדם.

ג. אין משתתפין, לא באוצר ולא במבוי, אלא אם פן יחד לו מקום. האנשים שנשתתפו וערכו שלא לדעת הנשים - שתופן שתוף. ונשים שנשתתפו שלא לדעת בעליהן - אין שתופן שתוף, ואין ערובן ערוב. ומערבין בחצרות בפת, ואם רצו לערב ביין - אין מערבין. משתתפין במבוי ביין, ואם רצו להשתתף בפת - משתתפין. מערבין בחצרות, ומשתתפין במבוי, שלא לשכח תורת ערוב מן התינוקות, שיאמרו: 'אבותינו לא ערכו'; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: או מערכים או משתתפים.

ד. ערובי חצרות בחצר ושותפי מבואות במבוי. שנים ששתפין זה לזה זה ביין וזה בשמן - צריך שיבא⁴ עמהן במבוי. אמר רבי מאיר: מפני מה אמרו אין מערבין לאדם אלא מדעתו? לפי שאין רוצה שישתתפו אחרים עמו בחלקו, אבל אם היה לו תבשיל או עסה אצל חברו - זכה לו תבשילו.

ה. המערב על ידי בני עירו שילכו עמו לבית האבל, או לבית המשתה וקבלו עליהן מבעוד יום שיבוא - מתר. משתחשך - אסור, שאין מערבין משתחשך. ערב עליהן בקופות של תמרים, ובקופות של גרוגרות, ובקופות של זיתים, אם יש מזון שתי

⁴ לפי הגר"א תכה זו היא תקון בדוקא, ובאר זאת

יפה בחזון והזקאל.

נִפְרָצָה כִּנְגַד עֲשָׂרָה בְּתִים - בְּטֹלָה מְחִיצָה. שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זֹו לְמַעְלָה מִזֹּו, וּבֵין זֹו לְזֹו עֲשָׂרָה טְפָחִים, אוֹ שֵׁשׁ בָּהּ גֵּדוּד חֲמִשָּׁה וּמְחָצָה חֲמִשָּׁה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. הֵיתָה אַחַת מֵהֶן גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּמַעֲטָה בְּאַבְנִים, בְּכַפְתִּים וּבְסֵלֶם הַחֲצוּרִי, אוֹ שֶׁהִבִּיא נֶסֶר שְׂרָחֵב אַרְבָּעָה טְפָחִים וְקָבְעוּ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם. וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם. הֵיתָה אַחַת מֵהֶן גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - עוֹשִׂין לָהּ מְחִיצָה גְּבוּהָה חֲמִשָּׁה טְפָחִים, וּמִבְטְלָהּ.

י. כֹּתֵל שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחֵב אַרְבָּעָה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. מַעֲטוּ בְּאַבְנִים, בְּכַפְתִּים וּבְסֵלֶם הַחֲצוּרִי, אוֹ שֶׁהִבִּיא נֶסֶר רָחֵב אַרְבָּעָה טְפָחִים, וְקָבְעוּ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם.

יא. מִתְבֵּן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת, גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. אֵלוּ מְאֻכְלִין מִכָּאן וְאֵלוּ מְאֻכְלִין מִכָּאן, נִתְמַעַט הַתְּבֵן מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם, אֲלֵא אִם רָצָה - סוֹתֵם אֶת פְּתָחוֹ וּמִבְטֵל אֶת רְשׁוֹתוֹ, הוּא אֲסוּר וְחִבְרוּ מִתּוֹ. וְכֵן כֹּתֵל שֶׁל תְּבֵן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת.

יב. רִבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: סִילוֹנוֹת שְׁבִיכָרְכִין מְחֻזְקִין סָאתִים, אָף עַל פִּי שֶׁהֵן נְקוּבִין - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָם מִים בְּשֶׁבֶת. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: עַד שִׁיפְקוּ. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: בֵּיב שְׁקִמּוֹר אַרְבַּע אַמּוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים - שׁוֹפְכִין לְתוֹכּוֹ מִים בְּשֶׁבֶת. עוֹקָה שְׁבִיחָצֵר מְחֻזְקָה סָאתִים, אָף עַל פִּי שְׁנִתְמַלְאֵת מֵעֵרֵב שֶׁבֶת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ בְּשֶׁבֶת, אַחַת עוֹקָה וְאַחַת גִּסְטְרָא שְׁבִיחָצֵר מְחֻזְקָה סָאתִים, אָף עַל פִּי שְׁנִתְמַלְאוּ מֵעֵרֵב שֶׁבֶת - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָן בְּשֶׁבֶת.

יג. הֵגַג וּמִרְפֶּסֶת הַחֲצֵר וְהָאֲכֻסְדְּרָא - מְצֻטְרָפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת. הַבֵּית וְהַעֲלִיָּה

הַחֲצֵר וְהֵגַג - אֵין מְצֻטְרָפִין לְאַרְבַּע אַמּוֹת, אָף עַל פִּי שֶׁהֵן מְאָה אַמָּה - לֹא יִשְׁפֹךְ עַל פִּי הַבַּיִת, אֲבָל הוּא שׁוֹפֵךְ לִגְג, וְהַמַּיִם יוֹרְדִין לְבַיִת. אֵין עוֹשִׂין לָהּ צִנּוּר, אֲבָל עוֹשִׂין לָהּ מְזוּזָה, שְׁלֹא יֵאמְרוּ: 'צִנּוּרוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי מְקַלַּח מִים בְּשֶׁבֶת'.

יד. צִנּוּר הַמְּקַלַּח לְרִשׁוֹת הַרְבִּים, אֶחָד מִים וְאֶחָד יַיִן - קוֹלֵט, בֵּין בֵּיד בֵּין בְּכַלִּי וְשׁוֹתָהּ, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִצְרַף פִּיו עִם פִּי הַחֲבִית, אִם רִשׁוֹת הֵגַג לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְיִשְׁתָּהּ. אֲבָל מְצָרָף הוּא פִּיו לְצִנּוּר לְמִטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים וְשׁוֹתָהּ, לֹא יִצְרַף אָדָם יָדוֹ עִם הַכֹּתֵל וְעִם הַמְּזוּזָה, אִם רִשׁוֹת הֵגַג לְמַעְלָה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְשׁוֹתָהּ. אֲבָל מְצָרָף הוּא יָדוֹ לְצִנּוּר לְמִטָּה מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, וְשׁוֹתָהּ. וְאִם יֵשׁ פִּי צִנּוּר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים - אֲסוּר, שְׂאִין מְטַלְטְלִין מְרִשׁוֹת לְרִשׁוֹת.

טו. בּוֹר בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים, וְאֵין בֵּינוֹ לְכֹתֵל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדִי שִׁיְהַלֵּךְ אָדָם - בְּנֵי חֲצֵר מְתָרִין, וּבְנֵי עֲלִיָּה אֲסוּרִין. אִם יֵשׁ בֵּינוֹ לְבֵין הַכֹּתֵל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדִי שִׁיְהַלֵּךְ אָדָם - בְּנֵי חֲצֵר אֲסוּרִין, וּבְנֵי עֲלִיָּה מְתָרִין. בְּאֵר שְׁלִפְנֵי הַחֲלוּן - מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הַיִּמְנוֹ בְּשֶׁבֶת, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּינוֹ וּבֵין הַכֹּתֵל אַרְבָּעָה טְפָחִים, כְּדִי שִׁיְהַלֵּךְ אָדָם. אִם יֵשׁ בְּפִי הַבְּאֵר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים - בֵּין כָּף וּבֵין כָּף, מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הַיִּמְנוֹ בְּשֶׁבֶת.

טז. בּוֹר שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת - מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הַיִּמְנוֹ בְּשֶׁבֶת, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּינוֹ לְכֹתֵל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדִי שִׁיְהַלֵּךְ אָדָם. אִם יֵשׁ בְּפִי הַבּוֹר אַרְבָּעָה עַל אַרְבָּעָה טְפָחִים - אֲסוּר, שְׂאִין מְטַלְטְלִין מְרִשׁוֹת לְרִשׁוֹת.

יז. אַמַּת הַמַּיִם שְׁלִפְנֵי הַחֲלוּן - מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הַיִּמְנוֹ בְּשֶׁבֶת, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִהְיֶה בֵּינָהּ לְכֹתֵל אַרְבָּעָה טְפָחִים, כְּדִי שִׁיְהַלֵּךְ אָדָם. זֶה הִיָּה מַעֲשֵׂה בְּאֵמָה שֶׁל פְּרֻטְלִיָּה, וּבָא מַעֲשֵׂה לְפָנָי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל, וְאָמַר: הוּאִיל וְאֵין בֵּינָהּ לְבֵין הַכֹּתֵל אַרְבָּעָה טְפָחִים כְּדִי שִׁיְהַלֵּךְ אָדָם - מְתָרֵת. וְאִם יֵשׁ בְּפִיָּה אַרְבָּעָה

על ארבעה, בין כף ובין כף משלשל וממלא הימנו בשבת.

י.ת. אמת המים שעוברת בחצר - אין ממלאין ממנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה. עשו לה בכניסה ולא ביציאה, ביציאה ולא בכניסה - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה. היתה רחבה מראשה אחד וצרה מראשה אחד - הרי זה מרחיב את מקום הצר, ואין צריך לעשות מחצה אלא לרחב בלבד. וכן אתה מוצא בכיבין המקשקשין תחת הכתים ותחת החצרות.

י.ט. רבי יהודה אומר: כתל שעל גבה - נדונין כמחצה. אמר רבי יהודה: מעשה באמת המים שהיתה באה מאבל לצפורי, והיו ממלאין הימנה בשבת על פי הזקנים. אמרו לו: משם ראיה? מפני שלא היתה צמקה עשרה ורחבה ארבעה.

כ. גזוזטרא שהיא למעלה מן המים - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמעלה בין מלמטה. ואם היה למטה מן המים, אף על פי שהמים צפין על גבה - אין בכך כלום. רבי מאיר אומר: אף מלמעלה. רבי חנניא בן עקיבא אומר: גזוזטרא שיש בה ארבע על ארבע אמות, חוקק בה ארבע על ארבע, וממלא הימנה בשבת.

<p>22</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יך 14</p>	<p>עלות השחר _____ 5:01 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:43 בבלי: סוכה מז • ירושלמי: נדרים לח • תוספתא: שבת י"ח נ"ך: קהלת יא-יב • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ה</p>
<p>23</p>	<p>שני Monday</p>	<p>טו 15</p>	<p>עלות השחר _____ 5:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:41 בבלי: סוכה מז • ירושלמי: נדרים לט • תוספתא: ערובין א נ"ך: אסתר א-ב • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ו</p>
<p>24</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>טז 16</p>	<p>עלות השחר _____ 5:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:00 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:40 בבלי: סוכה מח • ירושלמי: נדרים מ • תוספתא: ערובין ב נ"ך: אסתר ג-ד • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ז</p>
<p>25</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 5:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:19 שקיעה _____ 7:38 בבלי: סוכה מט • ירושלמי: נזיר א • תוספתא: ערובין ג נ"ך: אסתר ה-ו • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ח</p>
<p>26</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>יח 18</p>	<p>עלות השחר _____ 5:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:37 בבלי: סוכה נ • ירושלמי: נזיר ב • תוספתא: ערובין ד נ"ך: אסתר ז-ח • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי ט</p>
<p>27</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יט 19</p>	<p>עלות השחר _____ 5:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:01 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:35 בבלי: סוכה נא • ירושלמי: נזיר ג • תוספתא: ערובין ה נ"ך: אסתר ט-י • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי י</p>
<p>28</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>כ 20</p>	<p>כי תבוא, פרק ג-ד עלות השחר _____ 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:02 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:20 שקיעה _____ 7:34 בבלי: סוכה נב • ירושלמי: נזיר ד • תוספתא: ערובין ו נ"ך: זניא א-ב • רמב"ם: מעשר שני ונטע רבעי יא</p>

ווען אן מענטש איז מתפלל ביי קהרי צדיקים, העלפט אים דער אייפערשטער אפילו ווען עס קומט זיך אים נישט.
(ספר המדות אות צדיק סימן קע"ג)